

Årsredovisning 2019

SVERIGES DOMSTOLAR

Innehållsförteckning

RESULTATREDOVISNING	GENERALDIREKTÖREN INLEDER	3
	DETTA ÄR SVERIGES DOMSTOLAR	6
	DÖMANDE, BESLUTANDE OCH RÄTTSVÅRDANDE VERKSAMHET	13
	Verksamhetsmål och måloppfyllelse	13
	Målutveckling	18
	Produktivitetsutveckling	22
	Tingsrätterna	26
	Hovrätterna	36
	Högsta domstolen	41
	Förvaltningsrätterna	45
	Kammarrätterna	58
	Högsta förvaltningsdomstolen	66
	Hyres- och arrendenämnderna	70
	Rättshjälpsmyndigheten	75
	Rättshjälpsnämnden	79
	UTVECKLINGSINSATSER	80
	Digitalisering	80
	Förtroende och bemötande	90
	Lokalförsörjning	94
	Säkerhet	95
	Övriga utvecklingsinsatser	98
	KOMPETENSFÖRSÖRJNING	103
	INTERNATIONELL VERKSAMHET	114
FINANSIELL REDOVISNING	FINANSIELLA DOKUMENT	118
	Sammanställning över väsentliga uppgifter	118
	Resultaträkning	119
	Balansräkning	120
	Finansieringsanalys	121
	Anslagsredovisning	122
	Tilläggsupplysningar och noter	125
	Ersättningar	139
	INTERN STYRNING OCH KONTROLL	140
	Årsredovisningens undertecknande	142
BILAGOR	BILAGOR TILL RESULTATREDOVISNINGEN	143
	Bilaga 1 Verksamhetsmål	143
	Bilaga 2 Styckkostnader	147
	Bilaga 3 Ekonomisk översikt per domstolsslag	150
	Bilaga 4 Personalstatistik	152
	Bilaga 5 Sidhänvisning till återrapporteringskrav	155

Generaldirektören inleder

2019 – ett händelserikt år för Sveriges Domstolar!

I förra årets årsredovisning skrev jag att vi inte någon gång under 2000-talet sett sådana mängder av mål och ärenden komma in till domstolarna och nämnderna. Trots den historiskt höga nivån så fortsatte samma utveckling under 2019. När vi nu summerar det gångna året så kan vi konstatera att detta blev året med hittills högst uppmätt antal inkomna, avgjorda och balanserade mål. Inkomna mål ökade vid i princip samtliga domstolsslag.

Situationen hos migrationsdomstolarna var även under 2019 synnerligen ansträngd, såväl vad avser ekonomiska förutsättningar som besvärande målbalanser. Nu ser vi dock en tydlig trend med färre inkomna asylmål och minskande balanser, även om vissa andra typer av migrationsmål ökar.

Sett till året som gått har vi upplevt både utmaningar och tagit vara på många möjligheter inom verksamheten. Flera utvecklingsinsatser genomfördes, framför allt inom områdena digitalisering, förtroende och bemötande, effektivisering, lokalförsörjning och säkerhet.

Digitalisering för att effektivisera verksamheten

En framgångsfaktor för att utveckla och effektivisera verksamheten är dialog och samverkan mellan Domstolsverket och domstolarna. Under 2019 har ett gemensamt arbete genomförts i syfte att ta fram en ny strategisk inriktning för Sveriges Domstolar, med en gemensam vision, uppdragsbeskrivning och strategiska mål. Den strategiska inriktningen ska skapa möjligheter att mäta, följa upp och justera målen i takt med samhällets behov

och krav. Inriktningen ska också användas för att utreda behovet av gemensamma strategiska planer för hela Sveriges Domstolar. Det har varit enormt stimulerande att tillsammans med landets samtliga domstolschefer och nämndchefer slutföra detta. Vi har nu genomfört ett strategiarbete som kommer att få genomslag i hela Sveriges Domstolars kommande verksamhetsplaneringar.

Vår gemensamma nya webbplats lanserades i september och erbjuder tekniska lösningar och innehåll som motsvarar dagens krav på service, tillgänglighet och information. Exempel på digitala effektiva lösningar är e-tjänsterna som lanserades under 2019: gemensam ansökan om skilsmässa, elektronisk delgivningsbekräftelse och beställa avgörandehandling.

Det långsiktiga målet för digitaliseringen av målhanteringen är att använda digitaliseringens möjligheter för att skapa en mer effektiv och rätts-säker informationshantering som inger förtroende. Utvecklingsarbetet innebär att pappret inte längre kommer att vara den primära informationsbäraren, istället är det den digitala informationen som utgör originalinformation, exempelvis i digitala domar. För närvarande drivs detta arbete inom brottmålshanteringen i projektet Digitaliserad brottmålshantering.

Större utvecklingsinsatser under året

Regeringsuppdraget med ett snabbförfarande i brottmål pågår sedan 2018 i ett antal domstolar i Stockholmsområdet och utvidgas under kommande år inom regionen samtidigt som det planeras för ytterligare geografisk utbyggnad av försöksverksamheten.

För att bidra till den framtida kompetensförsörjningen av domare startade Domstolsverket hösten 2018 ett tvåårigt projekt för att se över anställningsförfarandet och tjänstgöringen för notaries. I slutet av 2019 färdigställdes och remitterades en rapport med en rad förslag på förändringar till ett hundratal remissinstanser. I rapporten lämnades förslag på ändringar av anställningsförfarandet i syfte att åstadkomma bättre underlag för anställningsbesluten och därmed ett bättre urval.

Under 2019 bedrev Domstolsverket ett drygt 60-tal lokalprojekt på ett 40-tal domstolar fördelade över hela landet. En större om- och tillbyggnad av Helsingborgs tingsrätt avslutades liksom en tillbyggnad i Varbergs tingsrätt. Även domstolarna i Uppsala och Umeå har genomgått omfattande ombyggnationer.

Året präglades till stor del av en rad större och mindre projekt avseende underhållsarbete på domstolarna rörande säkerhet, tillgänglighet och ytskiktsförbättringar. Underhållsbehovet är fortsatt stort, vilket medför att ett kontinuerligt arbete kommer att fortgå under antal år framöver.

Införandet av fasta säkerhetskontroller på flera domstolar har bidragit till säkrare domstolslokaler och arbetet fortgår med att förse ytterligare ett antal domstolar med säkra entréer. I slutet av året hade 37 domstolar fast säkerhetskontroll. För att möta ett ökat behov av säkerhetshöjande åtgärder utrustades flera domstolar med salar med förhöjd säkerhet, där ett säkerhetsglas skiljer åhörare från övriga deltagare i förhandlingssalen.

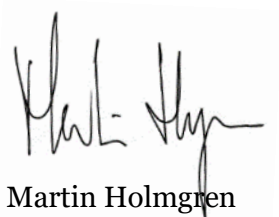
I mars 2019 fick Domstolsverket i uppdrag att lämna förslag på en ordning för utvidgad beredskap vid tingsrätterna för brådskande beslut om förordnande av offentliga försvarare. Bakgrunden till uppdraget var ett EU-direktiv, det så kallade rättshjälpsdirektivet, vars syfte är att stärka rätten till försvarare i praktiken.

Införandet av kvällsberedskapen utreddes under 2019 och ska gälla från 1 april 2020. Dessutom har Domstolsverket, tillsammans med domstolarna och i samverkan med Åklagarmyndigheten, numera etablerat en ökad digital tillgänglighet under helgberedskapen.

Rätt förutsättningar för rättstryggheten

Den organiserade brottsligheten har fått fäste och ideologiskt motiverade brott kan utföra ett allvarligt hot mot grundläggande fri- och rättigheter i vår demokrati. I en stark demokrati är domstolarna – som en central del av rättsväsendet – en garant för rättssäkerhet med ett högt förtroende hos medborgarna.

Framöver står Sveriges Domstolar inför fortsatt stora utmaningar med prognoser om ökad måltillströmning samtidigt som balanser behöver hanteras. Personalförsörjningen är ansträngd och under året har media runt om i landet rapporterat från våra domstolar om mål som ställs in eller om stora förseningar vad gäller handläggningstider. Läget kräver att nödvändiga ekonomiska resurser tillförs Sveriges Domstolar och att detta förenas med mer långsiktiga planeringsförutsättningar än vad vi upplevt det senaste året.

Martin Holmgren

Detta är Sveriges Domstolar

Uppdrag och organisation

Sveriges Domstolar består av ett 80-tal olika myndigheter och nämnder och har drygt 7 000 anställda, som varje dag arbetar för att alla mål och ärenden ska handläggas rättssäkert och effektivt. Tillsammans med övriga delar av rättsväsendet har Sveriges Domstolar ett gemensamt mål att säkra den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Domstolarnas oberoende och självständighet i förhållande till riksdag, regering och andra myndigheter är inskrivet i svensk grundlag.

De allmänna domstolarna består av tre instanser; tingsrätter, hovrätter och Högsta domstolen. Här handläggs bland annat brottmål, familjerelaterade mål och tvistemål mellan företag eller enskilda individer.

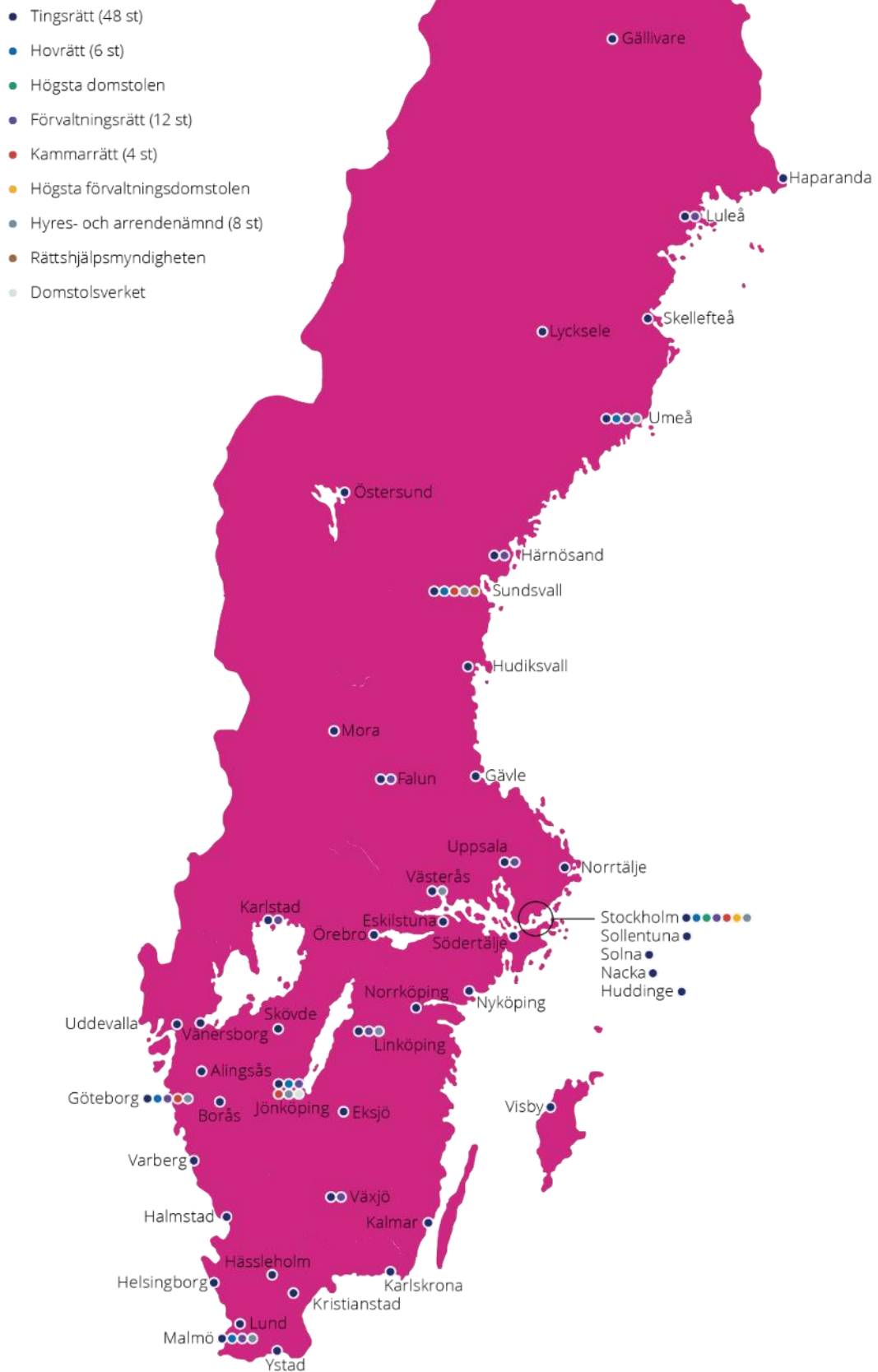
De allmänna förvaltningsdomstolarna består även de av tre instanser; förvaltningsrätter, kammarrätter och Högsta förvaltningsdomstolen. De avgör tvister, främst mellan enskilda och myndigheter. Det kan t.ex. gälla skattemål, utlännings- och medborgarskapsmål (migrationsdomstolarna), tvister med Försäkringskassan eller kommunen.

Hyres- och arrendenämnderna medlar i tvister som rör bland annat hyres- och bostadsrätter, samt arrendetvister. Nämnderna fattar också beslut i vissa frågor, t.ex. rätten att hyra ut en lägenhet i andra hand.

Rättshjälpsmyndigheten är en rikstäckande myndighet som fattar beslut i frågor som rör rättshjälp. Myndighetens uppgift är att verkställa en domstols beslut i rättshjälpsfrågor och att fatta beslut om rättshjälp i ärenden som inte handläggs vid domstol. Besluten kan överklagas till **Rättshjälpsnämnden**.

Domstolsverket lyder under regeringen och fungerar som en serviceorganisation till domstolarna i landet med en mängd uppgifter som bidrar till en rättssäker och effektiv verksamhet i domstolarna och övriga myndigheter inom Sveriges Domstolar. Uppdraget ska genomföras med respekt för domstolarnas självständighet i dömandet och tillämpning av rättsregler i enskilda fall. Utöver uppdraget att ge administrativt stöd och service till domstolar och allmänhet har Domstolsverket i uppdrag att driva och stödja utvecklings- och kvalitetsarbete inom domstolarna samt leda och samordna inom vissa områden exempelvis när det gäller effektiv resursanvändning och utfärdande av föreskrifter. Domstolsverket ska också arbeta för god tillgänglighet och information om verksamheten samt verka för god samverkan mellan domstolarna och andra myndigheter.

DETTA ÄR SVERIGES DOMSTOLAR

Ekonomisk översikt

- Disponibla medel uppgick till 10 057 mnkr
- De totala utgifterna uppgick till 10 185 mnkr
- Ingående överföringsbelopp var -185 mnkr
- Utgående överföringsbelopp blev -128 mnkr
- Verksamhetens kostnader ökade med 120 mnkr
- Transfereringarna ökade med 192 mnkr

Sveriges Domstolar finansieras i allt väsentligt av anslag (99,4 %). Det sker genom sju olika anslag inom fyra utgiftsområden. Totalt tilldelades Sveriges Domstolar 10 246 mnkr i anslag.

De totalt disponibla anslagsbeloppen uppgick till 10 057 mnkr, vilket var 363 mnkr högre än 2018. Ökningen berodde främst på en kraftig tilldelning på anslaget 1:12 ap 1 Rättsliga biträden m.m. för att täcka ett stort negativt ingående överföringsbelopp och för att kostnaderna under 2019 fortsatt att öka. Det blev ett stort negativt utgående överföringsbelopp på anslaget, trots anslagstilldelningen, då utgifterna översteg de totalt disponibla medlen. Se vidare anslagsredovisningen i de finansiella delarna.

Tabell 1 Verksamhetens omfattning (tkr och åa)

	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter	6 465 888	6 852 649	6 972 333
Verksamhetens kostnader	-6 465 888	-6 852 649	-6 972 333
Uppbörd*	190 965	177 517	165 055
Transfereringar**	-2 811 429	-3 062 528	-3 254 501
Antal årsarbetskrafter	6 089	6 293	6 182

* Intäkter som myndigheten inte disponerar. Ansöknings-, tillsyns- och kungörandeavgifter samt återkrav.

** Avser rättsliga biträden, offentligt försvar, målsägandebiträde, konkursförvaltare, tolk m.m.

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter uppgick till 6 972 mnkr. Av dessa har 6 930 mnkr finansierats genom anslag. Den resterande finansieringen, 42 mnkr, skedde genom viss uthyrning av lokaler, personal med mera, bidrag, t.ex. från SIDA för att finansiera deltagande i internationella projekt samt finansiella intäkter. Av bilaga 3 framgår hur dessa intäkter var fördelade per domstolsslag.

Verksamhetens kostnader

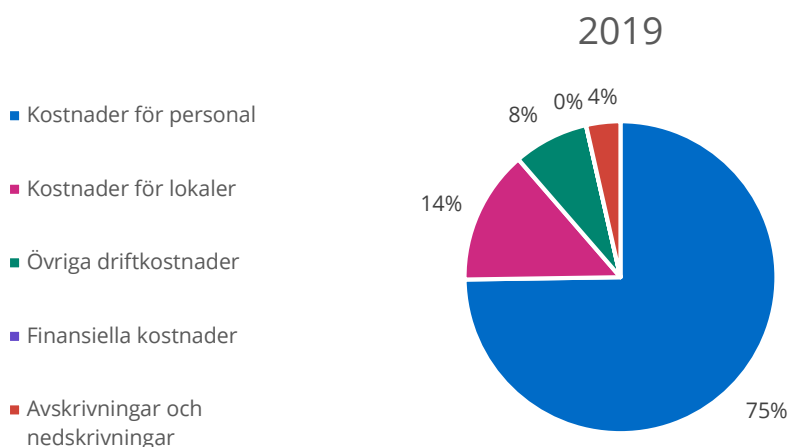
Verksamhetens kostnader uppgick till 6 972 mnkr under 2019, en ökning med 120 mnkr jämfört med 2018.

Tabell 2 Verksamhetens kostnader (tkr)

	2017	2018	2019
Kostnader för personal	4 817 466	5 109 627	5 212 735
Kostnader för lokaler	862 215	918 745	967 425
Övriga driftkostnader	550 024	597 699	544 268
Finansiella kostnader	3 305	2 711	803
Avskrivningar och nedskrivningar	232 878	223 868	247 102
Summa	6 465 888	6 852 649	6 972 333

Kostnader för personal, som andelsmässigt är den största kostnaden för Sveriges Domstolar, ökade med två procent motsvarande 103 mnkr under 2019. Detta trots att årsarbetskrafterna minskade med 111. Årsarbetskrafterna minskade vid samtliga domstolsslag förutom vid Högsta förvaltningsdomstolen. Notarier minskade mest, både antalsmässigt och procentuellt, följt av domstolshandläggare och ordinarie domare. Minskningen berodde på ett försämrat ekonomiskt läge under 2019 där neddragning av verksamheten var nödvändig för att rymmas inom disponibla anslagsmedel. Ökade kostnader för 2019 års lönerrevision och pensionskostnader bidrog till att kostnader för personal ökade under 2019, trots färre årsarbetskrafter. Försäkringspremien till Statens Pensionsverk (SPV) avseende den förmånsbestämda pensionen ökade kraftigt och ledde till att kostnader för pensioner ökade med 13 procent eller 88 mnkr jämfört med lön till anställd personal som ökade med 1 procent och 17 mnkr.

Diagram 1 Verksamhetens kostnader 2019

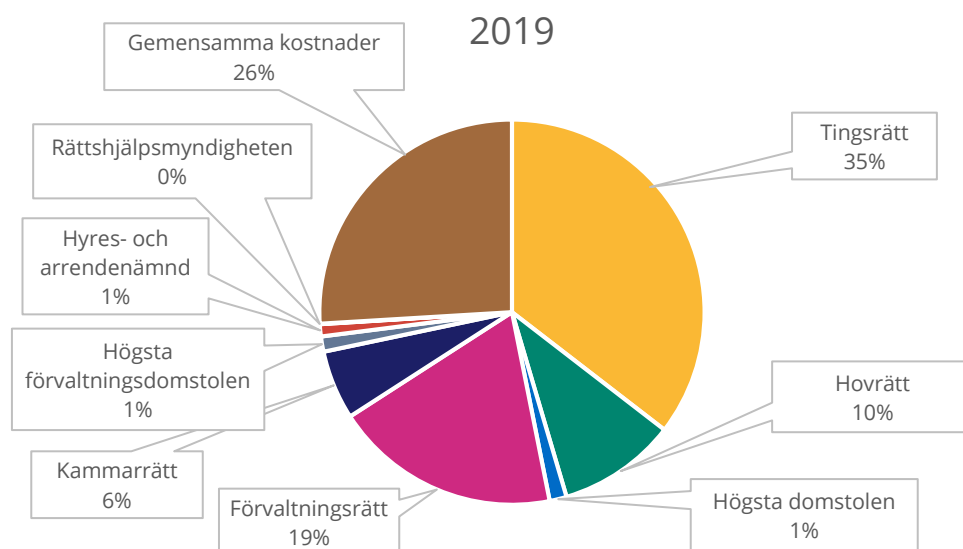
Kostnader för lokaler ökade med 49 mnkr. Ökningen förklaras främst av årliga hyresökningar och höjda hyreskostnader som följd av nya och ombyggda lokaler samt ökade priser på el och fjärrvärme.

Övriga driftkostnader minskade med 53 mnkr. Minskningen förklaras bl.a. av att kostnaden för interna kurser och verksamhetsplanering mins-

kade med 13 mnkr vilket till viss del berodde på att Domardagen genomfördes under 2018, men inte under 2019. Kostnader för resor och logi minskade med 10 mnkr, även kostnader för kontors- och förbrukningsmaterial samt korttidsinvesteringar minskade. Minskningarna hänförde sig till samtliga domstolsslag och var en direkt följd av de besparingar som varit nödvändiga att genomföra i det ansträngda ekonomiska läget.

Avskrivningar ökade med 23 mnkr och berodde på att ett antal större om- och nybyggnationsprojekt aktiverades och började skrivas av i inledningen av året. Detta gällde bl.a. ny domstolsbyggnad för tingsrätterna i Lund och Nacka samt ombyggnation av Domstolsverkets lokaler.

Diagram 2 Kostnader per domstolsslag 2019*

* I gemensamma kostnader ingår t.ex. lokalhyror, IT-tjänster, avskrivningar m.m. samt Domstolsverket.

Domstolarna har inte ekonomiskt ansvar för alla kostnader som är hänförliga till den enskilda domstolen. Kostnadsansvaret för t.ex. hyror, IT-tjänster och kompetensförsörjning belastar Domstolsverket och redovisas som gemensamma kostnader.

Tingsrätterna stod för 35 procent, förvaltningsrätterna för 19 procent och hovrätterna för 10 procent av verksamhetens totala kostnader. Kostnaderna i tingsrätter, hovrätter, förvaltningsrätter och Högsta förvaltningsdomstolen ökade under 2019, vilket främst berodde på ökade kostnader för personal till följd av lönerevision och ökade pensionskostnader. Gemensamma kostnader inkl. Domstolsverket ökade med 41 mnkr och berodde huvudsakligen på ökade hyror. Migrationsdomstolarna hade lägre kostnader än tidigare år vilket berodde på att verksamheten tvingades anpassas efter de ekonomiska förutsättningarna.

Verksamhetens kostnader uppdelat per kostnadsslag 2017–2019 redovisas i bilaga 3.

Uppbörd och avgiftsbelagd verksamhet

Uppbörden består dels av avgiftsbelagd verksamhet i form av ansökningsavgifter och avgifter i konkursförfarandet, dels av återkrav som dömts ut i mål. För den avgiftsbelagda verksamheten ska avgifterna bidra till att täcka kostnaden.

REDOVISNING ENL FÅB 3 KAP 2 §:

- Om regeringen har beslutat en avgiftsbudget för verksamheten, ska myndigheten följa upp och kommentera väsentliga avvikelser.

Tabell 3 Uppbörd där intäkterna ej disponeras (tkr)

	2017	2018	2019	Budget 2019 enl regerings brev
Avgiftsbelagd verksamhet				
Ansökningsavgifter	108 860	114 142	123 537	110 000
Miljöskyddsavgifter	13 745	12 287	13 441	14 000
Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	16 951	21 147	16 907	23 000
Kungörandeavgifter	6 967	6 991	6 753	9 000
Summa	146 523	154 567	160 638	156 000
Återkrav i mål				
Övriga inkomster av statens verksamhet	44 442	22 950	4 417	47 000
Summa	190 965	177 517	165 055	203 000

De totala avgifterna i den avgiftsbelagda verksamheten var något högre än budget. Det berodde på att antalet ansökningsavgifter i övriga tvistemål ökade mer än förväntat under året.

Uppbörden som helhet minskade med 12 mnkr mellan 2018 och 2019, vilket främst kan hänföras till en minskning av övriga inkomster av statens verksamhet. Det var ett resultat av att indrivningsförfarandet i brottmål och redovisningen av inkomsterna överfördes till Kammarkollegiet under 2018. Effekterna av denna förändring hade inte beaktats i budgeten för 2019, varför intäkterna avviker från budget.

Transfereringar

Transfereringar avser ersättning till offentlig försvarare och offentligt biträde m.fl. och påverkas av timkostnadsnormens utveckling, antalet förordnanden och debiterad tid per förordnande. Mellan 2018 och 2019 ökade timkostnadsnormen med 1,55 procent, vilket var högre än vad ökningen varit de senaste två åren.

Tabell 4 Transfereringar (tkr)

	2017	2018	2019
Offentlig försvarare	1 414 142	1 477 535	1 619 687
Offentligt biträde	432 082	515 390	522 631
Målsägandebiträde	322 245	368 092	413 042
Rättshjälpsbiträde	249 938	248 322	272 196
Särskild företrädare för barn	47 164	50 890	56 044
Konkursförvaltare	124 004	169 243	142 083
Tolk och översättare	159 088	168 647	164 782
God man	31 400	32 340	28 837
Medlare	12 220	12 701	12 585
Rättegångsbiträde enl. föräldrabalken	17 660	18 030	20 931
Övrigt	1 485	1 338	1 682
Summa	2 811 429	3 062 528	3 254 500

Utgifter för offentlig försvarare ökade med 142 mnkr jämfört med 2018. Ökningen berodde dels på att antalet debiterade timmar per förordnande ökade dels att antalet förordnanden ökade. Ökningen var till största delen hänförlig till målkategorierna brott mot person och övriga brottmål.

Utgifter för offentligt biträde ökade med 7 mnkr. I mål enligt lagen om vård av unga (LVU-mål) ökade utgifterna med 38 mnkr, men minskade i avlägsnandemål och psykiatrimål med 22 mnkr respektive 14 mnkr.

Utgifter för målsägandebiträde ökade med 45 mnkr till följd av att antalet förordnanden ökade med 5,6 procent samt att debiterad tid per förordnande ökade med 2,9 procent. Hela ökningen var hänförlig till målkategorin brott mot person.

Utgifter för rättshjälpsbiträde ökade med 24 mnkr och var i sin helhet hänförlig till mål avseende vårdnad av barn.

Utgifter till konkursförvaltare minskade med 27 mnkr vilket främst berodde på en återbetalning av förvaltararvode i ett konkursärende med 16 mnkr. Även utgifter för tolk och översättare minskade något under 2019.

Transfereringar per domstolsslag 2017–2019 redovisas i bilaga 3.

Dömande, beslutande och rättsvårdande verksamhet

Verksamhetsmål och måluppfyllelse

Det övergripande målet för Sveriges Domstolar är att verksamheten ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Såväl kvalitet som effektivitet kan i viss mån mätas i omloppstider för avgjorda mål. För dessa har verksamhetsmål satts upp av regeringen.

För den dömande verksamheten uttrycks verksamhetsmålen för 2019 på följande sätt. Huvuddelen (75 procent) av brottmålen, exkl. förtursmål, ska inte ta längre tid än fem månader att avgöra i tingsrätt respektive hovrätt. För tvistemålen, exkl. gemensam ansökan om äktenskapsskillnad, ska huvuddelen inte ta längre tid än sju månader att avgöra i tingsrätt. För tvistemål i hovrätt ska frågan om prövningstillstånd i huvuddelen av målen ta högst två månader att avgöra. I de mål där prövningstillstånd beviljas ska huvuddelen av målen ta högst tio månader att avgöra från den tidpunkt då målet kom in till hovrätten. För målen i förvaltnings- och kammarrätterna, exkl. förturs- och migrationsmål, ska huvuddelen inte ta längre tid än sex månader att avgöra i respektive instans.

För migrationsmålen ska merparten (90 procent) av avlägsnandemålen för ensamkommande barn ta högst två månader att avgöra. Av övriga avlägsnandemål ska merparten ta högst fyra månader att avgöra. Av verkställighetsmålen ska merparten ta högst en månad att avgöra. Av övriga migrationsmål ska merparten ta högst fem månader att avgöra. För migrationsmålen vid Migrationsöverdomstolen ska 90 procent inte ta längre tid att avgöra än två månader.

För den beslutande och rättsvårdande verksamheten ska huvuddelen (75 procent) av ärendena vid hyres- och arrendenämnderna (exkl. ärenden om avstående av besittningsskydd för bostad och lokal samt ärenden om lokalmedling) inte ta längre tid än fyra månader att avgöra.

Enligt regleringsbrevet ska domstolarna, även Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen, samt hyres- och arrendenämnderna, i samråd med Domstolsverket sätta egna verksamhetsmål.

Tabell 5 Omloppstider i månader för regeringens verksamhetsmål

75 percentilen (90 percentilen för migrationsmål)		Mål	2017	2018	2019	
Tingsrätter	- Brottmål exkl. förtursmål	5,0	4,2	4,1	3,9	↓
	- Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad	7,0	6,4	6,2	6,5	↑
Hovrätter	- Brottmål exkl. förtursmål	5,0	6,1	6,3	6,7	↑
	- Tvistemål fram till PT beslut	2,0	1,6	1,8	1,7	↓
	- Tvistemål där PT beviljats	10,0	10,7	11,7	11,5	↓
Förvaltningsrätter	- Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	6,5	6,8	7,7	↑
Kammarrätter	- Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	11,3	5,3	5,4	↑
Migrationsdomstolar	- Avlägsnandemål, ensamkommande barn	2,0	4,0	5,2	5,0	↓
	- Övriga avlägsnandemål	4,0	9,5	13,1	20,8	↑
	- Verkställighetsmål	1,0	0,9	1,0	1,0	-
	- Övriga migrationsmål	5,0	6,3	8,2	6,7	↓
Migrationsöverdomstolen	- Migrationsmål, totalt	2,0	1,5	1,4	1,6	↑
Hyres- och arrende-nämnder	- Samtliga ärenden exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden	4,0	11,2	6,9	5,1	↓

Färgmarkering och pilar anger om verksamhetsmålet uppnås eller inte, samt riktningen för omloppstidens utveckling. En grön pil indikerar att verksamhetsmålet uppnås, medan en röd pil indikerar att det inte uppnås. En nedåtgående pil visar på förbättring från föregående år, dvs. omloppstiden har minskat. En uppåtgående pil visar på försämring, dvs. omloppstiden har ökat.

För de av regeringen uppsatta verksamhetsmålen uppnåddes lika många mål 2019 som året innan. Totalt uppnåddes 6 av regeringens 13 verksamhetsmål. Under året förbättrades omloppstiden för sex, försämrades för sex och var oförändrat för ett av målen. År 2018 förbättrades omloppstiden för fem och försämrades för åtta av målen.

I tingsrätterna skedde en fortsatt positiv utveckling för brottmål medan omloppstiden för tvistemål försämrades något. De båda verksamhetsmålen uppnåddes dock. Hovrätterna uppnådde fortsatt verksamhetsmålet för tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd. De båda övriga verksamhetsmålen uppnåddes inte. I förhållande till 2018 försämrades omloppstiden för brottmål medan den förbättrades för tvistemål med beviljat prövningstillstånd.

I förvaltningsrätterna uppnåddes inte verksamhetsmålet och omloppstiden försämrades. Kammarrätterna uppnådde sitt verksamhetsmål och omloppstiden var i stort sett oförändrad.

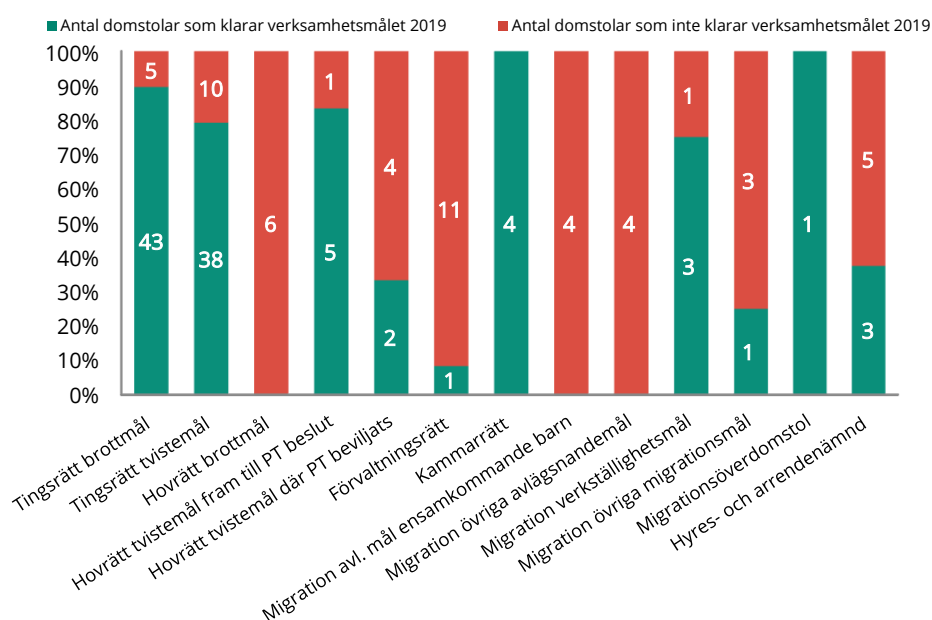
För omloppstiderna i migrationsdomstolarna fortsatte den negativa utvecklingen för övriga avlägsnandemål då omloppstiden försämrades kraftigt. Omloppstiden förbättrades för avlägsnandemål, ensamkommande

barn och för övriga migrationsmål även om verksamhetsmålet inte uppnåddes. Ett mål uppnåddes dock även i år, och det var målet för verkställighetsmål. Migrationsöverdomstolen uppnådde sitt verksamhetsmål även om det skedde en mindre försämring av omloppstiden.

Även om verksamhetsmålet inte uppnåddes i hyres- och arrendenämnderna skedde en stor förbättring av omloppstiden. Det är dock vanligt med stora svängningar i nämndernas omloppstider.

Regeringens verksamhetsmål är definierade utifrån omloppstiden för den 75 percentilen (90 percentilen för migrationsmålen). Det innebär att 75 procent av de avgjorda målen har en kortare omloppstid än de ovan redovisade resultaten. I regeringens verksamhetsmål är dessutom förtursmålen, som ska avgöras inom givna och korta tidsramar, exkluderade vilket innebär att omloppstiderna beräknas på mål som normalt sett tar längre tid att handlägga.

Diagram 3 Antal domstolar som uppnådde resp. inte uppnådde regeringens verksamhetsmål

Även om ett domstolsslag som helhet inte uppnådde regeringens verksamhetsmål så fanns det flera domstolar och nämnder som uppnådde dem. På motsvarande sätt fanns det domstolar och nämnder som inte uppnådde verksamhetsmålen även om domstolsslaget som helhet uppnådde dem. Totalt sett, i förhållande till 2018, var resultatet marginellt bättre när det gäller antalet domstolar och nämnder som uppnådde verksamhetsmålen 2019. De enskilda domstolarnas och nämndernas resultat återfinns i bilaga 1.

Verksamhetsmålen utgör en naturlig utgångspunkt i domstolarnas verksamhetsplanering och måluppfyllelsen följs upp löpande under året. Under året genomfördes resultatdialoger med samtliga domstolar och nämnder, bl.a. med avsikten att uppnå en fördjupad förståelse av vad som påverkar måluppfyllelsen.

När det gäller spridningen i resultat mellan olika domstolar inom samma domstolsslag finns inte några uppenbara förklaringar. Orsaken till att det skiljer sig åt i måluppfyllelse mellan olika domstolar kan förklaras av en

mängd olika omständigheter. Inom varje domstolsslag finns domstolar av olika storlek och med skiftande förutsättningar.

I en enkät ställdes frågor till domstolarna angående måluppfyllelsen och vilka som var de huvudsakliga skälen till att domstolarna uppnådde regeringens verksamhetsmål eller inte, samt om några särskilda åtgärder vidtagits för att uppnå dem eller för att undvika att omloppstiderna skulle försämrats.

När det gäller försvårande omständigheter underströks i första hand ökad måltillströmning vilket lett till en ansträngd arbetssituation med ökande balanser. Bristande medelstilldelning som inneburit reducerad bemanning framhålls av vissa domstolar. Vakanta domaranställningar, i kombination med långa ledtider vid återbesättning, hög personalomsättning och sjukskrivningar lyftes också fram.

Som framgångsfaktorer för måluppfyllelsen nämndes bl.a. effektiva organisationer med utvecklade arbetsmetoder och kompetenta, lojala medarbetare. Vikten av att attrahera och rekrytera god kompetens framhölls. Ytterligare faktorer som underlättat möjligheterna att klara verksamhetsmålen var prioriteringar i olika delar av den dömande verksamheten och regelbunden uppföljning av balanser, äldre mål och omloppstider. Även ett ökat digitalt arbetssätt bidrog positivt.

Domstolarna nämnde också åtgärder som utvecklingsarbete i olika former, t.ex. avseende beredning, specialisering, snabbspårslösningar och fortlopande effektiviseringsåtgärder för att förbättra omloppstiderna framöver.

Balanssituationen är en viktig faktor när det gäller uppfyllelsen av regeringens verksamhetsmål. Det finns ett tydligt samband mellan balansernas storlek, åldersstruktur och omloppstidernas längd.

De totala balanserna vid domstolarna minskade successivt under perioden 2012–2015, därefter har utvecklingen vänt och balansläget försämrats. De senaste tre åren har balanserna ökat och balansnivån var vid utgången av 2019 historiskt hög. Detta även bortsett från situationen i migrationsdomstolarna där balanserna låg på fortsatt relativt höga nivåer.

Bedömning av måluppfyllelse

År 2019 var det år då det hittills inkommit flest mål under hela 2000-talet. Det ökade antalet inkomna mål gav domstolarna sämre förutsättningar att avarbeta sina målbalanser. Trots att antalet avgjorda mål ökade betydligt och var det högsta antalet mål som avgjorts under 2000-talet så var de inkomna målen fler vilket medförde att det totala antalet balanserade mål ökade.

Under 2019 förbättrades omloppstiden för sex, försämrades för sex och var oförändrat för ett av de totalt tretton verksamhetsmålen. Resultatet mätt i antalet domstolar som klarade verksamhetsmålen var marginellt bättre i förhållande till föregående år.

Vid en analys av resultatförändringen mellan 2018 och 2019 kan måluppfyllelsen diskuteras med utgångspunkt i arbetsbelastning, insatta resurser och produktivitet.

Arbetsbelastningen är främst beroende av antalet inkomna och avgjorda mål, men påverkas även av förekomsten av stora mål, komplexiteten i må-

len och målbalansens sammansättning. På totalnivå påverkades domstolar-
nas arbetsbelastning av den ökade måltillströmningen mellan 2018 och
2019. Förutom vid Migrationsöverdomstolen ökade inkomna mål vid samt-
liga domstolsslag.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbets-
kraft, förbättrades för domstolarna jämfört med föregående år, från 74 till
81 mål. Antalet avgjorda mål ökade med åtta procent medan årsarbetskraf-
ter minskade från 5 818 till 5 718 i domstolarna. Minskningen var knappt
två procent och i huvudsak hänförlig till tingsrätterna och migrationsdom-
stolarna. Främst var det antalet nyanställda notarier som minskade. Även
arbetsproduktiviteten för hyres- och arrendenämnderna förbättrades jäm-
fört med 2018.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål och
ärenden, förbättrades på totalnivå under året. Produktivitetssökningen beror
på ett ökat antal avgjorda viktade mål samtidigt som kostnaderna inte ökat i
motsvarande omfattning. I bilaga 2 redovisas styckkostnadsberäkningar per
domstolsslag och per målkategori.

I de kommande avsnitten om respektive domstolsslag kommer målupp-
fyllelsen att kommenteras utifrån arbetsbelastning, insatta resurser och
produktivitet på motsvarande sätt.

Hantering av ungdomsmål

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade.

Med ungdomsmål avses avgjorda brottmål med förekomst av minst en till-
talad aktör i åldern 15–20 år.

Tabell 6 Omloppstider för ungdomsmål (månader)

	2017	2018	2019
Tingsrätt*			
Antal avgjorda ungdomsmål	14 697	14 881	16 042
Medianomloppstid	1,2	1,3	1,3
Omloppstid för 75:e percentilen	2,6	2,7	2,6
Hovrätt			
Antal avgjorda ungdomsmål	1 112	1 156	1 373
Medianomloppstid	1,5	1,6	1,7
Omloppstid för 75:e percentilen	3,0	3,5	3,7

* Uppgifterna för tingsrätt har ändrats för 2017 och 2018 i förhållande till föregående årsredovis-
ning. Sedan 2019 används datum för elektronisk stämning som startdatum för brottmål i tingsrätt,
tidigare hämtades datumet med viss manuell hantering.

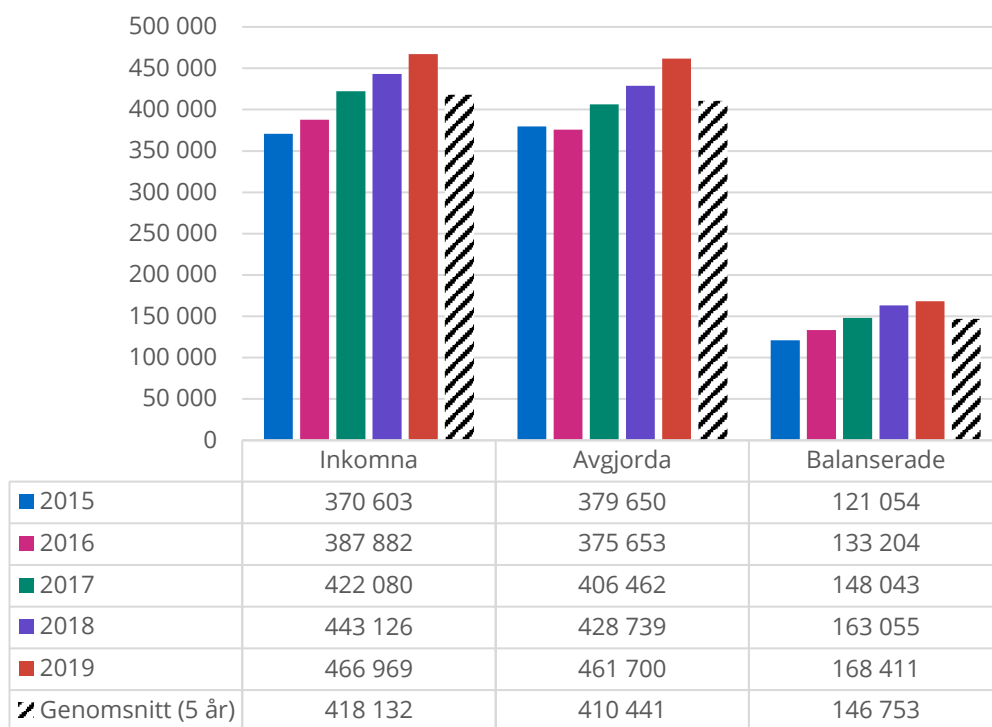
Resultatet för omloppstiderna visade på såväl förbättringar som försämringar mellan 2018 och 2019.

I tingsrätterna ökade antalet avgjorda ungdomsmål med åtta procent. Medianomloppstiden för ungdomsmål var oförändrad medan omloppstiden för den 75:e percentilen minskade med 0,1 månad. Omloppstiderna i mål där den tilltalade är mellan 15 och 17 år var betydligt kortare än i mål där den tilltalade är mellan 18 och 20 år. Medianomloppstiden i tingsrätterna för den förstnämnda gruppen var 0,8 månader, vilket kan jämföras med 1,8 månader för den andra gruppen. Detta är naturligt eftersom det i gruppen 15–17 år finns en andel förtursmål som innebär att i de fall där det aktuella brottet kan ge fängelse i mer än sex månader ska huvudförhandlingen hållas inom två veckor från det att åtal väckts.

I hovrätterna ökade antalet avgjorda ungdomsmål med nära 19 procent. Medianomloppstiden var i stort sett oförändrad sedan föregående år, omloppstiden var 1,4 månader i den yngre åldersgruppen och 2,7 månader i den äldre gruppen. Omloppstiden för 75:e percentilen ökade med 0,2 månader jämfört med året innan.

Målutveckling

Diagram 4 Den totala målutvecklingen inkl. migrationsmål, samtliga domstolsslag

På grund av eftersläpningar och rättelser i registreringen av mål, överensstämmer inte alltid skillnaden mellan antalet inkomna och avgjorda mål med balansförändringen under året, t.ex. kan vissa mål som avgjorts 2018 ha registrerats först 2019.

Under den senaste femårsperioden har det inkommit i genomsnitt drygt 418 000 mål per år. Det totala antalet inkomna mål ökade 2019 med fem

procent jämfört 2018, som innan dess var det år det inkommit mest mål under 2000-talet. I förhållande till genomsnittet för femårsperioden ökade inflödet med tolv procent 2019. Antal inkomna mål har ökat varje år under perioden. Migrationsmålen står för en del av de senaste årens ökning, men även utan dessa har antalet inkomna mål ökat tre år i rad och var 2019 på de högsta uppmätta nivåerna.

I genomsnitt har det avgjorts drygt 410 000 mål per år den senaste femårsperioden. I takt med ökat inflöde de senaste åren har även avgjorda mål ökat, 2019 med åtta procent. Jämfört med genomsnittet ökade antalet avgjorda med tolv procent och är med marginal det högsta antalet mål som avgjorts under 2000-talet.

Antalet balanserade mål har under den senaste femårsperioden varit knappt 147 000 mål i genomsnitt. Det totala antalet balanserade mål ökade 2018 och fortsatte så 2019, en ökning med tre procent. Trenden med minskande balanser har de senaste åren vänt och balansnivåerna är numera historiskt höga. I förhållande till genomsnittet ökade antalet balanserade mål med hela 15 procent.

Tabell 7 Inkomna mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019		
Inkomna mål					Antal	%
Tingsrätter	180 248	190 226	201 741	11 515	6 %	
Hovrätter	26 303	27 284	30 040	2 756	10 %	
Högsta domstolen	5 944	6 208	6 787	579	9 %	
Förvaltningsrätter exkl. migration	109 977	116 083	119 115	3 032	3 %	
Migrationsdomstolarna	53 205	50 772	57 645	6 873	14 %	
Kammarrätter exkl. migration	21 088	23 682	24 350	668	3 %	
Migrationsöverdomstolen	17 729	21 919	20 191	-1 728	-8 %	
Högsta förvaltningsdomstolen	7 586	6 952	7 100	148	2 %	
Summa totalt	422 080	443 126	466 969	23 843	5 %	

Inflödet av mål ökade vid tingsrätterna och uppnådde de högsta uppmätta nivåerna under 2000-talet. Ökningen kan främst hänföras till fler inkomna brottmål, något som går i linje med ökat utflöde från tidigare led i rättskedjan i kombination med ett fortsatt ökat inflöde av s.k. förordnandemål samt det faktum att försöksverksamheten med snabbförfarande i brottmål lett till att fler sådana mål registrerats. Även i hovrätterna ökade antalet inkomna mål till de högsta nivåerna hittills under 2000-talet. Också här låg fler brottmål bakom merparten av ökningen. Likaså ökade antalet inkomna mål hos Högsta domstolen.

Antalet inkomna mål vid förvaltningsrätterna exkl. migration ökade med tre procent, till de hittills högst uppmätta nivåerna någonsin. Ökningen kan främst härledas till mål enligt socialtjänstlagen och LVU-mål. Inflödet till kammarrätterna exkl. migration ökade något 2019. Psykiatrimål och LVU-

mål var målkategorier som bidrog till ökningen. I Högsta förvaltningsdomstolen ökade antalet mål marginellt.

Vid migrationsdomstolarna ökade antalet inkomna mål kraftigt. Det var medborgarskapsmål och mindre arbetskrävande måltyper som viseringsmål och mål om dröjsmålstalan som svarade för ökningen medan antalet inkomna asylmål minskade. Antalet inkomna mål till Migrationsöverdomstolen minskade 2019. Inflödet var högt men understeg inflödet 2018.

Tabell 8 Avgjorda mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019	
Avgjorda mål				Antal	%
Tingsrätter	175 906	183 495	195 965	12 470	7 %
Hovrätter	25 800	27 163	28 755	1 592	6 %
Högsta domstolen	6 008	6 318	6 588	270	4 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	102 752	110 581	115 512	4 931	4 %
Migrationsdomstolarna	44 084	51 272	64 543	13 271	26 %
Kammarrätter exkl. migration	27 373	20 529	22 587	2 058	10 %
Migrationsöverdomstolen	17 372	21 738	20 576	-1 162	-5 %
Högsta förvaltningsdomstolen	7 166	7 643	7 174	-469	-6 %
Summa totalt	406 461	428 739	461 700	32 961	8 %

Tingsrätterna avgjorde sju procent fler mål än föregående år. Precis som för de inkomna målen var även de avgjorda de högst uppmätta hittills under 2000-talet. Främst var det brottmålen som låg bakom den stora mängden avgöranden men även övriga tvistemål och FT-mål bidrog. Även i hovrätterna ökade avgörandet i flertalet målkategorier och antalet avgjorda mål slutade på de högsta uppmätta nivåerna under 2000-talet. Högsta domstolen uppvisade också ett ökat målavgörande under 2019.

Antalet avgjorda mål vid förvaltningsrätterna ökade med fyra procent. Avgörandet ökade för ett flertal målkategorier, främst för mål enligt socialtjänstlagen. Vid kammarrätterna ökade antalet avgjorda mål. Också här ökade avgörandet av de flesta målkategorierna. Vid Högsta förvaltningsdomstolen minskade antalet avgjorda mål.

Antalet avgjorda mål 2019 vid migrationsdomstolarna var i princip en avspeglning av inflödet till dessa domstolar och det ökade mycket kraftigt. Vid Migrationsöverdomstolen minskade antalet avgjorda mål.

Tabell 9 Balanserade mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019		
Balanserade mål					Antal	%
Tingsrätter	72 862	79 631	85 168	5 537	7 %	
Hovrätter	5 544	5 674	6 943	1 269	22 %	
Högsta domstolen	768	656	843	187	29 %	
Förvaltningsrätter exkl. migration	37 903	43 450	47 206	3 756	9 %	
Migrationsdomstolarna	21 061	20 835	14 128	-6 707	-32 %	
Kammarrätter exkl. migration	5 826	9 240	11 010	1 770	19 %	
Migrationsöverdomstolen	1 672	1 858	1 476	-382	-21 %	
Högsta förvaltningsdomstolen	2 407	1 711	1 637	-74	-4 %	
Summa totalt	148 043	163 055	168 411	5 356	3 %	

Balanssituationen i tingsrätterna försämrades ytterligare under 2019 och ökningen uppgick till sju procent. Balansförsämringen kan främst knytas till fler brottmål och FT-mål. Vid hovrätterna ökade balanserna kraftigt och var hänförligt till samtliga målkategorier. Även antalet balanserade mål vid Högsta domstolen ökade mycket kraftigt och avsåg brottmål och övriga mål.

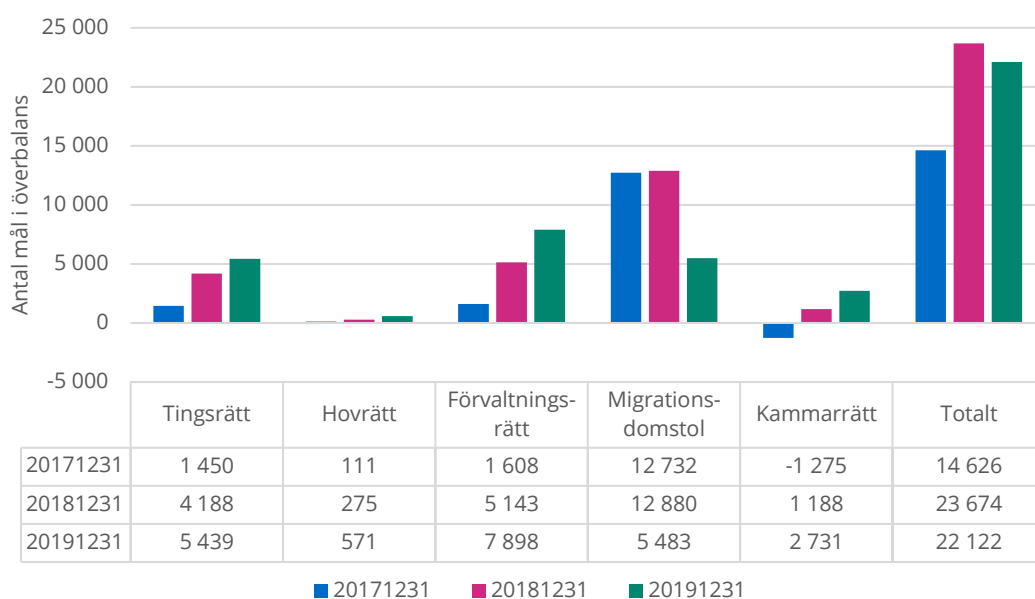
Balanssituationen i förvaltningsrätterna försämrades under 2018, och fortsatte så 2019. Balanserna för flertalet målkategorier ökade. Vid kammarrätterna ökade återigen balanserna av hyperhidrosmål i Kammarrätten i Stockholm, med drygt 1 300 mål. Exkluderas dessa var antalet balanserade mål vid kammarrätterna i nivå med 2018. Vid Högsta förvaltningsdomstolen minskade antalet balanserade mål något.

I migrationsdomstolarna minskade de balanserade målen mycket kraftigt och precis som för inflödet var det avlägsnandemålen rörande asyl som minskade. Också vid Migrationsöverdomstolen minskade de balanserade målen kraftigt.

Överbalans

Domstolarnas totala balans kan också, med hjälp av en beräkningsmodell, delas upp i en s.k. arbetsbalans och överbalans. Med arbetsbalans avses det antal mål i balans som statistiskt är förenligt med en normal handläggning av målen. Om balansens storlek inte överstiger denna nivå kan i princip regeringens verksamhetsmål uppnås. Det antal mål som överstiger arbetsbalansen definieras som överbalans och det är den som bör avarbetas. I diagrammet nedan visas utvecklingen av överbalanserna per domstolsslag under de tre senaste åren. För Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen och Migrationsöverdomstolen har inte motsvarande beräkning gjorts av arbetsbalans eller överbalans.

Diagram 5 Sammanställning av överbalanser 2017–2019

Vid utgången av 2015 fanns det ingen överbalans på totalnivå. Därefter försämrades balansläget årligen till utgången av 2018. År 2019 skedde en viss förbättring på totalnivå och vid utgången av året uppgick överbalansen till omkring 22 000 mål. Hela förändringen förklaras dock av en balansnedgång vid migrationsdomstolarna. Vid övriga domstolsslag ökade överbalansen.

Samtliga domstolsslag, där överbalans beräknas, hade en överbalans vid årets slut. Vid hovrätterna var emellertid överbalansen begränsad. Försämringen av överbalansen i tingsrätterna hade sin främsta förklaring i en brottmålsbalans. Överbalansen vid kammarrätterna förklaras i första hand av balanserade hyperhidrosmål vid Kammarrätten i Stockholm. Överbalansen för förvaltningsrätterna ökade efter målökningar. Migrationsdomstolarnas överbalans låg, trots nedgången 2019, på en fortsatt relativt hög nivå.

Produktivitetsutveckling

I det följande avsnittet redogörs för utvecklingen av domstolarnas kostnadsproduktivitet under den senaste tioårsperioden.

Kostnadsproduktiviteten definieras som antalet avgjorda mål och ärenden i förhållande till de totala kostnaderna på anslaget 1:5 Sveriges Domstolar. Kostnaderna har fastprisberäknats med årsmedelvärdet för Statistiska centralbyråns (SCB:s) konsumentprisindex. Indexet framgår av nedanstående tabell. År 2019 utgör basår.

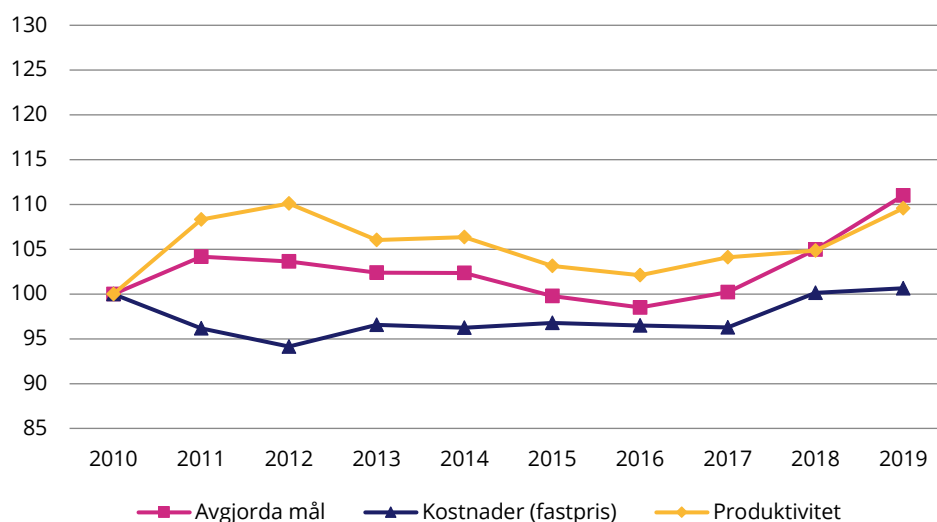
Tabell 10 Konsumentprisindex 2010–2019

Konsumentprisindex årsmedelvärde, basår 2019										
År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Index	90,79	93,17	94,00	93,96	97,9	93,74	94,67	96,37	98,25	100,00

I detta avsnitt exkluderas migrationsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna och mål om trängselskatt. För tingsrätt, hovrätt, förvaltningsrätt och kammarrätt har målen viktats utifrån hur resurskrävande målets typ är. De vikter som har använts är baserade på ett snitt av 2018 och 2019 års tidredovisning. För Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen viktas inte målen.

Alla avgjorda mål inom en målkategori värderas lika, trots att stora variationer i målens komplexitet kan förekomma. I produktivitetsavsnittet antas att den genomsnittliga komplexiteten i varje kategori är oförändrad över tid.

Diagram 6 Indexutveckling av antalet viktade avgjorda mål, kostnader och produktivitet vid domstolarna. År 2010 basår.

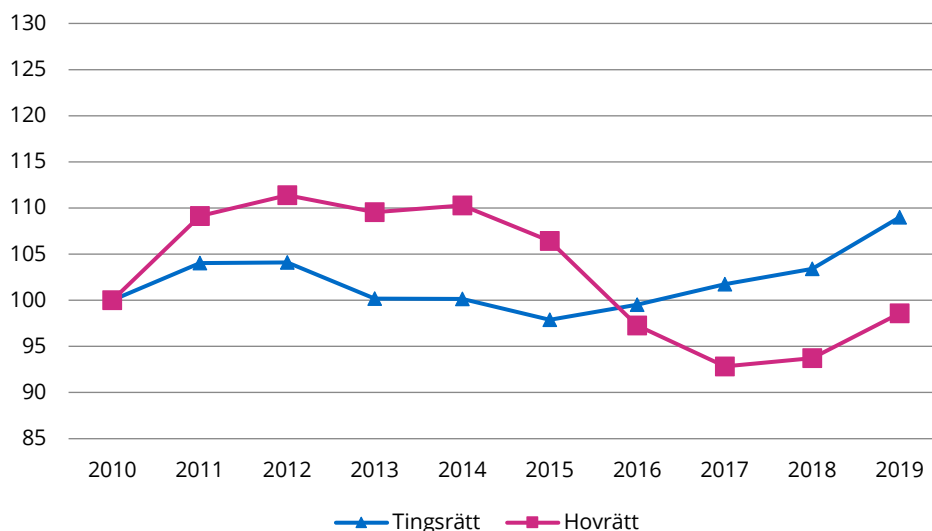
Under 2019 ökade produktiviteten för tredje året i rad och ökningen tilltog. Antal inkomna och avgjorda mål ökade till de högsta nivåerna under perioden. Antalet inkomna mål översteg dock fortsatt antal avgjorda mål vilket innebär att antalet balanserade mål ökade.

Kostnaderna för 2019 ökade jämfört med föregående år, men ökningen var marginell. Den största kostnaden bestod i vanlig ordning av personalkostnader och ökade 2019 främst till följd av lönerevision och ökade pensionskostnader trots att antalet årsarbetskrafter minskade. Årsarbetskrafterna minskade vid samtliga domstolsslag förutom vid Högsta förvaltningsdomstolen till följd av ett försämrat ekonomiskt läge. Även kostnader för lokaler ökade 2019, varav hyrorna stod för den största ökningen. Övriga driftkostnader minskade dock under 2019, bl.a. minskade kostnaderna för resor och logi, utbildning och kursavgifter samt kostnaderna för kontors- och förbrukningsmaterial. Även dessa minskningar kan härledas till det försämrade ekonomiska läget, något som medfört kostnadsbesparande åtgärder på domstolarna.

Produktiviteten för domstolarna har ökat de tre senaste åren samtidigt som stora satsningar har gjorts avseende bl.a. annat lokalförsörjning, säkerhet och digitalisering. Den ökade produktiviteten kan härledas till en högre arbetsproduktivitet bland personalen. Det kan förklaras av att antalet medarbetare inte har ökat i samma takt som målavgörandet och att arbetet har

effektiviserats. För att verksamheten vid domstolarna ska kunna bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv krävs kontinuerliga utvecklingsinsatser.

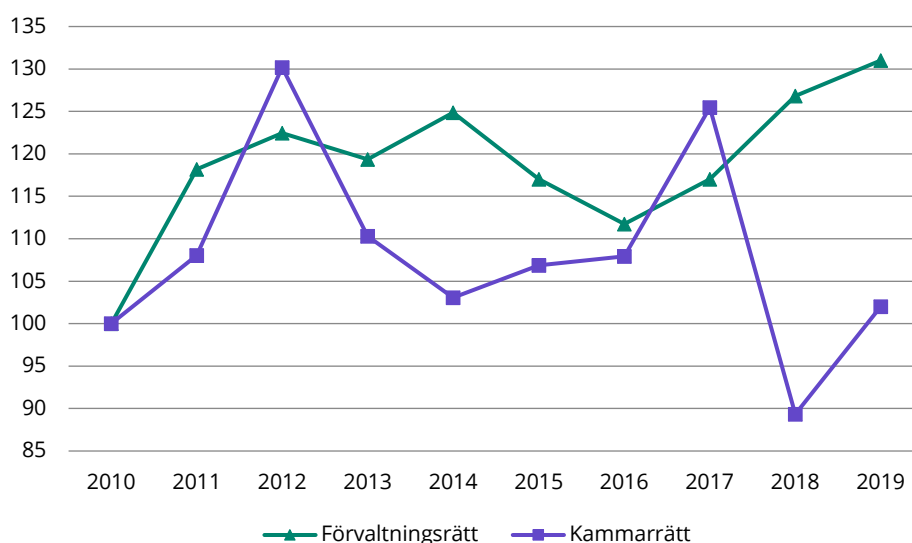
Diagram 7 Tingsrätters och hovrätters produktivitetsindex. År 2010 basår.

Antalet avgjorda viktade mål i tingsrätt var på höga nivåer åren 2010–2011, minskade 2012–2016 för att därefter återigen öka. Ökningen de två senaste åren har varit betydande och antal viktade avgjorda mål och ärenden var åter i paritet med nivåerna 2010–2011. Kostnaderna vid tingsrätterna minskade 2011 och låg därefter relativt stabilt innan en ökning åter skedde 2018. Under 2019 var kostnaderna oförändrade och kostnadsproduktiviteten fortsatte öka som ett resultat av det höga målavgörandet.

Antalet avgjorda viktade mål i hovrätt ökade mellan 2010–2014, minskade 2015–2017, men har sedan åter ökat och nådde högsta nivåerna för perioden under 2019. Hovrätternas kostnader i fasta priser har trendmässigt ökat sedan 2011, under 2019 var dock ökningen marginell. Bland annat har inrättandet av Patent- och marknadsöverdomstolen 2016 påverkat kostnadsutvecklingen. Hovrätternas produktivitet låg relativt stabilt under 2011–2014 för att därefter minska under 2015–2017. Under 2018 skedde en ökning som tilltog under 2019.

Diagram 8 Förvaltningsrätter och kammarrätters produktivitetsindex. År 2010 basår.

Antalet avgjorda viktade mål i förvaltningsrätt ökade kraftigt 2011 då balanser som uppkommit vid förvaltningsrättsreformen 2010 avgjordes. Åren 2012–2018 hölls avgörandet på en relativt stabil nivå för att 2019 sluta på de högsta uppmätta nivåerna för perioden. Kostnaderna i fasta priser minskade under 2010–2011 och har därefter legat relativt stabila. En orsak till detta under senare år är att antalet årsarbetskrafter minskat till följd av omfördelning av personal vid de förvaltningsrätter som också är migrationsdomstolar. Förvaltningsrätternas kostnadsproduktivitet ökade 2019 jämfört med 2018.

Kostnaden i fasta priser för kammarrätterna minskade mellan 2010–2016, för att sedan öka tydligt 2017–2018. Under 2019 minskade kostnaderna, dock marginellt, och var fortsatt betydligt över de nivåer som rådde under åren 2011–2016. Antalet avgjorda viktade mål i kammarrätt låg relativt stabilt under perioden bortsett från två toppar 2012 och 2017. De främsta anledningarna till den höga produktiviteten 2012 var ett ökat målagörande efter förvaltningsrättsreformen och att ett stort antal mål gällande sjuklön avgjordes i Kammarrätten i Göteborg. Den höga produktiviteten 2017 kan härledas till att ett stort antal socialförsäkringsmål (s.k. hyperhidrosmål) avgjordes i Kammarrätten i Stockholm. Seriemål förekommer i relativt stor utsträckning i kammarrätt, vilket ger större variationer i målavverkningen och därmed försvåras också analysen av produktivitetsutvecklingen. Exempelvis finns i dagsläget ett stort antal hyperhidrosmål i balans, när dessa avgörs kommer det påverka produktivitsutfallet i positiv riktning. Produktiviteten 2019 ökade från låga nivåer 2018 tack vare lägre kostnader i kombination med en uppgång av antal avgjorda mål.

Tingsrätterna

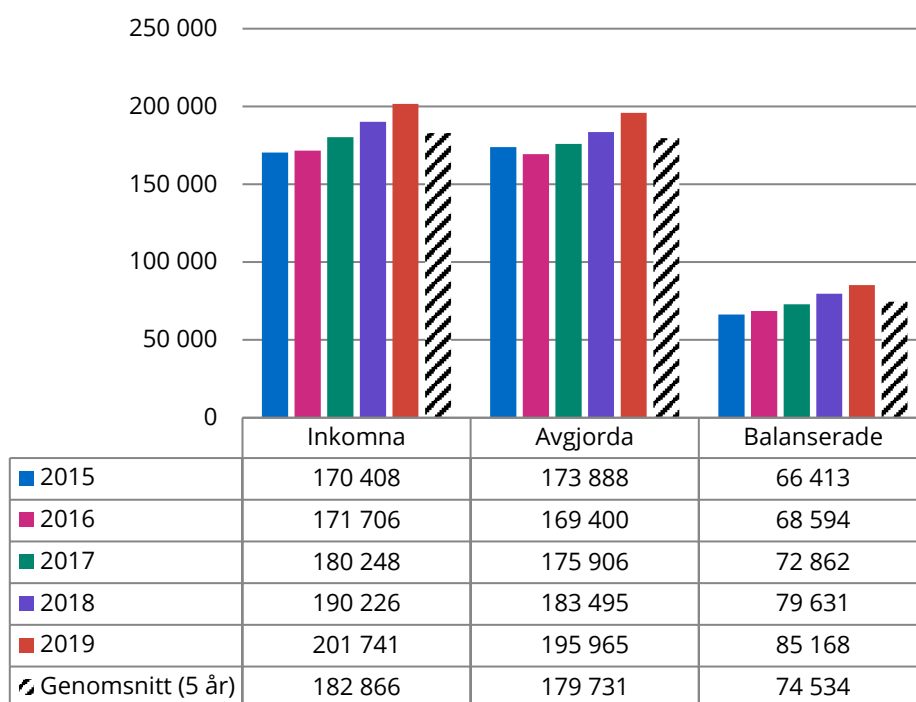
Tabell 11 Tingsrätterna

	2017	2018	2019
Antal tingsrätter	48	48	48
Avgjorda mål per årsarbetskraft	62	64	69
Genomsnittlig förhandlingstid (timmar per mål):			
- brottmål som avgjorts efter förhandling	2,1	2,1	2,2
- tvistemål som avgjorts efter förhandling	2,6	2,6	2,7
Andelen avgjorda förtursmål (mål med häktad eller tilltalad under 18 år)*	13 %	13 %	13 %

* Tidigare redovisning av andel förtursmål har avsett inkomna förtursmål. Fr.o.m. 2019 redovisas istället avgjorda förtursmål och jämförande andel för 2017 och 2018 har därför ändrats i jämförelse med tidigare årsredovisningar.

Målutvecklingen

Diagram 9 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid tingsrätterna 2015–2019

Under den senaste femårsperioden har tingsrätterna haft ett genomsnitt på ca 183 000 mål inkomna respektive ca 180 000 avgjorda mål per år.

Under 2019 ökade antalet inkomna mål med sex procent jämfört med 2018 och med tio procent i jämförelse med genomsnittet för femårsperioden. Antalet inkomna mål 2019 är det högsta som inkommit till tingsrätterna under perioden, 18 procent fler än år 2015.

Även antalet avgjorda mål fortsatte att öka under 2019 och var knappt sju procent högre jämfört med föregående år och nio procent jämfört med genomsnittet för femårsperioden.

Under den senaste femårsperioden har tingsrätterna haft ett genomsnitt på ca 75 000 mål i balans. Under 2019 inkom ca 5 800 fler mål än vad som avgjordes, vilket innebar att antalet balanserade mål ökade jämfört med 2018. Vid utgången av 2019 uppgick balansen till ca 85 000 mål, vilket är högre än den genomsnittliga balansen under perioden.

Tingsrätternas samlade målbalans var vid årsskiftet 42 procent av det årliga målinflödet, vilket var i paritet med 2018.

Tabell 12 Inkomna, avgjorda och balanserade mål per målkategori vid tingsrätterna

Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019	
Inkomna mål				Antal	%
Summa tvistemål	83 654	85 617	90 220	4 603	5 %
- varav FT-mål	19 411	20 480	23 211	2 731	13 %
- varav gemensam ansökan	21 871	21 599	22 461	862	4 %
- varav övriga familjemål	19 859	19 890	18 868	-1 022	-5 %
- varav övriga tvistemål	22 513	23 648	25 680	2 032	9 %
Brottmål	90 488	97 456	104 286	6 830	7 %
Miljömål	2 669	2 836	2 909	73	3 %
Fastighetsmål	1 124	2 005	1 684	-321	-16 %
PBL-mål	2 313	2 312	2 642	330	14 %
Summa totalt	180 248	190 226	201 741	11 515	6%
Avgjorda mål				Antal	%
Summa tvistemål	83 192	83 899	88 040	4 141	5 %
- varav FT-mål	19 132	19 397	21 391	1 994	10 %
- varav gemensam ansökan	21 408	21 438	21 941	503	2 %
- varav övriga familjemål	19 941	19 847	19 232	-615	-3 %
- varav övriga tvistemål	22 711	23 217	25 476	2 259	10 %
Brottmål	86 270	93 024	100 552	7 528	8 %
Miljömål	2 911	2 706	2 987	281	10 %
Fastighetsmål	1 141	1 602	1 850	248	15 %
PBL-mål	2 392	2 264	2 536	272	12 %
Summa totalt	175 906	183 495	195 965	12 470	7 %
Balanserade mål				Antal	%
Summa tvistemål	35 512	37 267	39 379	2 112	6 %
- varav FT-mål	4 885	5 906	7 645	1 739	29 %
- varav gemensam ansökan	8 854	8 855	9 220	365	4 %
- varav övriga familjemål	10 968	11 206	10 950	-256	-2 %
- varav övriga tvistemål	10 805	11 300	11 564	264	2 %
Brottmål	34 362	38 773	42 330	3 557	9 %
Miljömål	1 525	1 672	1 603	-69	-4 %
Fastighetsmål	655	1 062	897	-165	-16 %
PBL-mål	808	857	959	102	12 %
Summa totalt	72 862	79 631	85 168	5 537	7 %

Under 2019 ökade antalet inkomna mål med sex procent. Ökningen fanns inom samtliga målkategorier förutom övriga familjemål och fastighetsmål. Brottmålen fortsatte att öka och var den målkategori som antalsmässigt ökade mest, med drygt 6 800 mål. FT-målen ökade med 13 procent vilket till stor del berodde på ett betydande antal inkomna flygmål vid Attunda tingsrätt. I mark- och miljödomstolarna ökade PBL-målen med 14 procent, främst avseende byggnadsmål. Fastighetsmålen minskade med 13 procent,

dock ökade dessa stort året innan beroende på ett ökat antal mål om förrättningskostnader. Majoriteten, 37 av 48 tingsrätter, hade en målökning under 2019 jämfört med föregående år.

Tingsrätterna avgjorde sju procent fler mål under 2019 jämfört med föregående år. Den största ökningen avsåg brottmål med drygt 7 500 fler avgjorda mål. Antal avgjorda mål ökade i samtliga målkategorier förutom övriga familjemål, vilket till stor del berodde på att antalet inkomna mål inom denna målkategori minskat.

Antal inkomna och avgjorda mål ökade totalt för tingsrätterna, dock ökade de inkomna målen mer än de avgjorda, vilket medförde en ökning av balanserna. Balanserna ökade med sju procent 2019 till den högsta uppmätta balansnivån vid utgången av ett år under femårsperioden. Precis som föregående år var det framförallt brottmålsbalansen som antalsmässigt ökade mest. Balansens åldersstruktur för mål äldre än sex månader försämrades med en procentenhet jämfört med 2018, detsamma gällde även balanserade mål äldre än tolv månader.

Tabell 13 Andel avgjorda brottmål per avgörandetyper

	2015	2016	2017	2018	2019
Dom	69 %	67 %	65 %	64 %	62 %
- varav avgjorda med huvudförhandling	74 %	74 %	73 %	72 %	70 %
Slutligt beslut	30 %	32 %	34 %	35 %	37 %

Trenden med minskande andel brottmål som avgörs genom dom fortsatte även under 2019 då 62 procent avgjordes genom dom. Detta innebar att andelen mål som avgjordes genom slutligt beslut ökade.

En orsak till denna utveckling är att allt fler mål enbart innehåller ansökan om förordnande av offentlig försvarare och målsägandebiträden, s.k. förordnandemål. Lagstiftningen innebär att målsägandebiträde kan förordnas i fler situationer än tidigare samtidigt som allmänheten har blivit allt mer medveten om möjligheten att ansöka om målsägandebiträde. Målsägandebiträden och offentliga försvarare förordnas även allt tidigare i processen, ibland långt innan åtal väcks. Om inte åtal väcks registreras dessa mål med förordnanden som avgjorda genom slutligt beslut. En högre frekvens av nedlagda ärenden hos polisen samt hos åklagare som väljer att inte väcka åtal, leder till att slutliga beslut ökar.

Av de brottmål som avgjordes genom dom, minskade andelen som avgjordes efter huvudförhandling till 70 procent 2019. Detta innebar att fler mål avgjordes på handlingarna vilket generellt är mindre arbetskrävande än mål med huvudförhandling.

Tabell 14 Andel avgjorda tvistemål (exkl. familjemål och gem. ansökan) per avgörandetyp

	2015	2016	2017	2018	2019
Dom	31 %	31 %	31 %	30 %	30 %
Slutligt beslut	41 %	42 %	40 %	40 %	37 %
- varav avvisade	26 %	32 %	33 %	34 %	34 %
Tredskodom	27 %	27 %	29 %	29 %	33 %

I ovanstående tabell redovisas utvecklingen av andel avgjorda tvistemål per avgörandetyp. Familjemål och gemensam ansökan har exkluderats i tabellen eftersom huvuddelen av dessa målkategorier avgörs genom dom.

Under den senaste femårsperioden har andelen övriga tvistemål och FT-mål som avgjorts genom dom eller slutligt beslut minskat. Däremot har tvistemål som avgjorts med slutligt beslut och utgång avvisat ökat. Dessa mål handlar t.ex. om inblandade parter som inte betalat ansökningsavgift och blir därmed mycket snabba att hantera. Även mål som avgörs genom tredskodom, i parts frånvaro, har ökat och har i regel betydligt kortare omloppstider än de som avgörs genom dom.

Tabell 15 Andel inställda huvudförhandlingar i brottmål pga. bristande delgivning*

	2015	2016	2017	2018	2019
Brottmål	5,6 %	5,4 %	5,1 %	5,2 %	4,7 %

* Andel inställda huvudförhandlingar i brottmål pga. bristande delgivning har ändrats i förhållande till föregående årsredovisning pga. förbättrade möjligheter till ett mer säkerställt statistikunderlag.

I syfte att minska antalet inställda brottmålsförhandlingar på grund av bristande delgivning har Domstolsverket tillsammans med tio tingsrätter tagit fram ett delgivningspaket med bl.a. en modell för effektivt delgivningsarbete och månatliga statistikrapporter som publiceras på Sveriges Domstolars intranät.

Målsättningen är att högst tre procent av huvudförhandlingar i brottmål ställs in på grund av bristande delgivning. Under 2015 ställdes knappt sex procent av huvudförhandlingarna i brottmål in av denna orsak. För 2019 var andelen knappt fem procent. Målet har därmed ännu inte uppnåtts och det finns fortfarande en utvecklingspotential avseende delgivningsarbetet vid tingsrätterna. Domstolsverket satsade under året på utökat stöd och ytterligare insatser för att domstolarna ska nå målet avseende färre inställda förhandlingar och utveckling av delgivningsarbetet. Insatserna kommer att fortsätta genom utökad information, bättre samordning av delgivningsfrågorna och genom nya utbildningar och erfarenhetsutbyten.

Det kan dock konstateras att förståelsen för enhetlig registrering kring antalet brottmålsförhandlingar har ökat, vilket medfört en ökad kvalitet i statistikuppgifterna.

Tabell 16 Överklagande- och ändringsfrekvens

	2017	2018	2019
Överklagandefrekvens			
Brottmål	10 %	10 %	10 %
Twistemål	4 %	4 %	4 %
Totalt	15 %	15 %	15 %
Ändringsfrekvens			
Brottmål	38 %	38 %	38 %
Twistemål	20 %	22 %	21 %
Totalt	23 %	23 %	22 %

Totalt sett var överklagandefrekvensen, dvs. andelen mål som överklagats till hovrätt, 15 procent och andelen har varit oförändrad de senaste tre åren. Ändringsfrekvensen, dvs. andelen mål som ändrades av hovrätten, minskade 2019 jämfört med föregående år.

Tabell 17 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden vid tingsrätterna

	2017	2018	2019
Domstolsärenden			
Inkomna domstolsärenden	47 097	49 187	51 778
Avgjorda domstolsärenden	45 918	48 632	51 083
Balanserade domstolsärenden	11 342	11 910	12 586
Konkurser			
Inkomna konkursansökningar	9 399	10 730	10 857
Avslutade konkurser	6 496	7 271	7 617
Balanserade konkurser*	7 956	8 840	9 230

* Balanserade konkurser avser öppna ärenden där beslut om försättande i konkurs meddelats. Balansen går inte att sätta i relation till inkomna konkursansökningar eftersom balansen endast avser konkurser som meddelats men ännu inte avslutats.

Domstolsärenden består av fyra olika kategorier: utsökningsärenden, företagsrekonstruktion, skuldsanering och övriga domstolsärenden.

Antalet inkomna domstolsärenden ökade med fem procent jämfört med 2018. Övriga domstolsärenden stod för ca 81 procent av antalet inkomna domstolsärenden under 2019.

Av balanserade domstolsärenden stod skuldsanering för den högsta ökningen, 36 procent jämfört med föregående år, efter en kraftig ökning av inkomna ärenden under året. Ökningen kan bero på en lagändring 2016 som innebar förbättrade möjligheter till skuldsanering för överskuldssatta samt företagare. Kronofogdemyndigheten har också pekat ut möjliga faktorer såsom ökning av s.k. sms-lån, avbetalningsköp och internetspel.

Antalet inkomna konkursansökningar ökade marginellt med en procent jämfört med föregående år. Även antalet avslutade konkurser ökade, dock med en större ökning på fem procent.

PATENT- OCH MARKNADSDOMSTOLEN

Patent- och marknadsdomstolen (PMD) vid Stockholms tingsrätt inrättades den 1 september 2016 och tog bl.a. över Marknadsdomstolens och Patentbesvärshörens verksamheter.

Tabell 18 Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid PMD

Patent- och marknadsdomstolen	2017	2018	2019
Inkomna mål och ärenden	358	376	394
Avgjorda mål och ärenden	370	434	426
Balanserade mål och ärenden	285	227	193

PMD:s mål och ärenden ingår också i tabellerna för tingsrätterna totalt.

Antalet inkomna mål ökade med fem procent jämfört med föregående år. Den största ökningen 2019 samt även 2018 stod målgruppen informationsförelägganden immaterialrätt för. Totalt inkom 394 mål och ärenden under 2019, varav 122 tvistemål, 16 brottmål och 256 ärenden.

Vid inrättandet blev Patent- och marknadsdomstolen enda första instans för allmänna immaterialrättsliga mål i Sverige. Eftersom dessa mål tidigare spreds på samtliga tingsrätter förväntades en kraftig balansökning under den första tiden i förhållande till den ingående balansen som bestod av immaterialrättsmål från Stockholms tingsrätt. Domstolen har emellertid under såväl 2017, 2018 och 2019 avgjort fler mål och ärenden än vad som inkommit vilket inneburit att balanserna stadigt minskat. Under 2019 minskade balansen med 15 procent jämfört med 2018.

Inom övriga tvistemål stod måltypen övrig immaterialrätt för den största andelen inkomna och avgjorda mål 2019. Fler mål avgjordes än vad som inkom och den genomsnittliga omloppstiden för dessa mål ökade 2019 till nio månader jämfört med knappt sju månader 2018. Detta p.g.a. ett flertal äldre mål från 2016 och 2017 som avgjordes under året och därför påverkade omloppstiden negativt.

För varumärkes- och mönsterärenden uppgick den genomsnittliga omloppstiden 2019 till knappt 3 månader, en förbättring mot 2018 med ca 1 månad. Omloppstiden var även betydligt förbättrad i jämförelse med Patentbesvärshören då omloppstiden under sista året var ca sju månader.

INRÄTTANDE AV REGIONAL AVDELNING I DEN ENHETLIGA PATENTDOMSTOLEN

Under hösten 2019 genomförde Domstolsverket, i samverkan med Stockholms tingsrätt, en förstudie i syfte att förbereda för att den regionala nordisk-baltiska avdelningen i den enhetliga patentdomstolen (Unified Patent Court, UPC) ska inrättas vid Stockholms tingsrätt.

Uppdraget att förbereda för inrättandet av en avdelning av den internationella domstolen har sin grund i ett regeringsuppdrag från 2015. Inrättandet av domstolen har dock vid flertalet tillfällen försenats, bl.a. på grund av en överklagan till den tyska författningsdomstolen.

I förstudien presenterades förslag på lösningar och åtgärder för att kunna tillhandahålla lokaler för domstolens verksamhet inom Stockholms tingsrätts lokaler och en IT- och teknisk lösning som motsvarar framställda krav

och uppfyller domstolens behov. Förstudien omfattade även en analys av de arbetsrättsliga och övriga juridiska frågor som inrättandet av domstolen aktualiserar. De föreslagna lösningarna och åtgärderna bedöms ge förutsättningar för en god informationssäkerhet för såväl Sveriges Domstolar som den internationella domstolen.

Förstudien bedöms vidare ge goda förutsättningar för att uppdraget ska kunna realiseras på ett tillfredsställande sätt, så snart de internationella avtalen till grund för den regionala avdelningen av domstolen har trätt ikraft.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR TINGSRÄTTERNA:

- av brottmålen, exkl. förtursmål, ska 75 procent ta högst fem månader att avgöra,
- av tvistemålen, exkl. gemensam ansökan om äktenskapsskillnad, ska 75 procent ta högst sju månader att avgöra.

Omloppstiderna vid 75:e percentilen uppgick till 3,9 månader för brottmål och 6,5 månader för tvistemål, vilket innebar att tingsrätterna totalt sett nådde regeringens båda verksamhetsmål. Föregående år uppgick omloppstiderna till 4,1 månader för brottmål och 6,2 månader för tvistemål, vilket betyder att omloppstiden för verksamhetsmålet avseende brottmål förbättrades men försämrades något avseende tvistemål.

Tingsrätternas omloppstider för brottmål varierade mellan 2,1 och 6,5 månader. För tvistemål varierade omloppstiderna mellan 2,9 och 7,5 månader. Spridningen i måluppfyllelsen ökade något för brottmål och minskade för tvistemål jämfört med föregående år. Av rättssäkerhetsskäl ska Sveriges Domstolar sträva efter att spridningen i måluppfyllelse ska vara liten. Omloppstiden ska vara skälig oavsett vid vilken domstol i landet som handläggningen sker.

Det finns svårigheter att entydigt förklara varför måluppfyllelsen skiljer sig åt mellan olika domstolar. En påverkansfaktor kan vara domstolarnas skiftande storlek och arbetssätt. Målsammansättningen kan också variera mellan tingsrätterna och särskilt avseende andelen förordnandemål. När andelen förordnandemål ökar påverkar det i regel omloppstiderna i en positiv riktning.

Bland de domstolar som hade kortast omloppstider återfinns flera av de minsta tingsrätterna. En förklaring kan vara att dessa domstolar måste upprätthålla en viss minimibemanning av sårbarhetsskäl och därför inte enbart dimensionerats utifrån målinflöde. En annan förklaring till att omloppstiderna blir kortare avseende brottmål härrör till uppdraget om snabbare lagföring där tre tingsrätter deltagit sedan starten 2018, men effekterna av uppdraget syntes tydligare 2019. Alla tre deltagande tingsrätter förbättrade omloppstiderna betydligt i jämförelse med föregående år, med mellan 17–25 procent. Tillsammans hade de en omloppstid om 3,6 måna-

der 2019 i jämförelse med övriga tingsrätters 4,0 månader. Mer information om uppdraget snabbare lagföring, det s.k. snabbspåret, finns i avsnittet om övriga utvecklingsinsatser.

Domstolsverket har i en enkät till domstolarna efterfrågat vilka orsaker som påverkat måluppfyllelsen av regeringens verksamhetsmål. Av de tingsrätter som inte uppnådde verksamhetsmålen 2019, eller endast ett av dem, svarade flera att målökningen var en bidragande faktor till detta. Även organisatoriska faktorer såsom långa ledtider för att återbesätta domartjänster samt ökad belastning på handläggarsidan bidrog. Flera tingsrätter har använt sig av pensionerade domare för att klara måltillströmningen. Prioriteringar av både mål och verksamhet gjordes under 2019 för att hålla upp avgörandetakten med syfte att inte bygga balanser. Ett mer digitaliserat arbetssätt för att möjliggöra en effektivare målhantering är en åtgärd som flera tingsrätter arbetar med.

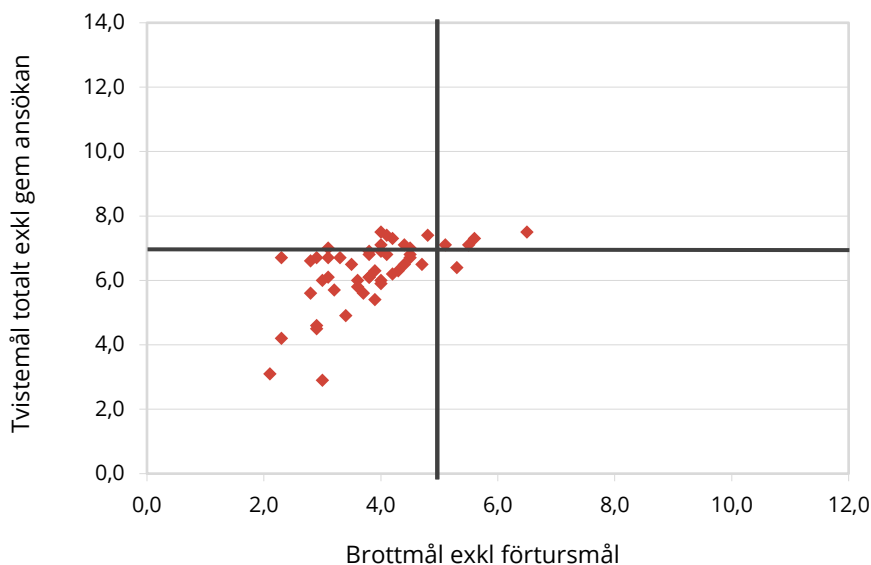
Bland de tingsrätter som klarade båda verksamhetsmålen pekade många på att en effektiv organisation med lojal och kompetent personal och som har effektiva arbetssätt är en del av framgångsfaktorerna. En annan framgångsfaktor, menade en del tingsrätter, är att involvera alla medarbetare i domstolen vid regelbundna genomgångar där balanser, gamla mål och omloppstider synliggörs. Flera av tingsrätterna framhöll att en förutsättning för att nå verksamhetsmålen är att domstolarna kan rekrytera och behålla kompetent personal.

Av avgörande betydelse för omloppstiderna är storleken på måltillströmningen, vilken är svår att förutse. När andelen förordnandemål ökar påverkar det i regel omloppstiderna i en positiv riktning. Även snabbare lagföring påverkar omloppstiderna i positiv riktning då syftet i det uppdraget är att hanteringen ska gå fort. Snabbare lagföring möjliggör även att mål som tidigare slagits ihop istället behandlas separat vilket ytterligare förkortar omloppstiderna, främst genom att det blir fler snabba mål till antalet. Av de drygt 7 500 fler brottmål som avgjordes 2019 jämfört med 2018 bestod ca 2 200 av mål inom snabbare lagföring och drygt 4 800 av mål avgjorda med slutligt beslut, varav närmare 4 500 av dessa var förordnandemål.

Totalt sett avgjordes fler tvistemål 2019 än under 2018. När äldre tvistemål avgörs påverkas omloppstiden negativt, vilket har bidragit till att omloppstiden för tvistemål ökat.

Diagrammet nedan visar tingsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål. De domstolar som ligger i den nedre vänstra fyrkanten klarade både verksamhetsmålet för brottmål och tvistemål.

Diagram 10 Tingsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2019 (månader)

Fler tingsrätter uppfyllde regeringens båda verksamhetsmål under 2019 jämfört med året innan, 37 av 48 tingsrätter klarade båda verksamhetsmålen jämfört med 32 domstolar förra året. Endast fyra domstolar uppfyllde inte något av verksamhetsmålen. De enskilda domstolarnas resultat gentemot regeringens verksamhetsmål redovisas i bilaga 1.

En bedömning av tingsrätternas resultat

Tingsrätterna sammantaget uppnådde regeringens verksamhetsmål för såväl brottmål som tvistemål under 2019. I förhållande till 2018 förbättrades resultatet för verksamhetsmålet avseende brottmål men försämrades något avseende tvistemål. Den förkortade omloppstiden för brottmål, trots ökade balanser, kan härledas till ökningen av förordnandemål och avgjorda snabbspårsmål, medan de mer arbetskrävande målen som avgjordes med dom minskade andelsmässigt.

Måltillströmningen ökade med sex procent under 2019 och trots att antalet avgjorda mål också ökade i jämförelse med föregående år så ökade balanserna med sju procent. Tingsrätterna hade en överbalans om ca 5 400 mål, främst brottmål. Flera tingsrätter hade en underbalans av tvistemål vid årets slut. Då det både varit en ökad måltillströmning och ett ökat målagörande bedöms arbetsbelastningen ha ökat generellt.

Den genomsnittliga förhandlingstiden för brott- och tvistemål ökade marginellt jämfört med året innan. Antal avgjorda stora mål, med 60 timmars huvudförhandlingstid eller mer var 30 stycken under 2019, vilket påverkade arbetsbelastningen på de aktuella domstolarna. De stora målen ökade med fyra stycken jämfört med 2018 men minskade med tre mål jämfört med 2017. Den genomsnittliga förhandlingstiden i mål med 60 timmars huvudförhandling eller mer, var 153 timmar per mål. Det var en ökning med 18 timmar jämfört med 2018 och en minskning med 8 timmar jämfört med 2017.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 64 till 69 mål. Antalet avgjorda mål ökade med sju procent medan antalet årsarbetskrafter minskade från 2 880 till 2 838.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med sju procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

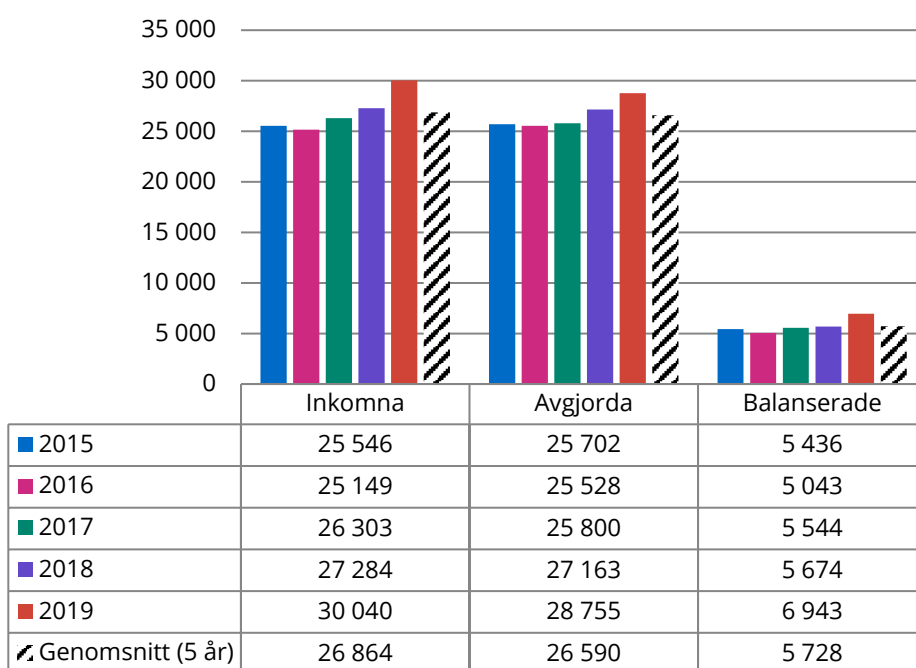
Hovrätterna

Tabell 19 Hovrätterna

	2017	2018	2019
Antal hovrätter	6	6	6
Antal avgjorda mål per årsarbetskraft	38	39	42
Genomsnittlig förhandlingstid (timmar per mål):			
- brottmål som avgjorts efter förhandling	4,6	4,9	4,4
- tvistemål som avgjorts efter förhandling	7,9	8,0	8,8
Andelen brottmål som avgjorts genom dom	71 %	72 %	71 %
Andelen tvistemål som avgjorts genom dom	21 %	23 %	19 %
Andelen avgjorda förtursmål (mål med häktade eller tilltalad under 18 år)	26 %	27 %	28 %

Målutvecklingen

Diagram 11 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid hovrätterna 2015–2019

Under den senaste femårsperioden har hovrätterna haft ett genomsnitt på knappt 27 000 mål för såväl inkomna som avgjorda mål. Under 2019 fortsatte inkomna mål att öka och låg på den högsta nivån under femårsperioden. I förhållande till genomsnittet för perioden ökade antalet inkomna mål kraftigt eller med nära tolv procent.

Även antalet avgjorda mål ökade under 2019, med åtta procent jämfört med genomsnittet för perioden, vilket betydde att nivån av avgjorda mål var den högsta under femårsperioden.

Under den senaste femårsperioden har hovrätterna haft ett genomsnitt om 5 700 mål i balans. Balanserna minskade i början av perioden men har sedan tre år tillbaka ökat. Balanserna ligger nu drygt 20 procent över snittet för femårsperioden.

Den totala balansen i förhållande till det årliga målinflödet uppgick till 23 procent 2019, vilket var en ökning jämfört med föregående år.

Tabell 20 Inkomna, avgjorda och balanserade mål per målkategori vid hovrätterna

Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019	
Inkomna mål				Antal	%
Twistemål	2 742	2 807	2 891	84	3 %
Brottmål	8 562	9 234	10 087	853	9 %
Övriga mål	12 714	13 139	14 502	1 363	10 %
Miljömål	943	866	1 016	150	17 %
Fastighetsmål	284	260	350	90	35 %
PBL-mål	1 058	978	1 194	216	22 %
Summa totalt	26 303	27 284	30 040	2 756	10 %
Avgjorda mål				Antal	%
Twistemål	2 686	2 855	2 757	-98	-3 %
Brottmål	8 528	8 811	9 641	830	9 %
Övriga mål	12 430	13 380	14 131	751	6 %
Miljömål	887	909	857	-52	-6 %
Fastighetsmål	259	266	308	42	16 %
PBL-mål	1 010	942	1 061	119	13 %
Summa totalt	25 800	27 163	28 755	1 592	6 %
Balanserade mål				Antal	%
Twistemål	804	756	884	128	17 %
Brottmål	2 604	3 025	3 456	431	14 %
Övriga mål	1 504	1 274	1 649	375	29 %
Miljömål	296	252	412	160	63 %
Fastighetsmål	88	83	125	42	51 %
PBL-mål	248	284	417	133	47 %
Summa totalt	5 544	5 674	6 943	1 269	22 %

Antalet inkomna mål ökade kraftigt i jämförelse med föregående år. Ökningen omfattade samtliga målkategorier vid hovrätt. Även antalet avgjorda mål ökade under 2019 i jämförelse med året innan. Antalet avgjorda mål ökade för flertalet målkategorier. Avgjorda tvistemål och miljömål minskade emellertid. Balansläget försämrades kraftigt och försämringen var hänförlig till samtliga målkategorier.

Balansens åldersstruktur försämrades ytterligare under 2019. Av de balanserade målen i hovrätterna var 6 procent äldre än 12 månader gamla och

nära 26 procent äldre än 6 månader. Andelen balanserade mål äldre än sex månader ökade med tre procentenheter och andelen balanserade mål äldre än tolv månader ökade med drygt en procentenhet jämfört med föregående år.

Det är krav på prövningstillstånd (PT) från tingsrätt till hovrätt för alla överklagade domar och beslut i tvistemål och domstolsärenden. Till hovrätterna inkommer dock, inom målkategorin tvistemål, vissa mål som inte kräver PT, exempelvis ansökan om resning, klagan över domvilla samt klander av skiljedomar. Under 2019 krävdes det PT i 93 procent av tvistemålen och i 47 procent av övriga mål. PT beviljades i 34 procent av dessa tvistemål, vilket var en minskning sedan 2018. För övriga mål beviljades PT i 23 procent av målen, vilket även det var en minskad andel sedan förra året.

Tabell 21 Överklagandefrekvens

Andel mål som överklagats till Högsta domstolen	2017	2018	2019
Brottmål	21 %	20 %	21 %
Tvistemål	10 %	11 %	10 %
Totalt brott- och tvistemål	18 %	18 %	19 %

Överklagandefrekvensen, d.v.s. andelen mål som överklagats till Högsta domstolen, för brott- och tvistemål totalt ökade marginellt under året.

PATENT- OCH MARKNADSÖVERDOMSTOLEN

Patent- och marknadsöverdomstolen (PMÖD) finns i Svea hovrätt och inrättades den 1 september 2016 som en ny domstolsordning för att pröva immaterialrättsliga och marknadsrättsliga mål och ärenden från hela landet. 2019 var alltså det tredje hela året för den nya domstolen. Domstolen är inrättad på en specialavdelning i hovrätten som bl.a. hanterar alla hovrättens mer omfattande dispositiva tvistemål, mål om klander av skiljedomar och hyresmål.

Under 2019 var måltillströmningen i överdomstolen, liksom antalet avgjorda mål i stort sett oförändrat i förhållande till föregående år.

Tabell 22 Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid PMÖD

Patent- och marknadsöverdomstolen	2017	2018	2019
Inkomna mål och ärenden	100	90	92
Avgjorda mål och ärenden	77	96	95
Balanserade mål och ärenden	62	56	53

PMÖD:s mål ingår också i tabellerna för hovrätterna totalt.

Huvuddelen (75 procent) av mål och ärenden i PMÖD avgjordes under 2019 inom 9,4 månader. Motsvarande siffra var 12,5 månader 2018 och 6,7 månader 2017. Att omloppstiden var betydligt kortare under 2017 berodde på att verksamheten då varit i gång under en begränsad tid och att färre mål och dessutom färre omfattande och komplexa mål därför hade hunnit avgöras. Eftersom fler mål, och dessutom fler omfattande och komplexa mål, ingår i statistiken för 2018 och 2019 har också omloppstiderna ökat. 2018

genomfördes åtgärder vid PMÖD för att utveckla kvaliteten och effektiviteten i handläggningen. Detta kan ha bidragit till att omloppstiden 2019 minskat i förhållande till 2018.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR HOVRÄTTERNA:

- av brottmålen, exkl. förtursmål, ska 75 procent ta högst fem månader att avgöra,
- frågan om prövningstillstånd ska i 75 procent av målen ta högst två månader att avgöra,
- i de mål prövningstillstånd beviljas ska 75 procent av målen ta högst tio månader att avgöra räknat från den tidpunkt då målet kom in till hovrätten.

Tabell 23 Hovrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

Omloppstid i månader (75 percentilen)	Mål	2017	2018	2019
Brottmål	5,0	6,1	6,3	6,7
Twistemål fram till PT-beslut	2,0	1,6	1,8	1,7
Twistemål med beviljat PT	10,0	10,7	11,7	11,5

Hovrätterna klarade ett av regeringens verksamhetsmål under 2019, omloppstiden för tvistemål fram till PT-beslut. För de andra två verksamhetsmålen förbättrades resultatet något jämfört med 2018. Ingen av hovrätterna klarade samtliga tre verksamhetsmål.

Omloppstiderna för brottmål ökade med 0,4 månader jämfört med året innan. Omloppstiderna varierade mellan 5,1 och 8,8 månader bland hovrätterna. Spridningen var i stort sett oförändrad eftersom hovrätten med kortast omloppstid 2018 förlängt omloppstiden samtidigt som omloppstiden hos den hovrätten med längst omloppstid ökade. Ingen av hovrätterna klarade verksamhetsmålet för brottmål.

För tvistemål fram till PT-beslut förbättrades omloppstiderna med 0,1 månad. Hovrätternas omloppstider varierade mellan 1,2 månader och 2,3 månader. Spridningen mellan domstolarna minskade med 0,5 månader. Fem av hovrätterna klarade målsättningen.

I tvistemål där PT beviljats var omloppstiden 0,2 månader kortare under 2019 än 2018. Hovrätternas omloppstider varierade mellan 8,5 och 12,7 månader. Spridningen minskade med 1,1 månader sedan föregående år. Två av hovrätterna klarade detta verksamhetsmål.

Domstolsverket har i en enkät efterfrågat vilka orsaker som påverkat måluppfyllelsen. Samtliga hovrätter angav att målökningen under året var en viktig bidragande orsak till den delvis bristande måluppfyllelsen. Det ökande antalet inkomna mål innebär att omloppstiderna för icke förtursmål ökade. Några hovrätter pekade också på att en minskad medelstillsättning, vilken lett till reducerad bemanning, påverkat resultatet. Vakanta domaranställningar och sjukskrivningar framhölls vidare. Det betonades att, i en situation med ökande måltillströmning och växande balanser, det med nuvarande medelstillsättning inte var möjligt att uppnå samtliga av

regeringens verksamhetsmål. En hovrätt menade också att de nuvarande lokalerna utgör hinder för en effektiv organisation bl.a. på grund av brist på förhandlingssalar.

En hovrätt fokuserade under året särskilt på tvistemålen och arbetade med att korta omloppstiderna för dessa mål. En annan hovrätt planerade på ett mer strukturerat sätt in tid för avgörande av brottmål utan huvudförhandling, vilket ledde till att utsättningen av mål generellt ökade något.

Därutöver pågick, liksom vid andra domstolsslag, ett digitaliseringsarbete både i den dömande och i den administrativa verksamheten. Detta kan förväntas ge goda effekter på verksamheten och på omloppstiderna under kommande år. Ett par av hovrätterna framförde att de ser en farhåga i att nya funktioner och system införs utan att kompetensen på domstolen förändras vilket kan innebära att de nya funktionerna inte används fullt ut, eller i sämsta fall inte alls.

De enskilda hovrätternas resultat gentemot verksamhetsmålen redovisas i bilaga 1.

En bedömning av hovrätternas resultat

Hovrätterna uppnådde totalt sett verksamhetsmålet för tvistemål fram till beslut om PT. De båda övriga verksamhetsmålen uppnåddes inte. Omloppstiden för brottmål försämrades medan den förbättrades för tvistemål fram till beslut om PT och med beviljat PT.

Vad gäller överbalansen för hovrätterna skedde en kraftig försämring. Vid 2019 års utgång var den totala överbalansen 571 mål jämfört med 275 mål 2018.

Arbetsbelastningen bedöms ha ökat under året eftersom både måltillströmningen och de avgjorda målen ökade. Den genomsnittliga förhandlingstiden för tvistemål och andelen förtursmål ökade vilket påverkade verksamheten i belastande riktning. Å andra sidan minskade den genomsnittliga förhandlingstiden i brottmål något. Detsamma gällde andelen brottmål respektive tvistemål som avgjordes genom dom.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 39 till 42 mål. Antalet avgjorda mål ökade med sex procent medan antalet årsarbetskrafter minskade från 692 till 689.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med fyra procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

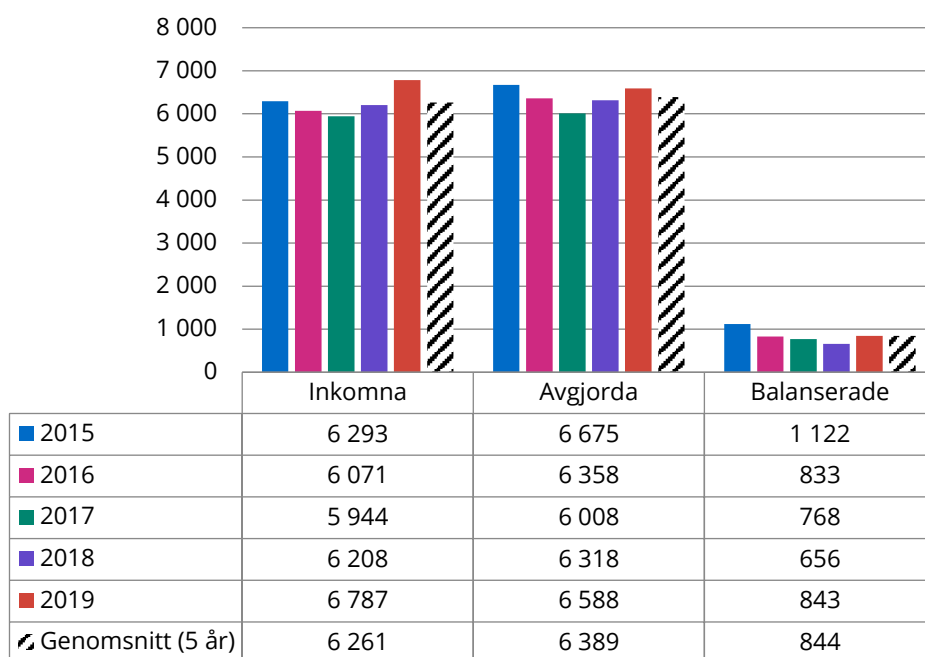
Högsta domstolen

Tabell 24 Högsta domstolen

	2017	2018	2019
Avgjorda mål per årsarbetskraft	70	73	78

Målutvecklingen

Diagram 12 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta domstolen 2015–2019

Under den senaste femårsperioden har Högsta domstolen haft ett genomsnitt på drygt 6 000 inkomna respektive avgjorda mål per år. Måltillströmningen ökade under 2019. Även antalet avgjorda ökade, men eftersom det avgjordes färre mål än vad som kom in 2019 ökade också balanserna. Det innebär ett avbrott i en annars positiv trend med minskande balanser.

Det totala antalet balanserade mål i förhållande till det årliga målinflödet var 12 procent 2019, vilket jämfört med 2018 är en marginell försämring då nivån det året var 11 procent.

Tabell 25 Inkomna, avgjorda och balanserade mål per målkategori vid Högsta domstolen

Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019	
Inkomna mål				Antal	%
Twistemål	282	320	277	-43	-13 %
Brottmål	1 759	1 789	2 045	256	14 %
Övriga mål	3 903	4 099	4 465	366	9 %
Summa totalt	5 944	6 208	6 787	579	9 %
Avgjorda mål				Antal	%
Twistemål	312	306	298	-8	-3 %
Brottmål	1 773	1 796	2 000	204	11 %
Övriga mål	3 923	4 216	4 290	74	2 %
Summa totalt	6 008	6 318	6 588	270	4 %
Balanserade mål				Antal	%
Twistemål	83	98	78	-20	-20 %
Brottmål	156	147	189	42	29 %
Övriga mål	529	411	576	165	40 %
Summa totalt	768	656	843	187	29 %

Totalt sett ökade antalet inkomna mål till Högsta domstolen med nio procent under 2019 jämfört med föregående år och det var framförallt brottmålen som procentuellt ökade mest.

Högsta domstolen fortsatte att avgöra fler mål under 2019 jämfört med föregående år, en ökning på fyra procent, och även här stod brottmål för den största procentuella ökningen.

Antalet inkomna mål var dock fler än antalet avgjorda mål vilket innebar ökade balanser. Balanserna ökade med 29 procent under 2019 och åldersstrukturen försämrades något sedan 2018.

Tabell 26 Avgjorda mål vid Högsta domstolen

	2017	2018	2019
Avgjorda mål som beviljats PT	137	143	119
Avgjorda mål som ej har beviljats PT	4 942	5 350	5 575
Avgjorda mål som ej omfattas av PT (resningar m.m.)	929	825	894
Summa avgjorda mål	6 008	6 318	6 588

Av de mål som Högsta domstolen avgör är målen som avgörs efter beviljat prövningstillstånd (PT) i de allra flesta fall de mest arbetskrävande. Dessa mål utgör Högsta domstolens huvuduppgift som prejudikatinstans. Trots att dessa mål utgör en liten del av det totala antalet mål har de stor betydelse för domstolens arbetsbelastning.

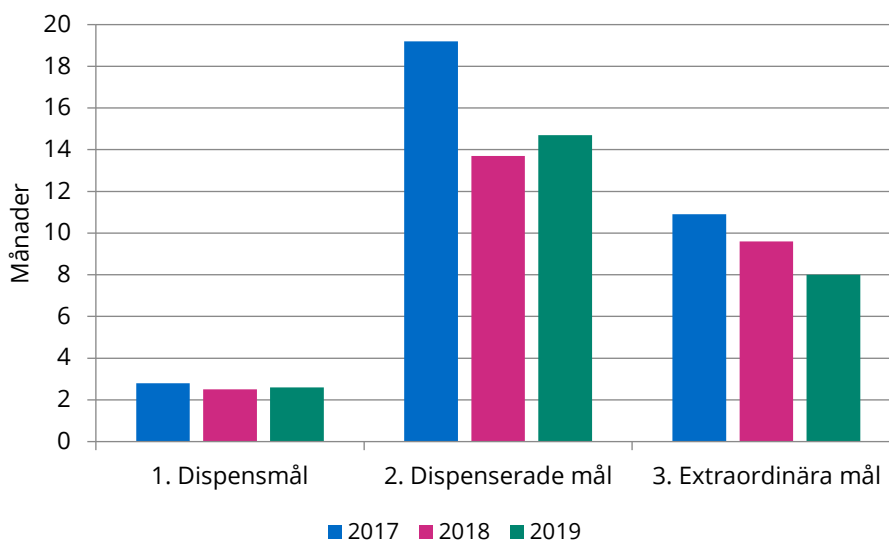
Under 2019 avgjordes 119 mål som beviljats PT vilket var en minskning med 17 procent jämfört med 2018. Antalet avgjorda mål som omfattas av krav på PT, men inte beviljats PT, ökade mellan 2018 och 2019 med fyra procent. Under 2019 ökade antalet avgjorda mål som inte omfattas av krav på PT, en ökning med åtta procent jämfört med föregående år.

Verksamhetsmål

Högsta domstolen ska årligen sätta egna verksamhetsmål. När det gäller handläggningstider uppställs olika mål för dispensmål (frågan om PT), dispenserade mål (mål som beviljats PT) och extraordinära mål (resning, domvillå och återställande av försutten tid). För respektive kategori sätts ett mål för medianen respektive 90:e percentilen och målen sätts för samtliga avgjorda mål, exkl. förtursmål, oavsett om det handlar om brottmål, tvistemål eller övriga mål.

Högsta domstolen uppfyllde samtliga verksamhetsmål avseende handläggningstider för 2019. Resultatet för 90:e percentilen per verksamhetsmål åskådliggörs i diagrammet nedan och övriga verksamhetsmål redovisas i bilaga 1. Fram till 2017 var målsättningen angiven för 75:e percentilen, men sedan 2018 för 90:e percentilen.

Diagram 13 Högsta domstolens uppfyllelse av verksamhetsmål (90:e percentilen)

För dispensmålen är målsättningen att det inte ska ta längre tid än tre månader från att målet kommer in fram till dess att beslut fattas i PT-frågan. Utfallet för 2019 blev 2,6 månader.

Under 2019 beviljades 128 mål prövningstillstånd vilket är en minskning med sex procent jämfört med 2018. För dispenserade mål är målsättningen att de inte ska ta längre tid än 18 månader att avgöra. Resultatet försämrades under 2019 och blev 14,7 månader jämfört med 13,7 månader föregående år. Detta kan dock jämföras med år 2017 då resultatet var 19,2 månader.

För extraordinära mål är målsättningen att de inte ska ta längre tid än 12 månader att avgöra. Resultatet 2019 blev 8,0 månader och domstolen uppnådde väl sin målsättning.

Domstolen uppställer även ett riktmärke att meddela 100 refererade prejudikat per år. Under 2019 meddelades 87 prejudikat, en minskning sedan 2018 då 93 prejudikat meddelades.

En bedömning av Högsta domstolens resultat

Högsta domstolen uppnådde samtliga målsättningar gällande handläggningstiderna men uppnådde inte sitt eget satta riktmärke att meddela 100 prejudikat. Omloppstiden för dispenserade mål ökade dock något jämfört med föregående år.

Måltillströmningen ökade i kombination med att antalet avgjorda mål ökade. Balanserna ökade kraftigt samtidigt som antalet avgjorda mål där PT beviljats minskade. Även antalet meddelade prejudikat minskade. Detta berodde till största del på ett stort mål, det s.k. Girjasmålet, som bundit upp fem justitieråd under hösten. Domstolen har även under året av ekonomiska skäl valt att avvakta något med att återbesätta föredragandetjänster. Arbetsbelastningen bedöms ha legat på en något högre nivå 2019 än 2018.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 73 till 78 mål. Antalet avgjorda mål ökade med fyra procent medan antalet årsarbetskrafter minskade från 87 till 84.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med fem procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

Lagrådet

Högsta domstolen utför även administrativa uppgifter åt Lagrådet. I Lagrådet ingår aktiva och före detta justitieråd från Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Lagrådet har till uppgift att yttra sig om lagförslag. Lagrådet har ett eget kostnadsställe och ingår inte i Högsta domstolens budget. Kostnaden för Lagrådets verksamhet uppgår årligen till cirka 12 mnkr.

Förvaltningsrätterna

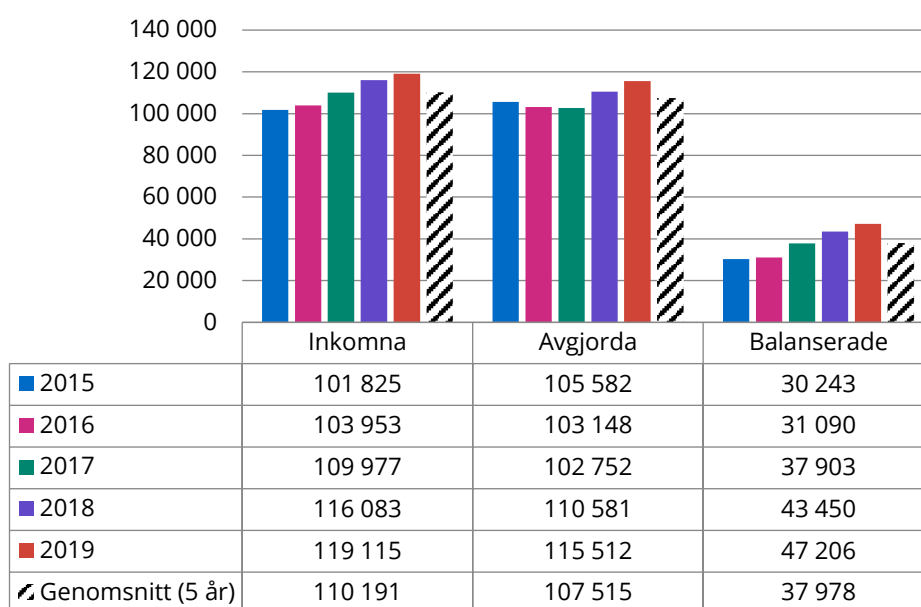
I de inledande avsnitten redovisas målutvecklingen och resultat i förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål. Migrationsdomstolarna beskrivs avslutningsvis i ett separat avsnitt.

Tabell 27 Förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål

	2017	2018	2019
Antal förvaltningsrätter	12	12	12
Avgjorda mål per årsarbetskraft	125	132	139
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	16 %	16 %	16 %
Andelen avgjorda förtursmål	19 %	18 %	18 %

Målutvecklingen

Diagram 14 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid förvaltningsrätterna 2015–2019, exkl. migrationsmål

Under den senaste femårsperioden har förvaltningsrätterna haft ett genomsnitt om ca 110 000 inkomna mål. De två senaste åren har inflödet varit det högsta under 2000-talet och betydligt högre än snittet. Antalet inkomna mål var under 2019 ännu fler jämfört med det redan mycket höga inflödet 2018.

Även antalet avgjorda mål 2019 var det högsta under 2000-talet men understeg antalet inkomna mål för fjärde året i rad. Detta trots att tio av tolv förvaltningsrätter ökade sitt målagörande, flera av dem kraftigt.

Som en följd av de senaste årens höga målinflöde var antalet balanserade mål vid utgången av 2019 det högsta under femårsperioden. Balanserna har inte varit så höga sedan 2010, året efter förvaltningsrättsreformen. Den samlade målbalansen uppgick till knappt 40 procent av antalet inkomna mål 2019, i jämförelse med knappt 37 procent under 2018.

Tabell 28 Inkomna, avgjorda och balanserade mål per målkategori vid förvaltningsrätterna

Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	10 403	10 686	9 062	-1 624	-15 %
Trängselskattemål	456	681	566	-115	-17 %
Socialförsäkringsmål	18 241	18 636	18 242	-394	-2 %
-varav hyperhidrosmål	4 641	2 501	2 208	-293	-12 %
Mål enl. socialtjänstlagen	26 133	27 950	30 434	2 484	9 %
Psykiatrimål	13 475	14 109	14 511	402	3 %
LVU-mål	4 674	4 835	5 280	445	9 %
LVM-mål	1 383	1 300	1 285	-15	-1 %
LOU-mål	3 278	2 850	3 111	261	9 %
Mängdmål	9 039	9 560	10 273	713	7 %
Övriga mål	22 895	25 476	26 351	875	3 %
Summa exkl. migrationsmål	109 977	116 083	119 115	3 032	3 %
Migrationsmål	53 205	50 772	57 645	6 873	14 %
Summa inkl. migrationsmål	163 182	166 855	176 760	9 905	6 %
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	10 873	9 873	9 386	-487	-5 %
Trängselskattemål	434	638	625	-13	-2 %
Socialförsäkringsmål	12 713	17 347	16 165	-1 182	-7 %
-varav hyperhidrosmål	2 838	4 104	1 729	-2 375	-58 %
Mål enl. socialtjänstlagen	24 855	26 968	29 710	2 742	10 %
Psykiatrimål	13 425	14 108	14 561	453	3 %
LVU-mål	4 681	4 793	5 212	419	9 %
LVM-mål	1 390	1 298	1 280	-18	-1 %
LOU-mål	3 672	2 862	3 024	162	6 %
Mängdmål	8 995	9 284	9 908	624	7 %
Övriga mål	21 714	23 410	25 641	2 231	10 %
Summa exkl. migrationsmål	102 752	110 581	115 512	4 931	4 %
Migrationsmål	44 084	51 272	64 543	13 271	26 %
Summa inkl. migrationsmål	146 836	161 853	180 055	18 202	11 %
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	5 069	5 912	5 622	-290	-5 %
Trängselskattemål	86	129	70	-59	-46 %
Socialförsäkringsmål	11 360	12 647	14 711	2 064	16 %
-varav hyperhidrosmål	2 139	536	1 015	479	89 %
Mål enl. socialtjänstlagen	7 673	8 664	9 389	725	8 %
Psykiatrimål	342	339	283	-56	-17 %
LVU-mål	645	687	756	69	10 %
LVM-mål	50	52	57	5	10 %
LOU-mål	764	760	858	98	13 %
Mängdmål	1 895	2 166	2 519	353	16 %
Övriga mål	10 019	12 094	12 941	847	7 %
Summa exkl. migrationsmål	37 903	43 450	47 206	3 756	9 %
Migrationsmål	21 061	20 835	14 128	-6 707	-32 %
Summa inkl. migrationsmål	58 964	64 285	61 334	-2 951	-5 %

I juli 2018 skedde en ändring i förvaltningslagen som innebär att en myndighet som vid överklagande korrigerar sitt eget beslut ska överlämna överklagandet till domstol. Detta gäller numera även beslut som ändrats till den

enskildes förmån fullt ut. Av rättssäkerhetsskäl är det överinstanser som ska avgöra om den enskilde fått fullt bifall och i en sådan situation avskryva målet. Denna lagändring gäller alla myndighetsbeslut och kan ha ökat inflödet av mål generellt vid förvaltningsrätterna, hur mycket varierar sannolikt mellan olika typer av mål.

År 2019 fortsatte trenden med minskat inflöde av skattemål efter den till synes tillfälliga ökningen året innan. Antalet inkomna skattemål minskade kraftigt och var på de hittills överlägset lägsta nivåerna under 2000-talet. En bidragande faktor till nedgången var det minskade antalet mål rörande finansiering av radio och TV efter förändringen av finansieringsform. Den enskilt största måltypen, inkomsttaxering, fortsatte att minska till de lägsta nivåerna under 2000-talet. Även mål rörande skattereduktion för hushållsarbete minskade och har mer än halverats de senaste fem åren.

Socialförsäkringsmål är en målkategori där inflödet varierat mycket de tio senaste åren. De tre senaste åren har det totala inflödet varit relativt stabilt, dock har enskilda måltyper fortsatt att variera kraftigt. Den enskilt största måltypen, mål rörande sjukpenning, minskade efter den kraftiga ökningen under 2018 men var fortsatt på relativt höga nivåer 2019. Avslagsfrekvensen hos Försäkringskassan för sjukpenning var under 2019 fortsatt förhållandevis hög vilket påverkade inflödet till förvaltningsrätterna. Mål rörande sjuk- och aktivitetsersättning fortsatte att öka. Även mål rörande assistansersättning och arbetsmarknadspolitiska insatser var fortsatt på höga nivåer. De s.k. hyperhidrosmålen (mål rörande ersättning för kostnader till följd av vård i annat land) vid Förvaltningsrätten i Stockholm fortsatte inkomma under 2019, antalsmässigt dock något färre än under 2018.

Den antalsmässigt största målkategorin, mål enligt socialtjänstlagen, fortsatte öka betydligt 2019 till den högsta uppmätta nivån under 2000-talet. Sannolikt har de senaste årens befolkningsökning, bl.a. orsakat av hög invandring, påverkat trycket i flertalet bidragssystem.

Bland de mål som betecknas som förtursmål; LVM-, LVU- och psykiatrimål, ökade de två sistnämnda medan antalet LVM-mål var i paritet med föregående år. Både psykiatri- och LVU-målen nådde 2019 de högsta nivåerna under 2000-talet men det är framförallt LVU-målen som ökat markant de senaste åren. En bidragande orsak till utvecklingen för LVU-målen var ökningen av ensamkommande barn de senaste åren, vilka utgör en allt större andel av de barn som tvångsomhändertas.

Antalet LOU-mål, mål enligt lagen om offentlig upphandling, ökade 2019. En avmattning i konjunkturen kan ha bidragit till fler överklaganden.

Mängdmål rör bl.a. mål om fastighetstaxering, körkort och folkbokföring. Antalet ökade under 2019 och folkbokföringsmål nådde nya högsta nivåer, vilket sannolikt påverkats av de senaste årens kraftiga invandring.

Även målkategorin övriga mål nådde nya högsta nivåer under 2000-talet. Mål rörande lagen om mottagande av asylsökande och förordningen om statlig ersättning för flyktingmottagande och asylsökande fortsatte att vara på höga nivåer, om än något lägre än 2018. Vidare inkom en stor mängd mål rörande den i media mycket uppmärksammade lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Försäkringskassan påtalade att lagen numera är svårtydd vilket kan ha bidragit till målökningen. Även mål rörande

lagen om färdtjänst, skollagen samt mål kopplade till laglighetsprövning enligt kommunallagen var på mycket höga nivåer 2019. Den förstnämndas målökning kan bl.a. ha orsakats av ovan nämnda ändring i förvaltningslagen medan den senares ökning till stor grad orsakats av att enskilda invånare överklagar ett mycket stort antal beslut inom enstaka kommuner.

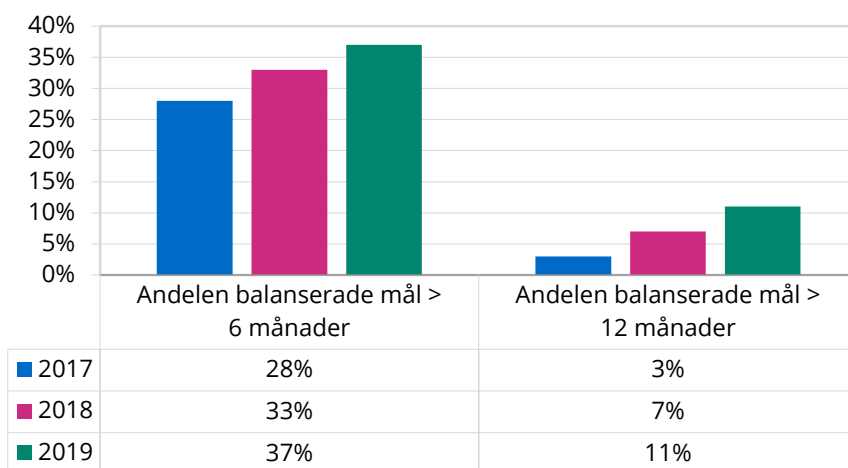
Tillströmningen av migrationsmål vek betydligt under 2019 men de senaste årens höga tillströmning ställde även 2019 höga krav på domstolarna. Det bedöms ha påverkat arbetet med övriga mål vid främst de fyra förvaltningsrätter som också är migrationsdomstolar. Under 2019 fortsatte en viss överlämning av allmänna mål från migrationsdomstolar till andra domstolar¹.

I takt med högt målinflöde och ökade balansnivåer ökade även avgjorda mål och nådde 2019 de högsta nivåerna under 2000-talet. Avgjorda mål ökade för en majoritet av målkategorierna däremot var antalet avgjorda skattemål de lägsta uppmätta till följd av de senaste årens vikande inflöde.

Trots rekordhøgt målavgörande steg antalet balanserade mål. Ökningen 2019 var fortsatt betydlig och antalet mål i balans har bara överträffats av perioden efter förvaltningsrättsreformen. Balanserade mål ökade vid åtta av tolv förvaltningsrätter men varierade kraftigt, från en ökning om dryga 30 procent till en minskning om lika mycket.

Överbalansen ökade kraftigt 2018 och fortsatte öka 2019. Tio av förvaltningsrätterna hade en överbalans vid utgången av 2019. Totalt hade förvaltningsrätterna en överbalans om knappt 7 900 mål, en ökning med nära 2 800 mål.

Diagram 15 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader vid förvaltningsrätterna exkl. migrationsmål

¹ Under 2019 överlämnades 370 allmänna mål från Förvaltningsrätten i Göteborg till andra förvaltningsrätter. Dessa mål dubbelräknas i statistiken, dvs. registreras både som inkomna och avgjorda vid ursprungsdomstol och mottagande domstol. Dessutom hjälpte ett antal tingsrätter till med beredning och dömmande av 1 080 psykiatrimål från förvaltningsrätterna i Göteborg, Malmö och Luleå.

Även de balanserade målens åldersstruktur försämrades ytterligare under 2019. Både andelen balanserade mål äldre än sex respektive tolv månader låg på en betydligt högre nivå än året innan, en ökning med fyra procentenheter.

Tabell 29 Överklagande- och ändringsfrekvens

	2017	2018	2019
Överklagandefrekvens	21 %	21 %	21 %
Ändringsfrekvens	27 %	13 %	12 %

Överklagandefrekvensen, dvs. andelen mål som överklagats till kammarrätt, var 21 procent 2019 vilket var i nivå med de föregående två åren. Ändringsfrekvensen, dvs. andelen mål som ändrades av kammarrätten, minskade ytterligare något 2019 och var det lägsta sedan mätningarna startade i början av 2000-talet. Ingen målkategori stack ut under året med hög ändringsfrekvens, något som annars är vanligt förekommande och som då drar upp den totala ändringsfrekvensen. Den målkategori med fortsatt högst ändringsfrekvens, skattemål, ändrades i 21 procent av fallen, vilket dock var den lägsta noteringen under 2000-talet.

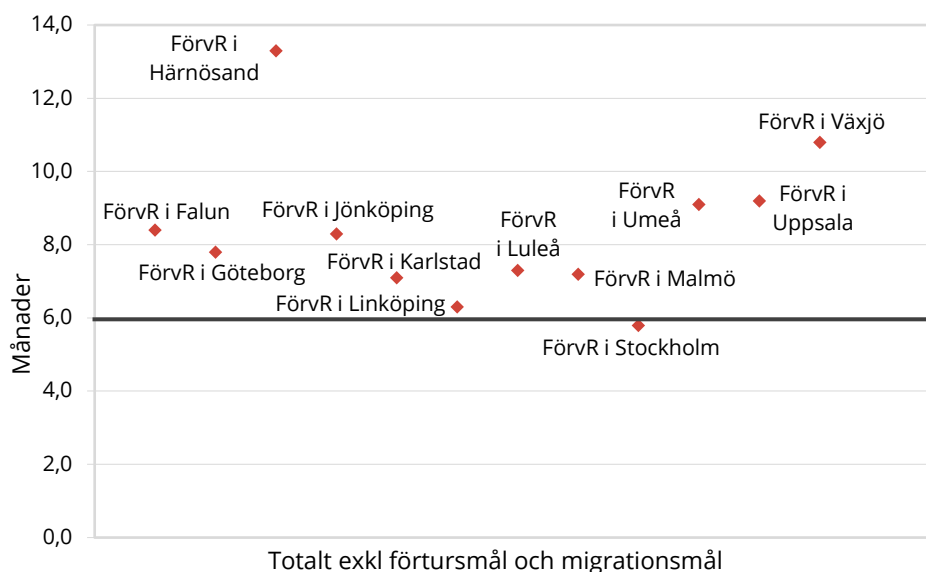
Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTERNA:

- av målen i förvaltningsrätt, exkl. förturs- och migrationsmål, ska 75 procent ta högst sex månader att avgöra.

År 2019 var resultatet 7,7 månader, vilket var en ökning för tredje året i rad och en försämring i förhållande till föregående år med 0,9 månader. Detta trots att skattemål, som är en av de målkategorier med längst omloppstid, numera utgör en betydligt lägre andel av det totala antalet avgjorda mål. Omloppstiden var oförändrad för ett flertal målkategorier men ökade för ett antal av de större såsom socialförsäkringsmål, mål enligt socialtjänstlagen och övriga mål. Endast landets största domstol, Förvaltningsrätten i Stockholm, uppnådde regeringens verksamhetsmål under året att jämföra med tre förvaltningsrätter 2018. En domstol hade oförändrad omloppstid, övriga elva förvaltningsrätter hade ökade omloppstider under 2019.

Diagram 16 Förvaltningsrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2019

Förvaltningsrätternas omloppstider varierade mellan 5,8 och 13,3 månader. Förvaltningsrätten i Härnösand hade samma omloppstid 2018 medan Förvaltningsrätten i Stockholm hade en något ökad omloppstid vilket medförde att spridningen i måluppfyllelsen minskade med 0,3 månader.

Domstolsverket har i en enkät till domstolarna efterfrågat vilka orsaker som påverkat måluppfyllelsen. Som skäl till att domstolen inte uppnådde regeringens målsättning framhölls främst hög måltillströmning, både av allmänna mål och migrationsmål samt att man hos vissa domstolar tagit emot mål från andra förvaltningsrätter. Även det faktum att förtursmål måste prioriteras nämndes som försvårande, liksom att man i vissa fall valt att prioritera migrationsmålen vilket påverkat utfallet för de allmänna målen. Även avarbetning av äldre mål nämndes som en orsak till stigande omloppstider. Denna rådande målsituation i kombination med personalomsättning och vakanser och vad vissa domstolar upplever som bristande resurser i förhållande till målinflödet bedömdes ha försvårat möjligheten att hålla nere omloppstiderna.

Det som bl.a. lyfts fram som framgångsfaktorer för omloppstidernas utveckling var kompetent personal, effektiva arbetsmetoder samt organisationsförändringar för att möta den ökande arbetsbelastningen. Även övergång till ett mer digitalt arbetssätt och förhandlingar i psykiatrimål på distans framhölls som positiva faktorer.

En bedömning av förvaltningsrätternas resultat

Förvaltningsrätterna totalt sett uppnådde inte regeringens verksamhetsmål, omloppstiden försämrades och balanserade mål och överbalans ökade. Det bör dock framhållas att måltillströmningen av allmänna mål de tre senaste åren varit de högsta under 2000-talet samtidigt som migrationsdomstolarna varit hårt arbetsbelastade. Som tidigare påtalats har förvaltningsrätterna aldrig avgjort så många mål som under 2019. Mot bakgrund av den

ökade måltillströmningen och det ökade antalet avgjorda mål bedöms arbetsbelastningen totalt vid förvaltningsrätterna ha ökat ytterligare mellan 2018 och 2019.

Antalet årsarbetskrafter 2019 vid förvaltningsrätterna minskade marginellt jämfört med 2018, medan minskningen var något större vid migrationsdomstolarna. Förändringarna var relativt små för de flesta personalkategorier, dock minskade antalet årsarbetskrafter notarier med drygt elva procent.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades ytterligare 2019 jämfört med föregående år, från 132 till 139 mål. Antalet avgjorda mål ökade med fyra procent medan antalet årsarbetskrafter minskade från 835 till 831.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med tre procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

Migrationsdomstolarna

Tabell 30 Förvaltningsrätterna migrationsmål

	2017	2018	2019
Antal migrationsdomstolar	4	4	4
Avgjorda migrationsmål per årsarbetskraft	63	63	83
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	10 %	11 %	9 %

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- antalet mål, fördelat per målkategori, som lämnats över till följd av de utökade möjligheterna för migrationsdomstolar att överlämna mål (prop. 2016/17:27)

Förvaltningsrätterna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå är migrationsdomstolar.

Projektet ”Målökningar i Migrationsdomstolarna” påbörjades under 2016 med att samordna insatser för att underlätta för migrationsdomstolarna att hantera måltillströmningen. Projektet löpte på även under 2019 dock med delvis annat fokus. Med hänsyn till det förbättrade arbetsläget vid migrationsdomstolarna i Luleå och Stockholm men främst på grund av ändrade ekonomiska förutsättningar fokuserade arbetet 2019 mer på förberedelser avseende omställningsarbete då både antalet anställda och lokalerna behövde minska. Samtidigt fortsatte samordning för att överlämning av mål mellan migrationsdomstolarna under 2019. En majoritet av domarna i Förstärkningsstyrkan fortsatte under året sitt arbete vid någon av migrationsdomstolarna.

För att ytterligare lätta på arbetsbördan på migrationsdomstolarna hjälpte åtta olika tingsrätter på olika orter i landet till vid hantering och dömmande i psykiatrimål. Sammantaget rörde det sig om 1 080 psykiatrimål

från förvaltningsrätterna i Göteborg, Luleå och Malmö, merparten från den sistnämnda. Detta kan jämföras med 840 psykiatrimål 2018. Dessutom överlämnades 240 socialförsäkrings- och 130 LOU-mål² från Förvaltningsrätten i Göteborg till förvaltningsrätterna i Umeå och Falun, majoriteten till den sistnämnda. Under 2018 överlämnades 770 mål. Utöver det fortsatte överlämnandet av migrationsmål från migrationsdomstolarna i Göteborg och Malmö under 2019. Sammantaget överlämnades knappt 1 100 migrationsmål² att jämföra med 800 mål 2018, till migrationsdomstolen i Luleå och Stockholm. Av dessa var den absoluta merparten asylmål.

Domstolsverkets ledning hade under året fortsatt kontakt med företrädare från Migrationsverkets ledning för att fånga de problem organisationerna upplevde. Hos Domstolsverket fortsatte de täta uppföljningarna av inkomna och avgjorda migrationsmål, samt balansläge och omloppstider, vilket veckovis presenterades på det gemensamma intranätet.

² Dessa mål dubbelräknas i statistiken, dvs. registreras både som inkomna och avgjorda vid ursprungsdomstol och mottagande domstol.

Tabell 31 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid migrationsdomstolarna

Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018-2019	
Inkomna mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	21 189	16 898	10 879	-6 019	-36 %
-varav ensamkommande barn	838	503	152	-351	-70 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	271	472	854	382	81 %
Omedelbar verkställighet	1 241	1 182	870	-312	-26 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	17 367	16 939	13 087	-3 852	-23 %
-varav uppehållstillstånd	10 763	12 583	9 188	-3 395	-27 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	3 483	2 720	2 573	-147	-5 %
-varav statusförklaringar	3 121	1 636	1 326	-310	-19 %
Verkställighetsmål	1 352	2 689	2 738	47	2 %
Medborgarskapsmål	1 248	1 258	1 847	589	47 %
Viseringsmål	6 103	6 714	9 188	2 474	37 %
Övriga migrationsmål	4 705	5 092	19 036	13 944	274 %
Summa migrationsmål	53 205	50 772	57 645	6 873	14 %
Avgjorda mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	14 236	17 428	17 143	-285	-2 %
-varav ensamkommande barn	740	733	154	-579	-79 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	317	357	776	419	117 %
Omedelbar verkställighet	1 245	1 196	863	-333	-28 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	15 683	16 851	14 339	-2 512	-15 %
-varav uppehållstillstånd	9 557	11 899	10 171	-1 728	-15 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	2 404	3 157	2 644	-513	-16 %
-varav statusförklaringar	3 722	1 795	1 524	-271	-15 %
Verkställighetsmål	1 298	2 658	2 779	121	5 %
Medborgarskapsmål	1 173	1 205	1 684	479	40 %
Viseringsmål	6 000	6 699	9 244	2 545	38 %
Övriga migrationsmål	4 449	5 235	18 491	13 256	253 %
Summa migrationsmål	44 084	51 272	64 543	13 271	26 %
Balanserade mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	13 368	13 029	6 911	-6 118	-47 %
-varav ensamkommande barn	271	29	26	-3	-10 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	50	169	257	88	52 %
Omedelbar verkställighet	32	19	26	7	37 %
Uppehållstillstånd, avlägsnandemål ej asyl, statusförklaringar	6 059	6 216	5 001	-1 215	-20 %
-varav uppehållstillstånd	3 368	4 101	3 136	-965	-24 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	1 685	1 265	1 211	-54	-4 %
-varav statusförklaringar	1 006	850	654	-196	-23 %
Verkställighetsmål	85	116	70	-46	-40 %
Medborgarskapsmål	265	318	481	163	51 %
Viseringsmål	452	465	407	-58	-12 %
Övriga migrationsmål	800	672	1 232	560	83 %
Summa migrationsmål	21 061	20 835	14 128	-6 707	-32 %

Det stora antalet asylsökande som kom till Sverige under 2015 hade även under 2019 inverkan på måltillströmningen till migrationsdomstolarna, då främst indirekt exempelvis genom anhöriga. Den mycket kraftiga målökningen som inleddes under 2016 mattades dock under 2019, främst för asylrelaterade målgrupper.

Avlägsnandemålen rörande asyl är den mest arbets- och resurskrävande målgruppen. Inflödet minskade mycket kraftigt jämfört med de senaste årens rekordhöga inflöde. Antalet inkomna mål var dock fortsatt betydligt över nivåerna som rådde åren innan flyktingkrisen.

Mål rörande statusförklaringar fortsatte minska efter den kraftiga ökningen efter införandet av lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

Samtidigt fortsatte verkställighetsmålen att öka. Mål rörande uppehållstillstånd minskade jämfört med de två senaste årens mycket höga nivåer men låg fortsatt betydligt över de nivåer som rådde innan 2017. Det är något som ofta är fallet när asylfrågan är avgjord.

Viseringsmål, samt mål rörande dröjsmålstalan som ryms inom målgruppen övriga migrationsmål, tillhör juridiskt de enklare migrationsmålen att hantera. Dessa ökade dock antalsmässigt mycket kraftigt 2019 vilket bl.a. ställde ökade krav på domstolarnas registratur. Ökningen av den senare måltypen hänger samman med den nya förvaltningslagen från 1 juli 2018 med möjlighet att begära att myndighet avgör ärendet inom sex månader. I migrationsdomstolarnas fall rör det sig om begäran av avgörande hos Migrationsverket rörande medborgarskapsärenden som avslagits, detta då Migrationsverket har stora balanser av sådana ärenden. Genom överklagan kan Migrationsverket åläggas av domstol att avgöra ärendet skyndsamt. Nästan samtliga av dessa mål inkom till Migrationsdomstolen i Malmö.

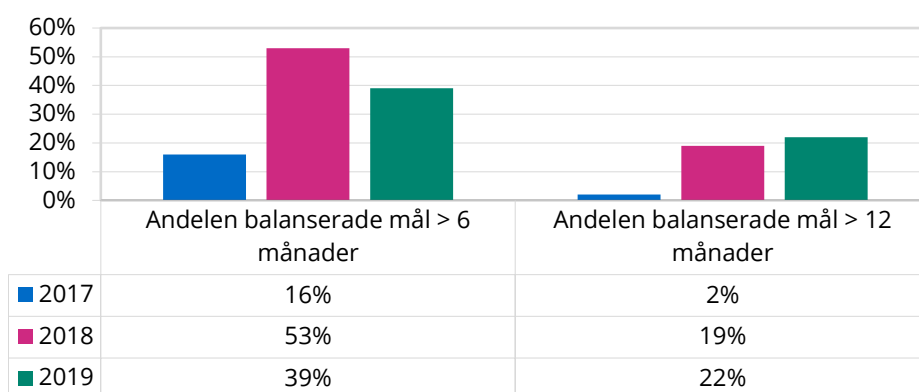
Sedan 2016 har antalet avgjorda migrationsmål ökat markant. År 2019 var inget undantag, antal mål fortsatte öka mycket kraftigt till de överlägset högsta nivåerna sedan migrationsdomstolarnas bildande. Ökningen kan dock tillskrivas viseringsmål men framförallt mål om dröjsmålstalan. Exkluderas dessa mål har resterande antal avgjorda mål minskat främst till följd av det minskade inflödet och det förbättrade balansläget.

Det fortsatt höga antalet avgjorda avlägsnandemål asyl resulterade i ett fortsatt högt antal avgjorda migrationsmål med muntliga förhandling under året. Av de avgjorda migrationsmålen avgjordes drygt 5 500, eller knappt 9 procent, efter muntlig förhandling. Andelen mål med muntlig förhandling var lägre än 2018 främst på grund av att viseringsmål och mål om dröjsmålstalan inte avgörs med muntlig förhandling. Det är främst i avlägsnandemål asyl som muntlig förhandling hålls. Knappt 28 procent av dessa mål avgjordes efter muntlig förhandling. Andelen var i paritet med 2017–2018.

Det minskade inflödet i kombination med fortsatt högt målavgörande gav en kraftigt minskad balans av migrationsmål under året. Antalet balanserade mål var cirka 6 700 mål lägre vid utgången av året än vid ingången. Jämfört med toppnoteringen i april 2018 om nästan 25 000 migrationsmål i balans har de balanserade migrationsmålen minskat med över 10 000 mål, drygt 40 procent.

De balanserade målen var dock mycket ojämnt fördelade då migrationsdomstolarna i Malmö, och i än högre utsträckning Göteborg, fortsatt hade höga nivåer av balanserade migrationsmål. Tillsammans stod dessa två domstolar för drygt 80 procent av den samlade migrationsmålsbalansen, en andel som vore än högre om inte migrationsmål överlämnats till Luleå och Stockholm. Det kan tilläggas att antalet balanserade viseringsmål och mål om dröjsmålstalan var få i förhållande till inflödet.

Diagram 17 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader 2017–2019

Den stora inströmningen av mål de senaste åren, med ökande balanser som följd, har även gett en mycket kraftig försämring av åldersstrukturen. Under 2019 minskade dock antalet och andelen mål äldre än sex månader markant, bl.a. finns vid Migrationsdomstolen i Stockholm nästan inga äldre mål än sex månader från att för bara ett år sedan ha funnits drygt 1 300 äldre mål. Även antalet mål äldre än tolv månader minskade men var fortfarande på en mycket hög nivå. Nästan samtliga av dessa mål fanns vid de två migrationsdomstolarna med totalt sett högst balanser. Antal balanserade mål äldre än tolv månader minskade men ökade andelsmässigt 2019 till följd av totalt lägre antal balanserade migrationsmål. En stor majoritet av de äldre balanserade målen var avlägsnandemål rörande asyl. Att åldersstrukturen förbättrats markant kommer framöver ha en positiv påverkan på de idag mycket långa omloppstiderna.

Tabell 32 Överklagandefrekvens och ändringsfrekvens

	2017	2018	2019
Överklagandefrekvens	40 %	43 %	31 %
Ändringsfrekvens	0,9 %	0,5 %	0,6 %

Överklagandefrekvensen, liksom ändringsfrekvensen, redovisas i ledet mellan migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Överklagandefrekvensen sjönk markant under året främst beroende på att mål om dröjsmålstalan inte är överklagningsbara. Dessutom överklagas andelsmässigt relativt få av viseringsmålen, en målgrupp som ökade kraftigt vid migrationsdomstolarna under 2019. Avlägsnandemål överklagas i betydligt högre omfattning, under 2019 var andelen 56 procent. Migrationsöverdomstolen ändrade 0,6 procent av migrationsdomstolarnas domar, drygt 100 mål.

VERKSAMHETSMÅL OCH SKILLNADER I RESULTAT

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR MIGRATIONSDOMSTOLARNA:

- av målen i migrationsdomstolarna ska 90 procent av avlägsnandemål avseende ensamkommande barn ta högst två månader att avgöra,
- av övriga avlägsnandemål ska 90 procent ta högst fyra månader att avgöra,
- av verkställighetsmålen ska 90 procent ta högst en månad att avgöra och
- av övriga migrationsmål ska 90 procent ta högst fem månader att avgöra.

Verksamhetsmålen för avlägsnandemål, ensamkommande barn, övriga avlägsnandemål och övriga migrationsmål uppnåddes inte 2019. Omloppstiden förbättrades dock för avlägsnandemål, ensamkommande barn, från 5,2 månader till 5,0 månader, och för övriga migrationsmål, från 8,2 månader till 6,7 månader. Omloppstiden för verksamhetsmålet rörande övriga avlägsnandemål försämrades kraftigt, från 13,1 månader till 20,8 månader. Ett mål uppnåddes dock även i år, och det var målet för verkställighetsmål som hade en oförändrad omloppstid på 1,0 månad.

Som en följd av minskade balanser och avgörande av äldre mål fortsatte omloppstiderna stiga även 2019 för verksamhetsmålet rörande övriga avlägsnandemål. Spridningen i resultat mellan domstolarna har också fortsatt att öka till nära 13 månader mellan domstolen med kortast respektive längst omloppstid. Vad avser ensamkommande barn har mycket få mål inkommit och avgjorts under året och omloppstiden var i paritet med 2018, dock även här med stora variationer mellan domstolarna. Domstolarna nådde sammantaget fortfarande regeringens målsättning för verkställighetsmålen. Tre domstolar klarade målsättningen för verkställighetsmålen och en domstol klarade målsättningen för övriga migrationsmål. De enskilda domstolarnas måluppfyllelse redovisas i bilaga 1.

I den enkät som Domstolsverket sänt ut gällande måluppfyllelsen lyfter migrationsdomstolarna fram relativt samstämmiga orsaker till att de inte lyckades nå målsättningarna. Huvudorsaken var den mycket höga inströmningen av migrationsmål de senaste åren vilket medförde höga balansnivåer. När dessa mål avgörs stiger omloppstiderna under en tid. Utöver det lyftes en fortsatt hög inströmning av andra målgrupper än avlägsnandemål samt hög inströmning av förtursmål på den allmänna sidan.

Migrationsdomstolarna fortsatte även under 2019 att vidta en rad åtgärder för att kunna hantera de många målen, både de nyinkomna och de i balans. Man hade fortsatt hög bemanning jämfört med ett normalår, gjorde justeringar i organisationen och förbättrade arbetsformer för att hantera målmassan. Ett mer digitaliserat arbetssätt för att möjliggöra en effektivare målhantering var också en åtgärd samt att arbeta med att utveckla domsskrivning. Som tidigare nämnts fortsatte dessutom överlämning av mål till andra domstolar.

EN BEDÖMNING AV MIGRATIONSDOMSTOLARNAS RESULTAT

Endast ett av migrationsdomstolarnas verksamhetsmål uppnåddes under 2019, där omloppstiden var oförändrad. För två av verksamhetsmålen kortades omloppstiderna medan omloppstiden försämrades kraftigt för ett verksamhetsmål.

Inflödet av migrationsmål var under 2019 det högsta sedan migrationsdomstolarnas bildande, dock mycket till följd av att resursmässigt enklare måltyper ökade mycket kraftigt. De mest arbetskrävande målen rörande avlägsnande asyl minskade förvisso mycket kraftigt men låg fortsatt en bra bit över nivåerna för ett normalår och det fanns under året fortfarande stora balanser att avgöra.

Antal avgjorda mål 2019 var det högsta någonsin och samtliga migrationsdomstolar minskade sina balanserade mål under året. Antalet äldre balanserade mål minskade markant men var fortsatt på höga nivåer, vilket kommer att påverka omloppstiderna i stigande riktning för åtminstone två av migrationsdomstolarna när målen avgörs.

Antalet årsarbetskrafter har ökat mycket kraftigt de senaste åren vid migrationsdomstolarna. Antalet minskade något under 2019 men var fortsatt på historiskt sett mycket höga nivåer. Minskningen bestod till hög utsträckning av färre antal nyanställda notarier 2019 vilket var en åtgärd för att anpassa kostnaderna inför de aviserade budgetneddragningarna. Sammantaget bedöms arbetsbelastningen ha varit fortsatt hög under året.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades kraftigt jämfört med föregående år, från 63 till 83 mål. Antalet avgjorda mål ökade med 26 procent medan antalet årsarbetskrafter minskade från 808 till 775.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med 17 procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

Kammarrätterna

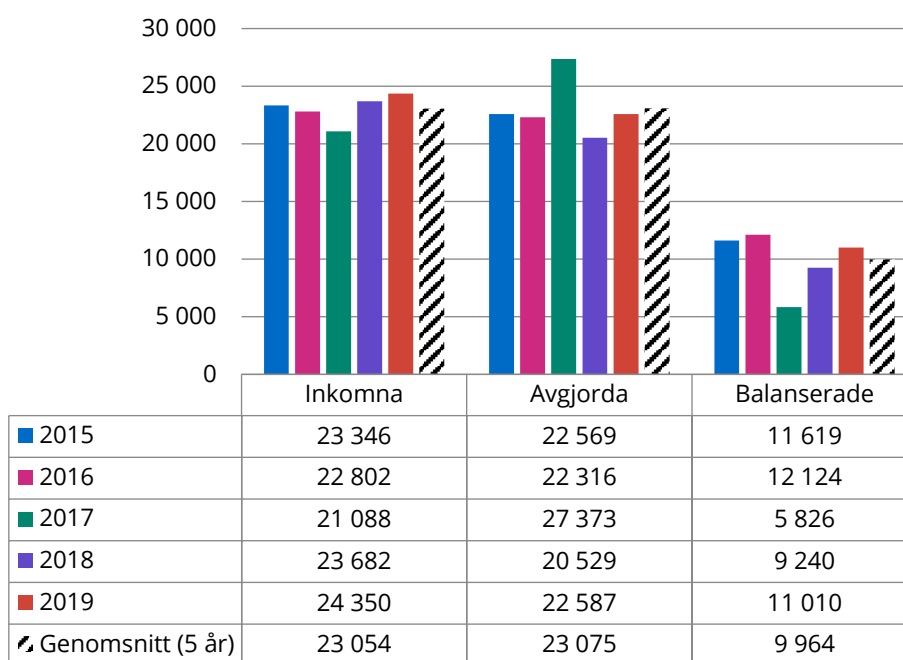
I de inledande avsnitten redovisas målutvecklingen och resultat i kammarrätterna exkl. migrationsmål. Migrationsöverdomstolen beskrivs avslutningsvis i ett separat avsnitt.

Tabell 33 Kammarrätterna exkl. migrationsmål

	2017	2018	2019
Antal kammarrätter	4	4	4
Avgjorda mål per årsarbetskraft	85	62	70
Andelen mål som avgjorts med muntlig förhandling	8 %	10 %	9 %
Andelen avgjorda förtursmål	14 %	21 %	21 %

Målutvecklingen

Diagram 18 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid kammarrätterna 2015–2019, exkl. migrationsmål

För andra året i rad ökade antalet inkomna mål. Jämfört med föregående år ökade inkomna mål 2019 med tre procent. Målinflödet har varierat under den senaste femårsperioden. Variationen är en följd av de mål av mer tillfällig karaktär som inkommit till kammarrätterna. Under den senaste femårsperioden har kammarrätterna haft ett genomsnitt på drygt 23 000 inkomna mål per år. Inflödet 2019 var högre än snittet.

Antalet avgjorda mål ökade kraftigt 2019, jämfört med föregående år med drygt 2 000 mål. I genomsnitt har kammarrätterna avgjort 23 000 mål per år under den senaste femårsperioden. Genomsnittet påverkas av den höga andelen avgjorda mål 2017 då ett mycket stort antal av de s.k. hyperhidros-målen avgjordes vid Kammarrätten i Stockholm.

Under 2019 ökade antalet balanserade mål kraftigt jämfört med föregående år. Det berodde på att Kammarrätten i Stockholm under 2018 och 2019 tog emot en ny omgång hyperhidros-mål som ännu inte är avgjorda. Även jämfört med genomsnittet för balanserade mål de fem senaste åren var balanserade mål vid utgången 2019 högre. Den totala målbalansen i förhållande till antalet inkomna mål låg på 45 procent. 2018 var balansnivån 39 procent.

Tabell 34 Överklagandefrekvens

	2017	2018	2019
Andel mål som överklagats till HFD	28 %	34 %	31 %

Överklagandefrekvensen, d.v.s. andelen mål som överklagats till Högsta förvaltningsdomstolen, minskade under året.

Tabell 35 Inkomna, avgjorda och balanserade mål per målkategori vid kammarrätterna

Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	3 432	2 906	2 828	-78	-3 %
Trängselskattemål	60	76	101	25	33 %
Socialförsäkringsmål	3 096	6 313	5 618	-695	-11 %
-varav hyperhidros-mål	576	2 808	1 466	-1 342	-48 %
Mål enl. socialtjänstlagen	2 146	2 072	2 126	54	3 %
Psykiatrimål	1 528	1 744	1 889	145	8 %
LVU-mål	1 977	2 259	2 463	204	9 %
LVM-mål	324	349	370	21	6 %
LOU-mål	925	676	513	-163	-24 %
Mängdmål	1 268	1 180	1 418	238	20 %
Övriga mål	6 332	6 107	7 024	917	15 %
Summa exkl. migrationsmål	21 088	23 682	24 350	668	3 %
Migrationsmål	17 729	21 919	20 191	-1 728	-8 %
Summa inkl. migrationsmål	38 817	45 601	44 541	-1 060	-2 %

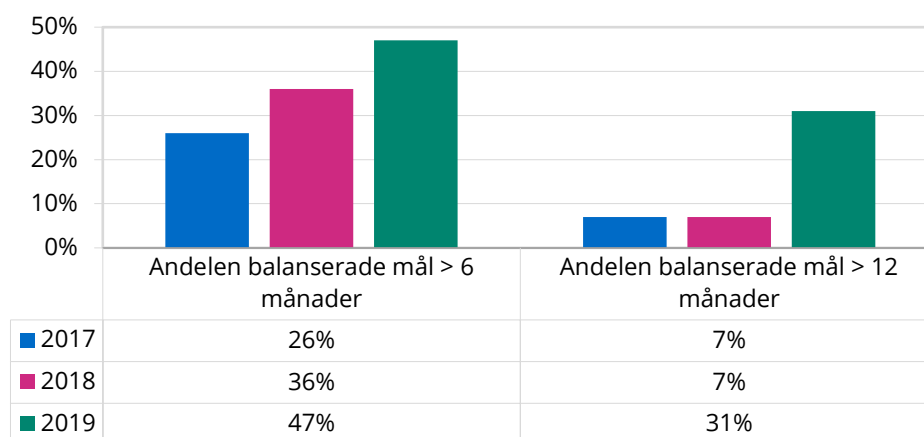
Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018-2019	
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	4 415	3 188	2 893	-295	-9 %
Trängselskattemål	72	64	116	52	81 %
Socialförsäkringsmål	7 970	3 175	3 914	739	23 %
-varav hyperhidrosmål	5 348	44	130	86	195 %
Mål enl. socialtjänstlagen	2 152	1 978	2 248	270	14 %
Psykiatrimål	1 532	1 719	1 858	139	8 %
LVU-mål	1 958	2 206	2 426	220	10 %
LVM-mål	331	331	370	39	12 %
LOU-mål	938	742	536	-206	-28 %
Mängdmål	1 473	1 225	1 446	221	18 %
Övriga mål	6 532	5 901	6 780	879	15 %
Summa exkl. migrationsmål	27 373	20 529	22 587	2 058	10 %
Migrationsmål	17 372	21 738	20 576	-1 162	-5 %
Summa inkl. migrationsmål	44 745	42 267	43 163	896	2 %
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	2 307	2 023	1 955	-68	-3 %
Trängselskattemål	6	18	3	-15	-83 %
Socialförsäkringsmål	916	4 308	6 009	1 701	39 %
-varav hyperhidrosmål	269	3 032	4 371	1 339	44 %
Mål enl. socialtjänstlagen	416	511	392	-119	-23 %
Psykiatrimål	96	121	152	31	26 %
LVU-mål	259	314	354	40	13 %
LVM-mål	23	39	39	0	0 %
LOU-mål	165	99	76	-23	-23 %
Mängdmål	277	233	204	-29	-12 %
Övriga mål	1 361	1 574	1 826	252	16 %
Summa exkl. migrationsmål	5 826	9 240	11 010	1 770	19 %
Migrationsmål	1 672	1 858	1 476	-382	-21 %
Summa inkl. migrationsmål	7 498	11 098	12 486	1 388	13 %

Antalet inkomna mål till kammarrätterna ökade något 2019. Tre av fyra kammarrätter hade totalt sett en målökning. De resurskrävande LVU- och psykiatrimålen fortsatte att öka något, även antalet övriga mål ökade jämfört med föregående år. Bland de övriga målen var det bistånd till enskild samt kommunala mål som ökade mest antalsmässigt jämfört med 2018, vilket ligger i linje med målökningen i dessa kategorier hos förvaltningsrätterna. Däremot minskade måltillströmningen vad gäller skattemål och LOU-mål. Inkomna socialförsäkringsmål minskade kraftigt i förhållande till 2018 då Kammarrätten i Stockholm hade en mycket kraftig ökning av hyperhidrosmål. Under 2019 fortsatte inflödet av dessa mål men inte i samma omfattning som året innan.

Antalet avgjorda mål ökade kraftigt i kammarrätterna under året. Största ökningen antalsmässigt avsåg socialförsäkringsmål rörande sjukpenning. Ökningen av dessa mål var en effekt av målökningen i förvaltningsrätterna.

Den totala målbalansen i kammarrätterna ökade kraftigt, med nära 20 procent under 2019. Denna ökning kan huvudsakligen härledas till en ökning av balanserade hyperhidrosmål. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade dom av betydelse för dessa mål innan sommaren 2019. Under hösten meddelade kammarrätten prövningstillstånd och senare dom för en mindre mängd pilotmål.

Diagram 19 Andelen balanserade mål äldre än sex och tolv månader vid kammarrätterna

Åldersstrukturen försämrades under 2019 bland balanserade mål. Andelen balanserade mål äldre än 6 månader ökade betydligt. Andelen balanserade mål äldre än 12 månader ökade mycket kraftigt. Även här var förklaringen de balanserade hyperhidrosmålen.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR KAMMARRÄTTERNA:

- av målen i kammarrätt, exkl. förturs- och migrationsmål, ska 75 procent ta högst sex månader att avgöra.

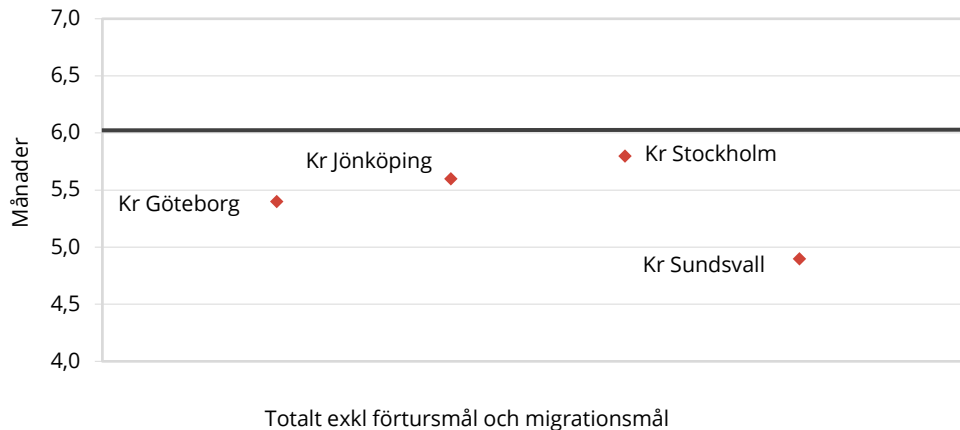
År 2019 var omloppstiden 5,4 månader vilket var en marginell försämring jämfört med 2018 då den var 5,3 månader.

Samtliga kammarrätter nådde regeringens verksamhetsmål 2019. Resultatet för de enskilda kammarrätterna varierade mellan 4,9 och 5,8 månader i omloppstid. Spridningen mellan kammarrätterna minskade under 2019 jämfört med 2018.

Kammarrätterna svarade på en enkät avseende måluppfyllelsen 2019 om vilka som var de huvudsakliga skälen till att kammarrätterna uppnått regeringens verksamhetsmål samt om några särskilda åtgärder vidtagits för att uppnå dem eller för att undvika att omloppstiderna ökade. Som förklaring angav kammarrätterna att de fokuserade resurser till dömmande verksamhet utifrån måltillströmning och balansläge samt utvecklade arbetsmetoder för effektivare organisation vilket bidrog till att verksamhetsmålet uppfylldes.

Åldersstrukturen hos de balanserade målen försämrades kraftigt under 2019, det finns därför en stor risk att omloppstiderna kommer att öka när de äldre hyperhidrosmålen ska avgöras.

Diagram 20 Kammarrätternas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2019

En bedömning av kammarrätternas resultat

Under 2019 uppfyllde samtliga kammarrätter regeringens verksamhetsmål, även om omloppstiden för kammarrätterna totalt försämrades marginellt.

Såväl antalet inkomna mål som avgjorda mål ökade under 2019. Sett till balanserade mål försämrades dock situationen kraftigt för kammarrätterna under 2019. Balansökningen berodde till övervägande del på hyperhidros-mål som ännu inte avgjorts. I väntan på avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen gällande dessa mål försämrades åldersstrukturen kraftigt både gällande balansen för mål äldre än sex månader samt mål äldre än tolv månader. På sikt kommer detta påverka omloppstiderna negativt. Arbetsbelastningen bedöms ha ökat under 2019 på grund av både ökat målinflöde och målavgörande samt minskat antal årsarbetskrafter.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 62 till 70. Antalet avgjorda mål ökade med tio procent medan antalet årsarbetskrafter minskade från 333 till 321.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, förbättrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål minskade med tio procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

Migrationsöverdomstolen

Migrationsöverdomstolen finns vid Kammarrätten i Stockholm.

Tabell 36 Migrationsöverdomstolen

	2017	2018	2019
Avgjorda migrationsmål per årsarbetskraft	161	203	198
Genomsnittlig handläggningstid för avlägsnandemål (mån)	0,9	0,9	1,0

Inkomna migrationsmål minskade tydligt under 2019 jämfört med 2018, vilket bryter trenden av målökning i Migrationsöverdomstolen de senaste åren. Målminskningen har särskilt skett i målgrupperna för avlägsnandemål med ensamkommande barn samt uppehållstillståndsmålen. Den största och mest resurskrävande målkategorin, avlägsnandemål asyl, minskade mest antalsmässigt. Utvecklingen följer den hos migrationsdomstolarna.

Även antalet avgjorda mål minskade under året, fem procent på totalen. Likt nedgångarna i inkomna mål var det målgrupperna för avlägsnandemål med ensamkommande barn samt uppehållstillståndsmålen som minskade mest antalsmässigt.

Balanserna av migrationsmål minskade kraftigt med 382 mål och bestod till övervägande del av minskning av balanserade mål rörande avlägsnandemål asyl. Den totala balansen i förhållande till antalet inkomna mål uppgick till sju procent. Minskningen i inkomna mål och avgjorda mål har inte påverkat åldersstrukturen på de balanserade målen. Andelen balanserade mål äldre än sex månader och äldre än tolv månader var oförändrade.

Vid Migrationsöverdomstolen kräver i princip alla mål prövningstillstånd (PT) för att tas upp till prövning. Under året beviljades 96 mål PT, vilket är en minskning sedan 2018 då 100 mål beviljades PT. Dessa mål fanns främst i gruppen uppehållstillstånd och avlägsnandemål asyl.

Tabell 37 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Migrationsöverdomstolen 2017–2019

Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019	
Inkomna mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	10 285	12 403	10 531	-1 872	-15 %
-varav ensamkommande barn	481	587	115	-472	-80 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	209	226	485	259	115 %
Omedelbar verkställighet	46	50	40	-10	-20 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	4 442	5 381	4 770	-611	-11 %
-varav uppehållstillstånd	2 557	3 438	2 781	-654	-19 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	888	1 279	1 084	-195	-15 %
-varav statusförklaringar	997	664	905	241	36 %
Verkställighetsmål	611	1 251	1 424	173	14 %
Medborgarskapsmål	179	162	255	93	57 %
Viseringsmål	417	478	752	274	57 %
Övriga migrationsmål	1 553	1 953	2 234	281	14 %
Särskilda rättsmedel	196	241	185	-56	-23 %
Summa migrationsmål	17 729	21 919	20 191	-1 728	-8 %
Avgjorda mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	10 149	12 291	10 704	-1 587	-13 %
-varav ensamkommande barn	485	602	127	-475	-79 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	216	203	460	257	127 %
Omedelbar verkställighet	45	50	41	-9	-18 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	4 226	5 360	5 004	-356	-7 %
-varav uppehållstillstånd	2 362	3 379	2 976	-403	-12 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	855	1 307	1 115	-192	-15 %
-varav statusförklaringar	1 009	674	913	239	35 %
Verkställighetsmål	599	1 207	1 419	212	18 %
Medborgarskapsmål	196	153	249	96	63 %
Viseringsmål	411	469	749	280	60 %
Övriga migrationsmål	1 563	1 953	2 224	271	14 %
Särskilda rättsmedel	183	255	186	-69	-27 %
Summa migrationsmål	17 372	21 738	20 576	-1 162	-5 %
Balanserade mål				Antal	%
Avlägsnandemål asyl	986	1 100	918	-182	-17 %
-varav ensamkommande barn	40	25	13	-12	-48 %
-varav efter ny prövning enl. 12 kap 19§	11	34	59	25	74 %
Omedelbar verkställighet	3	3	2	-1	-33 %
Uppehållstillstånd, Avlägsnandemål ej asyl, Statusförklaringar	540	556	332	-224	-40 %
-varav uppehållstillstånd	327	383	189	-194	-51 %
-varav avlägsnandemål ej asyl	134	105	74	-31	-30 %
-varav statusförklaringar	79	68	69	1	1 %
Verkställighetsmål	29	73	79	6	8 %
Medborgarskapsmål	8	16	22	6	38 %
Viseringsmål	24	33	35	2	6 %
Övriga migrationsmål	57	65	77	12	18 %
Särskilda rättsmedel	25	12	11	-1	-8 %
Summa migrationsmål	1 672	1 858	1 476	-382	-21 %

Verksamhetsmål

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR MIGRATIONSÖVERDOMSTOLEN:

- av målen i Migrationsöverdomstolen ska 90 procent ta högst två månader att avgöra.

Migrationsöverdomstolen ökade sina omloppstider under 2019 men klarade fortsatt regeringens verksamhetsmål. Under året avgjordes merparten av målen inom 1,6 månader.

EN BEDÖMNING AV MIGRATIONSÖVERDOMSTOLENS RESULTAT

Migrationsöverdomstolen klarade fortsatt regeringens verksamhetsmål men omloppstiderna ökade något under 2019. Inflödet av migrationsmål avtog under 2019 och minskade tydligt efter de senaste årens målökningar. Åldersstrukturen för balanserade mål var oförändrad. Arbetsbelastningen bedöms ha avtagit för domstolen till följd av målminskningen och minskningen av de avgjorda målen.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, försämrades jämfört med föregående år, från 203 till 198 mål. Antalet avgjorda mål minskade med fem procent och antalet årsarbetskrafter minskade från 107 till 104.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med sju procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

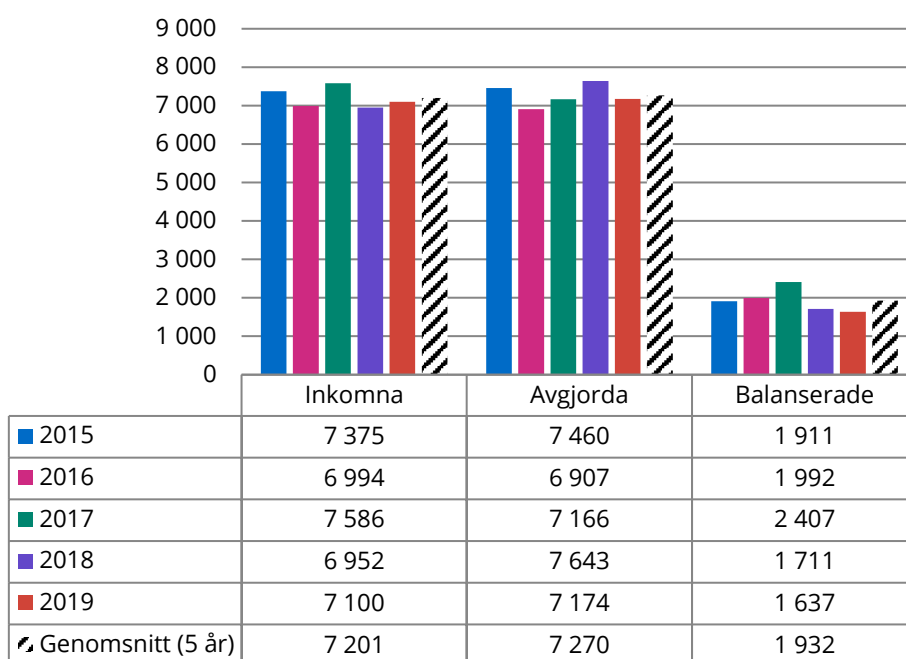
Högsta förvaltningsdomstolen

Tabell 38 Högsta förvaltningsdomstolen

	2017	2018	2019
Antal avgjorda mål per årsarbetskraft	100	102	94

Målutvecklingen

Diagram 21 Inkomna, avgjorda och balanserade mål vid Högsta förvaltningsdomstolen 2015–2019

De inkomna målen till Högsta förvaltningsdomstolen ökade med två procent jämfört med föregående år. Måltillströmningen har de senaste fem åren varierat, med den lägsta nivån 2018. I jämförelse med genomsnittet under femårsperioden var antalet inkomna mål 2019 marginellt färre.

De avgjorda målen minskade med sex procent jämfört med 2018 och låg under genomsnittet för femårsperioden. Antalet avgjorda mål var dock fler än antalet inkomna vilket innebar minskade balanser.

Antalet balanserade mål nådde den lägsta nivån under femårsperioden. Balanserna uppgick till drygt 1 600 mål, en minskning med fyra procent sedan föregående år.

Den totala balansen i förhållande till antalet inkomna mål minskade och uppgick till 23 procent i jämförelse med 2018 då denna andel var 25 procent.

Tabell 39 Inkomna, avgjorda och balanserade mål per målkategori vid Högsta förvaltningsdomstolen

Utveckling per målkategori	2017	2018	2019	Förändring 2018-2019	
Inkomna mål				Antal	%
Skattemål	1 873	1 232	1 242	10	1 %
Trängselskattemål	24	19	26	7	37 %
Socialförsäkringsmål	927	1 065	1 265	200	19 %
Mål enl. socialtjänstlagen	481	400	541	141	35 %
Psykiatrimål	462	531	480	-51	-10 %
LVU-mål	572	754	808	54	7 %
LVM-mål	43	58	71	13	22 %
LOU-mål	385	328	169	-159	-48 %
Mängdmål	479	424	282	-142	-33 %
Övriga mål	2 340	2 141	2 216	75	4 %
Summa totalt	7 586	6 952	7 100	148	2 %
Avgjorda mål				Antal	%
Skattemål	1 449	1 756	1 146	-610	-35 %
Trängselskattemål	19	21	27	6	29 %
Socialförsäkringsmål	1 045	991	1 442	451	46 %
Mål enl. socialtjänstlagen	463	419	530	111	26 %
Psykiatrimål	441	538	461	-77	-14 %
LVU-mål	537	745	763	18	2 %
LVM-mål	43	57	66	9	16 %
LOU-mål	350	353	238	-115	-33 %
Mängdmål	493	410	312	-98	-24 %
Övriga mål	2 326	2 353	2 189	-164	-7 %
Summa totalt	7 166	7 643	7 174	-469	-6 %
Balanserade mål				Antal	%
Skattemål	899	378	475	97	26 %
Trängselskattemål	5	3	2	-1	-33 %
Socialförsäkringsmål	290	363	186	-177	-49 %
Mål enl. socialtjänstlagen	115	98	108	10	10 %
Psykiatrimål	50	43	62	19	44 %
LVU-mål	82	88	133	45	51 %
LVM-mål	3	4	9	5	125 %
LOU-mål	123	98	29	-69	-70 %
Mängdmål	70	85	54	-31	-36 %
Övriga mål	770	551	579	28	5 %
Summa totalt	2 407	1 711	1 637	-74	-4 %

Sammanlagt ökade de inkomna målen marginellt men nedbrutet på de olika målkategorierna syntes en fortsatt mycket kraftig ökning av socialförsäkringsmålen till följd av de kraftiga ökningarna av dessa mål i förvaltningsrätt och kammarrätt under tidigare år. Även mål enligt socialtjänstlagen och LVM-mål uppvisade kraftiga ökning. Inflödet av skattemål stabiliserades efter förra årets kraftiga minskning.

Antalet avgjorda mål minskade med ca 470 mål från förra årets höga nivå. Antalsmässigt minskade avarbetningen av skattemål mest, men även LOU-mål och gruppen övriga mål minskade kraftigt. Istället ökade avverkningen av socialförsäkringsmål och mål enligt socialtjänstlagen, till följd av ett ökat antal inkomna mål i dessa målkategorier. Ökningen av socialförsäkringsmålen kunde mötas med fler avgjorda mål och balanserna av socialförsäkringsmål minskade kraftigt under året.

Åldersstrukturen för balanserade mål fortsatte att förbättras under året. Både antalet balanserade mål äldre än sex månader och äldre än tolv månader minskade. Förändringarna var i princip helt hänförliga till balanserna av skattemål.

Tabell 40 Avgjorda mål vid Högsta förvaltningsdomstolen

	2017	2018	2019
Mål som har avgjorts slutligt efter att ha beviljats PT (Dispenserade mål)	88	82	185
Mål som ej har beviljats PT (Ej beviljade dispenser)	6 535	7 047	6 484
Mål som ej omfattas av PT (Rättsprövningar m.m)	543	514	505
Summa avgjorda mål	7 166	7 643	7 174

Av de mål som Högsta förvaltningsdomstolen avgör är målen som avgörs efter beviljat prövningstillstånd (PT) i de allra flesta fall de mest arbetskrävande. Dessa mål utgör domstolens huvuduppgift som prejudikatinstans. De allra flesta, 94 procent, av de inkomna målen kräver PT för att tas upp för prövning i domstolen.

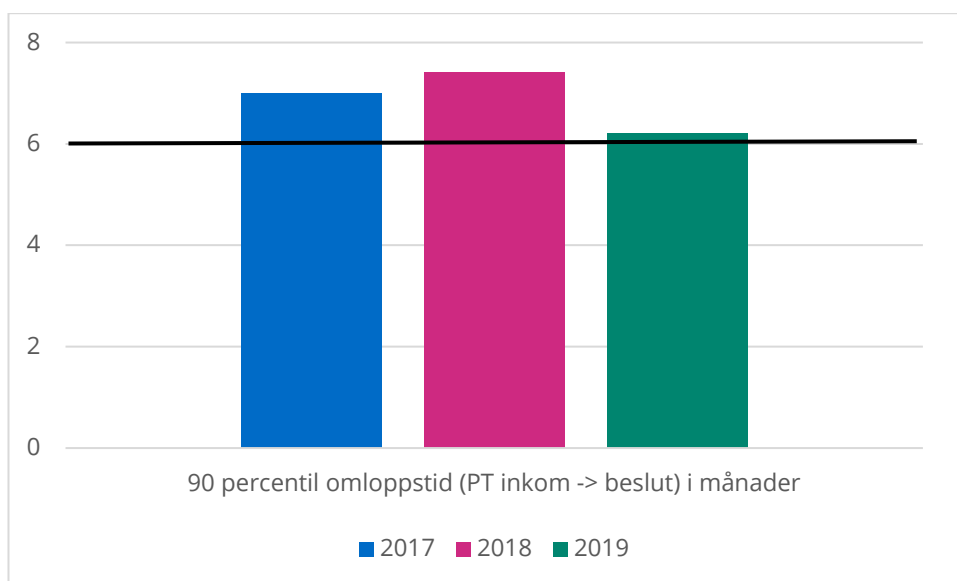
Antalet mål som avgjordes slutligt efter beviljat PT mer än dubblerades i jämförelse med 2018. Den stora ökningen är hänförlig till en serie om 72 st LOU-mål som avgjordes slutligt strax före årsskiftet samt en serie om 25 st skattemål.

Det var drygt 550 färre mål som beviljades PT jämfört med 2018 medan avgjorda mål som inte omfattas av prövningstillstånd var marginellt lägre än förra året. I de mål där domstolen har tagit ställning till om PT ska meddelas eller inte, meddelades prövningstillstånd i 2,8 procent av målen, vilket var högre än föregående år. Även denna ökning förklaras av de stora målserier som beviljades PT.

Verksamhetsmål

Högsta förvaltningsdomstolen ska årligen sätta egna verksamhetsmål. Domstolen har ett verksamhetsmål som beräknas på omloppstiden från det att ett mål kommer in fram till beslut tas om PT ska medges eller inte. Domstolens målsättning är att ställningstagande till ansökan om PT ska meddelas inom sex månader i 90 procent av målen. Resultatet för 2019 uppgick till 6,2 månader vilket var en kraftig minskning av omloppstiden i förhållande till 2018 då den uppgick till 7,4 månader.

Diagram 22 Högsta förvaltningsdomstolens uppfyllelse av verksamhetsmål 2019

Domstolen var därmed nära att nå målsättningen för 2019. Måluuppfyllelsen redovisas också i tabellform i bilaga 1.

I den enkät som sänts ut till domstolarna med frågor kring måluuppfyllelsen anger Högsta förvaltningsdomstolen att en effektiv organisation med uppföljning och ständiga förbättringar var en framgångsfaktor för resultatförbättringarna. Domstolen arbetade även med digitalisering av arbetet genom införande av digitala tryck och användandet av e-skick.

Högsta förvaltningsdomstolen har sedan 2017 även ett verksamhetsmål avseende omloppstider för de mål som avgörs fullsuttet. Detta handlar om mål där PT beviljats samt förhandsbesked och rättsprövningar. Minst hälften av dessa mål ska avgöras inom 12 månader från det att de kommit in. Detta mål uppfylldes av domstolen under året eftersom hälften av målen avgjordes inom 10 månader. Resultatet var oförändrat sedan 2018.

En bedömning av Högsta förvaltningsdomstolens resultat

Högsta förvaltningsdomstolen minskade sina balanser ytterligare under året och kortade omloppstiderna fram till PT-beslut. Både antalet inkomna mål och antalet mål som avgjordes efter beviljat PT ökade under året men arbetsbelastningen bedöms inte ha påverkats nämnvärt eftersom ökningarna beror på de två stora målserier som beviljats PT.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda mål per årsarbetskraft, försämrades jämfört med föregående år, från 102 till 94 mål. Antalet avgjorda mål minskade med sex procent medan antalet årsarbetskrafter i princip var oförändrat, från 75 till 76.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda mål, försämrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort mål ökade med 13 procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

Hyres- och arrendenämnderna

Tabell 41 Hyres- och arrendenämnderna

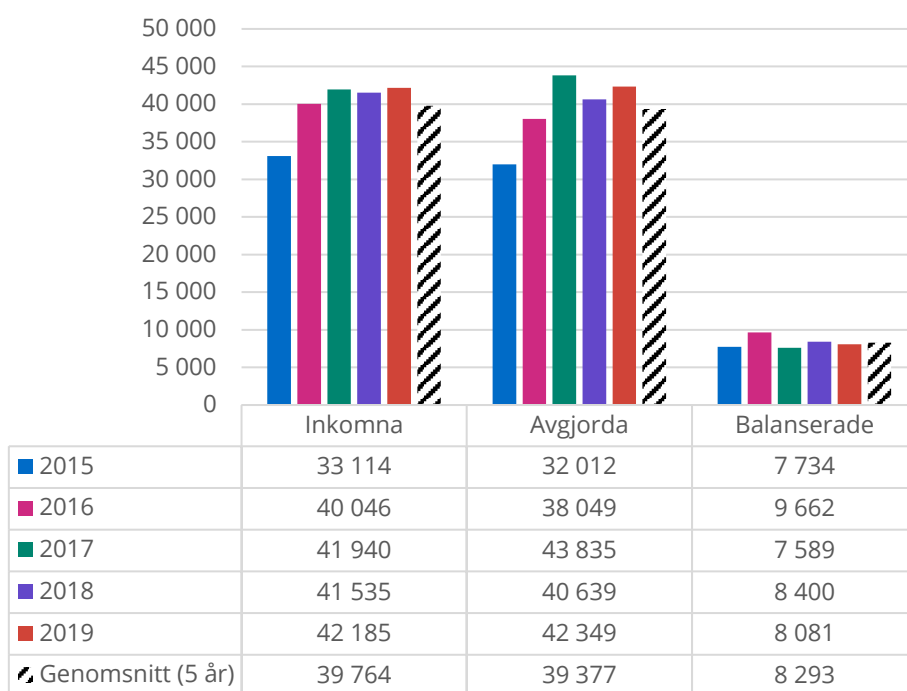
	2017	2018	2019
Antal avgjorda ärenden per årsarbetskraft	541	496	536

Av landets åtta hyres- och arrendenämnder är de fem minsta nämnderna administrativt knutna till tingsrätten på samma ort och lagmannen vid tingsrätten är chef även för hyres- och arrendenämnden. De tre största hyres- och arrendenämnderna ligger i Stockholm, Göteborg och Malmö. De är administrativt självständiga och har egen chef.

De åtta nämnderna är sinsemellan olika och skiljer sig åt vad gäller storlek, geografiskt verksamhetsområde och ärendetyper, bl.a. beroende på hur hyres- och arrendemarknaden ser ut i olika delar av landet. Sett till det totala antalet inkomna ärenden under 2019 inkom 72 procent till de tre största nämnderna. Nämnden i Stockholm svarade för 43 procent av det totala antalet inkomna ärenden.

Ärendeutvecklingen

Diagram 23 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden vid hyres- och arrendenämnderna 2015–2019

Under den senaste femårsperioden har hyres- och arrendenämnderna haft ett genomsnitt på knappt 40 000 inkomna ärenden och drygt 39 000 avgjorda ärenden per år. 2019 ökade såväl inkomna som avgjorda ärenden jämfört med året innan och låg på en högre nivå än genomsnittet för femårsperioden.

Balanserade ärenden minskade något jämfört med året innan och låg något under genomsnittet jämfört med femårsperioden. Den totala balansen i förhållande till det årliga ärendeinflödet uppgick till 19 procent 2019, vilket var en minskning med en procentenhet jämfört med året innan.

Tabell 42 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden per ärendeslag vid hyres- och arrendenämnderna

Utveckling per ärendeslag	2017	2018	2019	Förändring 2018–2019	
Inkomna ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	8 057	8 011	8 014	3	0 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	6 641	6 537	6 636	99	2 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	468	467	352	115	-25 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	948	1 007	1 026	19	2 %
Arrendenämndsärenden	1 294	1 419	1 866	447	32 %
- varav bostadsarrenden	774	555	1 354	799	144 %
- varav jordbruksarrenden	91	85	93	8	9 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	429	779	419	360	-46 %
Bostads- och lokalavståenden	28 358	27 612	28 076	464	2 %
Ärenden om lokalmedling	4 231	4 493	4 229	264	-6 %
Summa totalt	41 940	41 535	42 185	650	2 %
Avgjorda ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	9 820	7 951	7 815	-136	-2 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	6 227	6 533	6 333	-200	-3 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	2 690	377	420	43	11 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	903	1 041	1 062	21	2 %
Arrendenämndsärenden	1 424	1 152	2 017	865	75 %
- varav bostadsarrenden	892	583	1 191	608	104 %
- varav jordbruksarrenden	83	97	97	0	0 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	449	472	729	257	54 %
Bostads- och lokalavståenden	28 164	27 281	27 971	690	3 %
Ärenden om lokalmedling	4 427	4 255	4 546	291	7 %
Summa totalt	43 835	40 639	42 349	1 710	4 %
Balanserade ärenden				Antal	%
Hyresnämndsärenden*	3 274	3 392	3 608	216	6 %
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	2 740	2 791	3 105	314	11 %
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	246	338	272	-66	-20 %
- varav övriga hyresnämndsärenden	288	263	231	-32	-12 %
Arrendenämndsärenden	842	1 107	691	-416	-38 %
- varav bostadsarrenden	683	655	552	-103	-16 %
- varav jordbruksarrenden	45	32	27	-5	-16 %
- varav övriga arrendenämndsärenden	114	420	112	-308	-73 %
Bostads- och lokalavståenden	668	841	1 010	169	20 %
Ärenden om lokalmedling	2 805	3 060	2 772	-288	-9 %
Summa totalt	7 589	8 400	8 081	-319	-4 %

* exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden

Under 2019 ökade antalet inkomna ärenden marginellt jämfört med föregående år. Förändringarna i antalet inkomna ärenden varierade mellan de olika hyres- och arrendenämnderna där nämnden i Malmö utmärkte sig med en kraftig ärendeökning om 12 procent. Bostadsarrenden var det ärendeslag som antals- och andelsmässigt ökade mest framförallt orsakat av ett stort antal inkomna bostadsarrenden till nämnden i Malmö.

Övriga arrendenämndsärenden var det ärendeslag som antals- och andelsmässigt minskade mest, framförallt orsakat av en nedgång i antalet inkomna övriga arrendenämndsärenden jämfört med föregående år till nämnden i Malmö. Därutöver minskade ärenden enligt hyresförhandlingslagen mycket.

Antalet avgjorda ärenden ökade tydligt jämfört med föregående år. Den största ökningen antalsmässigt bestod av avgjorda avståendeärenden. En förklaring till detta är att antalet ärenden som gäller avstående från besittningsskydd ökade och denna ärendetyp har kort handläggningstid. Det avgjordes också ett stort antal ärenden om bostadsarrende under året. Det berodde på att de bostadsarrenden som nämnden i Malmö fick in under året var förhållandevis lätthanterliga och kunde avgöras snabbt, vilket i normalfallet är ovanligt. Därutöver ökade antalet avgjorda övriga arrendenämndsärenden.

Nämnderna i Malmö och Umeå utmärkte sig med en kraftig ökning av antal avgjorda ärenden. Vid nämnden i Malmö var detta en följd av ett stort antal avgjorda arrendenämndsärenden och bostadsarrenden medan det vid nämnden i Umeå främst berodde på ett ökat antal avgjorda ärenden enligt hyresförhandlingslagen.

Ett marginellt ökat ärendeinflöde i kombination med ett tydligt ökat antal avgjorda ärenden innebar att balanserna på hyres- och arrendenämnderna minskade. Balanserna minskade med fyra procent. Den största minskningen antalsmässigt bestod av övriga arrendenämndsärenden och ärenden om lokalmedling. Tre nämnder hade en balansökning där nämnden i Västerås utmärkte sig med en mycket kraftig ökning av bostadsarrenden och avståendeärenden. Nämnden i Stockholm har under femårsperioden haft en stadig balansökning framförallt beroende på balanserade ärenden enligt 12 kap. JB samt bostadsarrenden.

Andelen balanserade ärenden äldre än sex månader var 45 procent, vilket var fyra procentenheter mer än året innan. Andelen balanserade ärenden äldre än tolv månader ökade med tre procentenheter jämfört med föregående år.

Verksamhetsmål och skillnader i resultat

REGERINGENS VERKSAMHETSMÅL FÖR HYRES- OCH ARRENDENÄMNDERNA:

- av ärendena vid hyres- och arrendenämnderna, exkl. ärenden om avstående av besittningsskydd för bostad och lokal samt ärenden om lokalmedling, ska 75 procent ta högst fyra månader att avgöra.

Tabell 43 Omloppstider 75 percentilen

Omloppstider 75 percentilen	2017	2018	2019
Hyresnämndsärenden*	11,2	5,8	5,3
- varav ärenden enl. 12 kap. JB	5,1	6,0	5,6
- varav ärenden enl. hyresförhandlingslagen	11,3	10,0	6,2
- varav övriga hyresnämndsärenden	3,4	3,2	2,9
Arrendenämndsärenden	10,5	12,1	4,4
- varav bostadsarrenden	12,8	14,8	5,1
- varav jordbruksarrenden	7,8	9,7	7,3
- varav övriga arrendenämndsärenden	3,7	6,0	4,4
Totalt*	11,2	6,9	5,1

* exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden

Omloppstiden för samtliga hyres- och arrendenämnder för 75:e percentilen uppgick till 5,1 månader under 2019, vilket var en förbättring med 1,8 månader jämfört med 2018. En förklaring till att omloppstiderna totalt sett förbättrades var att omloppstiden för ärenden enligt 12 kap JB förbättrades med 0,4 månader. Under 2019 stod dessa för den största andelen, 64 procent, av de avgjorda ärenden som regeringen satt upp verksamhetsmål för varför de i hög grad påverkade den totala omloppstiden.

Omloppstiden för bostadsarrenden, vilken nämnderna normalt sett har svårt att påverka, kortades med 9,7 månader jämfört med föregående år. Det berodde på den stora mängd bostadsarrenden som nämnden i Malmö snabbt kunde avvisa. De målen fick därmed kort omloppstid, vilket i normalfallet är ovanligt. Oftast prövas en stor mängd bostadsarrenden samtidigt, och det tar tid för nämnden att kalla och delge parter. Ärendena måste därför sättas ut ganska långt fram i tiden för att alla åtgärder ska hinnas med. Ibland prövar arrendenämnderna några pilotärenden, och om de överklagas till hovrätten ligger de andra ärendena kvar i avvaktan på hovrättens beslut.

Även antalet avgjorda övriga arrendenämndsärenden ökade mycket kraftigt och eftersom dessa ärenden i regel avgörs snabbt fick de en positiv påverkan på omloppstiden totalt.

Resultatet för de enskilda nämndernas omloppstider varierade mellan 3,1 och 13,2 månader. Tre nämnder uppfyllde regeringens mål för 2019 vilket var en försämring jämfört med föregående år då fyra nämnder uppfyllde målet.

De enskilda nämndernas måluppfyllelse redovisas i bilaga 1.

Diagram 24 Hyres- och arrendenämndernas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål 2019

Nämndernas omloppstider har varierat kraftigt mellan åren och påverkas ofta av att en större mängd ärenden om bostadsarrenden eller ärenden enligt hyresförhandlingslagen avgörs ett enskilt år. Variationen mellan nämndernas resultat kan till viss del förklaras av olikheter mellan nämnderna beträffande ärendesammansättning, storlek och geografiskt verksamhetsområde.

Omloppstiden i Hyres- och arrendenämnden i Stockholms var 13,2 månader och kan förklaras av en ökad omloppstid för ärenden enligt 12 kap JB. Omloppstiderna ökade eftersom många äldre ärenden avgjordes. Dessa ärenden, 12 kap JB, stod för 80 procent av nämndens avgjorda ärenden som regeringen satt upp verksamhetsmål för och hade därför stor påverkan på nämndens omloppstid.

I den enkät som sändes ut till nämnderna med frågor kring måluppfyllelsen angav hyres- och arrendenämnderna att de starkast bidragande orsakerna till att målet nås är lojal personal, effektiv organisation och arbets sätt, noggrann uppföljning och bevakning av ärenden, ett färre antal inkomna mål än förväntat samt övergång till digitaliserad ärendehantering. Hyres- och arrendenämnden i Stockholm anger att orsaken till att målet ej kunde nås var bristande resurser i förhållande till antalet ärenden.

En bedömning av hyres- och arrendenämndernas resultat

Totalt sett uppfyllde hyres- och arrendenämnderna inte regeringens verksamhetsmål för 2019 även om resultatet förbättrades jämfört med föregående år.

Ärendetillströmningen och antalet avgjorda ärenden ökade och låg på en tydligt högre nivå än genomsnittet för femårsperioden medan antalet årsarbetskrafter minskade något. Sammantaget bedöms det har varit en liten ökning i arbetsbelastningen vid hyres- och arrendenämnderna under 2019.

Arbetsproduktiviteten, definierad som antalet avgjorda ärenden per årsarbetskraft, förbättrades jämfört med föregående år, från 496 till 536 ärenden. Antalet avgjorda ärenden ökade med fyra procent medan antalet årsarbetskrafter minskade, från 82 till 79.

Kostnadsproduktiviteten, definierad som kostnader för avgjorda ärenden, förbättrades under 2019. Styckkostnaden i fasta priser för ett genomsnittligt avgjort ärende minskade med 13 procent 2019 jämfört med föregående år och redovisas i bilaga 2.

Rättshjälpsmyndigheten

Rättshjälpsmyndigheten är lokaliserad i Sundsvall samt delar myndighetschef, lokaler, administration och verksamhetsanslag med Sundsvalls tingsrätt och Hyres- och arrendenämnden i Sundsvall. Myndigheten har i sin verksamhet en ekonomiadministrativ och systemteknisk samverkan med Domstolsverket.

Rättshjälpsmyndigheten handlägger frågor om rättshjälp, däribland vissa ansökningar om rättshjälp. I rättshjälpsärenden som beslutas av en domstol eller en hyres- och arrendenämnd hanterar Rättshjälpsmyndigheten utbetalningar och avräkningar mot biträden och rättssökande. Avräkningen innebär att myndigheten i varje sådant ärende redovisar kostnaderna för rättshjälpen samt om och i så fall hur mycket som den enskilde själv ska betala av kostnaderna. Rättshjälpsmyndigheten kräver också in betalning när en domstol beslutat om återbetalningsskyldighet i ett rättshjälpsärende eller i ett brottmål i fråga om statens kostnader för bl.a. olika analyser och offentlig försvarare. Därtill prövar Rättshjälpsmyndigheten frågor om ersättning till rättsliga biträden som framställer krav på ersättning från staten för lämnad rådgivning. Sådan ersättning kan betalas ut när den enskilde av ekonomiska skäl inte själv ska behöva betala hela kostnaden för lämnad rådgivning.

Rättshjälpsmyndigheten har också en relativt omfattande verksamhet med att lämna upplysningar i frågor om rättshjälp till domstolar, advokater och andra rättsliga biträden samt rättssökande och allmänhet. Upplysningsverksamheten innefattar också att tillhandahålla information om bl.a. förutsättningarna för att få rättshjälp och rättshjälpsprocessen på Rättshjälpsmyndighetens webbsida.

Rättshjälpsmyndighetens överklagbara beslut överprövas av Rättshjälpsnämnden, medan motsvarande överklagbara beslut som fattas av domstol överklagas enligt vad som i allmänhet gäller om överklaganden av beslut av domstolen.

Tabell 44 Inkomna och balanserade ärenden

	2017	2018	2019
Inkomna ärenden	29 499	32 017	34 929
Balanserade ärenden	807	571	327

Rättshjälpsmyndighetens inkomna ärenden delas upp i följande grupper: ärenden om rättshjälp som ska prövas av myndigheten, avräkningsärenden, återkravsärenden och framställningar om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift.

Efter några år med ett minskat inflöde av ärenden till Rättshjälpsmyndigheten har sedan 2017 det totala antalet inkomna ärenden ökat med drygt 18 procent. Det har sin huvudsakliga förklaring i en kraftigare ökning under 2018 och 2019 av antalet framställningar om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift.

Antalet balanserade ärenden fortsatte minska under året. Kvarvarande balans berodde dels på pensionsavgångar med tillhörande kompetensbortfall, dels insatser inom det pågående omfattande översyns- och verksamhetsutvecklingsarbete som Rättshjälpsmyndigheten tillsammans med Domstolsverket genomfört sedan 2016. Det är ett översyns- och utvecklingsarbete som har inriktats efter huvudsakligen tre spår. Det första spåret avser ett arbete att ändra och långsiktigt säkerställa kravhanteringen. Här träffade Rättshjälpsmyndigheten 2018 en överenskommelse med Kammarkollegiet om indrivning, efterbevakning och juridiskt biträde. Ett systemtekniskt arbete pågår fortlöpande i samverkan med Domstolsverket för att effektivisera och säkerställa de överföringar som redan sker och som avses ske med stöd av överenskommelsen. Det andra spåret avser att tillskapa en effektivare och mer tidsenlig hantering av framställningarna avseende nedsetta rådgivningsavgifter. Rättshjälpsmyndigheten fortsatte även under 2019 att bedriva ett särskilt arbete för att – i avvaktan på en behövlig digitaliserad ärendehantering – så långt möjligt försöka säkra den interna kontrollen även för denna ärendetyp. Det tredje och viktigaste spåret i översyns- och utvecklingsarbetet avser ett arbete för att möta det av Rättshjälpsmyndigheten identifierade behovet av en modernisering av rättshjälpsprocessen. En process som med nödvändighet behöver integreras i en framtida digitaliserad målhantering som bygger på en strukturerad informationshantering.

Under 2018 tillsatte därför Domstolsverket, efter samråd med Rättshjälpsmyndigheten, en utredning om den framtida rättshjälpsprocessen. Utredningen lämnade i juli 2019 rapporten En reformerad rättshjälpsprocess. De frågor som lyftes i rapporten bereds och hanteras för närvarande inom Domstolsverket i samarbete med Rättshjälpsmyndigheten. Under hösten 2019 påbörjade därför Rättshjälpsmyndigheten ett rekryteringsarbete av jurister med stationering i Sundsvall för att möta betydande och kompetenstunga pensionsavgångar 2020 och 2021 hos myndigheten. Sundsvalls tingsrätt liksom Domstolsverket avser i likhet med 2019 även under 2020 bidra till att fullgöra erforderliga berednings- och ekonomiadministrativa uppgifter inom Rättshjälpsmyndighetens ansvarsområde.

Tabell 45 Inkomna ansökningar om rättshjälp

	2017	2018	2019
Inkomna ärenden	946	998	945

Antalet ansökningar om rättshjälp som inkommer till Rättshjälpsmyndigheten och som ska prövas av myndigheten har under de senaste åren legat på en relativt stabil nivå närmare 1 000 ärenden årligen.

Tabell 46 Avräknade ärenden i vilka rättshjälp beviljats

	2017	2018	2019
Avräknade ärenden – RHM	427	631	428
Avräknade ärenden – domstol	6 659	6 109	6 417

Avräkning görs när rättshjälpsärendet avslutats. Antalet avräkningsärenden där rättshjälp beviljats av Rättshjälpsmyndigheten ökade något under 2018 men är nu åter på tidigare års nivåer. Avräkningsärenden där en domstol inledningsvis beviljat rättshjälp ökade något i förhållande till 2018.

Tabell 47 Återkravsärenden

	2017	2018	2019
Tvistemål			
Antal ärenden	241	239	211
Mnkr	6,9	5,7	6,0
Antalet inbetalningar	127	116	92
Mnkr	3,4	4,0	2,5
Brottmål			
Antal ärenden	15 403	15 453	17 048
Mnkr	62,7	74,5	80,7
Antalet inbetalningar	7 672	8 128	9 674
Mnkr*	61,0	70,2	69,8

* Uppgifterna för 2017 och 2018 har ändrats från förra årsredovisningen.

Antalet ärenden med återkrav i såväl tvistemål som brottmål återspeglas i antalet beslut vid domstol. Det utvecklade stödet i Vera, som automatiskt expedierar de uppgifter i domen som krävs för att framställa kravet, har inneburit minskat behov av administrativa insatser såväl för domstolarna som för Rättshjälpsmyndigheten. Det har också haft positiv betydelse för antalet återkravsärenden och därmed ökade det samlade kravbeloppet under 2019. I årets tabell återges samtliga återkrav i brottmål oavsett om inbetalning har skett till Rättshjälpsmyndigheten, Kammarkollegiet eller Kronofogden. Tidigare år har uppgift om influtna medel hos Kronofogden saknats.

Tabell 48 Inkomna ärenden angående ersättning för nedsatt rådgivningsavgift

	2017	2018	2019
Antal nedsatta rådgivningar	5 823	8 587	9 877

Under 2019 inkomna ärenden med framställning om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift innebär en fortsatt betydande uppgång. I förhållande till 2017 har antalet inkomna framställningar ökat med närmare 70 procent.

Rättshjälpsmyndigheten har inom ramen för tillgängliga resurser intensifierat kontrollen av underlaget för ingivna framställningar. Det har skett såväl i enskilda ärenden som samlat hos vissa rättsliga biträden som frekvent inkommer med denna typ av framställningar hos myndigheten. Under 2019 har myndigheten – parallellt med pågående översynsarbete – i samverkan med Domstolsverket fortsatt ett arbete med att allmänt utveckla former för att säkerställa kvaliteten av den information som Rättshjälpsmyndigheten behöver för att korrekt och enhetligt pröva framställningar om ersättning för nedsatt rådgivningsavgift och konsekvent kunna ingripa när avvikelser förekommer.

Tabell 49 Överklaganden till Rättshjälpsnämnden (procent av totalt antal ärenden)

	2017	2018	2019
Andel överklaganden	6,6 %	5,6 %	8,2 %

Totalt inkom 54 överklaganden 2019 mot 73 under 2018 och 69 under 2017.

Tabell 50 Omloppstider för ansökningar om rättshjälp

	2017	2018	2019
Antal arbetsdagar	8	8	9

Omloppstiden beräknas i de ärenden där slutligt beslut fattats av Rättshjälpsmyndigheten och är ett medianvärde. Det för myndigheten sedan många år tillbaka uppsatta interna verksamhetsmålet om kortare handläggningstid än tio dagar uppfylls 2019 i likhet med tidigare år, trots ett minskat antal anställda hos myndigheten. Verksamhetsmålet att ha en rättssäker och effektiv handläggning får därmed även för 2019 anses uppfyllt för Rättshjälpsmyndigheten.

Rättshjälpsnämnden

Rättshjälpsnämnden har till uppgift att pröva överklaganden enligt 44 § andra stycket rättshjälpslagen (1996:1619). Nämndens beslut får inte överklagas.

Hovrätten för Nedre Norrland utför administrativa uppgifter åt Rättshjälpsnämnden och tillhandahåller sammanträdeslokaler.

Tabell 51 Inkomna, avgjorda och balanserade ärenden

	2017	2018	2019
Antal inkomna ärenden	63	82	53
Antal avgjorda ärenden	65	81	56
Antal balanserade ärenden	6	7	4
Antalet ändrade beslut (inkl. återförvisade ärenden)	9	10	11
Ändringsfrekvens (inkl. återförvisade ärenden)	13 %	12 %	21 %

Av de avgjorda ärendena har Justitiekanslern inte överklagat något beslut. Att ärenden som nämnden återförvisat till Rättshjälpsmyndigheten jämsställs med ändrade beslut beror på att nämnden – när nämnden inte godtagit Rättshjälpsmyndighetens avslagsgrund – oftast återförvisat ärendet till Rättshjälpsmyndigheten för prövning av om övriga förutsättningar för rättshjälp är uppfyllda.

Rättshjälpsnämnden sammanträdde vid åtta tillfällen under året. Mötena genomförs vanligtvis genom videokonferens. Normalt avgörs vid varje sammanträde samtliga ärenden som varit färdigkommunicerade senast en vecka före sammanträdet.

Utvecklingsinsatser

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska särskilt redovisa:

- åtgärder som vidtagits för att öka allmänhetens förtroende för domstolarna, inklusive åtgärder som vidtagits för att säkerställa att parter, målsägande och vittnen får ett bra bemötande och relevant information
- det arbete som bedrivs och de åtgärder som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten.

För att verksamheten vid Sveriges Domstolar ska kunna bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv krävs kontinuerliga utvecklingsinsatser. Allt arbete för att förbättra kvalitet och effektivitet i Sveriges Domstolars verksamhet bidrar till ett ökat förtroende för verksamheten hos allmänheten. För att vinna förtroende räcker det inte med att verksamheten bedrivs med en hög professionell kvalitet, det krävs dessutom att det som faktiskt görs i domstolarna motsvarar allmänhetens förväntningar på vad domstolarna ska göra. Detta innebär att det finns en utmaning att göra domstolarnas roll och uppgift i samhället väl känd. Därutöver måste den löpande verksamheten kommuniceras på ett effektivt sätt.

En framgångsfaktor för att utveckla och effektivisera verksamheten är dialog och samverkan mellan Domstolsverket och domstolarna. Under 2019 genomfördes ett gemensamt arbete i syfte att ta fram en ny strategisk inriktning för Sveriges Domstolar, med en gemensam vision, uppdragsbeskrivning och strategiska mål.

Under 2019 genomfördes utvecklingsinsatser framför allt inom följande områden: digitalisering, kompetensförsörjning, lokalförsörjning och säkerhet. I de följande avsnitten redogörs för utvecklingsinsatser inom dessa områden samt för verksamhetsutveckling och åtgärder i övrigt som vidtagits för att öka allmänhetens förtroende för domstolarna. Detta inkluderar åtgärder som vidtagits för att säkerställa att parter, målsägande, vittnen och media får ett bra bemötande och relevant information. Rapporteringen kring kompetensförsörjning sker separat i efterföljande kapitel.

Digitalisering

Digitaliseringen av domstolarnas verksamhet syftar ytterst till att säkerställa ett högt förtroende hos allmänheten, göra det enklare för medborgare och parter i deras kontakter med domstolarna samt att förbättra såväl kvaliteten som effektiviteten i domstolarnas och rättsväsendets verksamhet. Digitaliseringen utgör en kraftfull förändringsmotor med stora möjligheter i den verksamhetsutveckling som bedrivs inom Sveriges Domstolar.

Digital mål- och ärendehantering

Det långsiktiga målet för digitaliseringen av målhanteringen är att nyttja digitaliseringens möjligheter för att skapa en mer effektiv och rättssäker informationshantering som inger förtroende.

Arbetet mot den långsiktiga målbilden för en digitaliserad mål- och ärendehantering, som domstolschefsrådet (dc-rådet) ställde sig bakom i början av 2018 och som under 2018 presenterades för samtliga domstolschefer, fortsatte under året.

Utvecklingsarbetet innebär att pappersdokumentet inte längre kommer att utgöra den primära informationsbäraren utan istället är det den digitala informationen som utgör originalinformation, t.ex. i digitala domar. Genom att arbeta med strukturerad information och elektroniska original kan information återanvändas och användas mer flexibelt och därmed skapas ytterligare värde i form av automatisering och en högre grad av kvalitets- och effektivitetshöjning än vad som är möjligt när informationen är bunden till pappersformatet. För närvarande bedrivs detta arbete inom brottmålshanteringen i projektet Digitaliserad brottmålshantering (DBM-projektet).

De pågående arbetena med DBM-projektet, arbetet med anslutning till e-arkivet, etablering av de första e-tjänsterna samt utvidgning av funktionerna för e-skick direkt till och från Vera utgör viktiga steg mot den långsiktiga målbilden.

VÄGEN TILL E-AKT

Arbetet med att digitalisera målhanteringen bedrivs i två parallella spår. Det långsiktiga spåret bygger, som framgått ovan, på att det är den digitala informationen som utgör originalinformation.

Det kortsiktiga spåret bygger på att digitalisera och effektivisera befintliga pappersbaserade arbetsflöden. Målsättningen är att så långt som möjligt kunna arbeta med en e-akt, dvs. ta emot, hantera, skicka och därefter bevara handlingarna digitalt. Detta innefattar bl.a. möjligheter till PDF-utbyten med andra myndigheters verksamhetsstöd för att möjliggöra digitalt in- och utflöde (s.k. e-skick), skanning och ytterligare utnyttjande av e-post för kommunikering i målen.

Inom dessa båda spår har betydande förflyttningar gjorts under 2019.

Ökade möjligheter till digitalt in- och utflöde

Efter det att samtliga tingsrätter, hovrätter och förvaltningsdomstolar under 2018 fått möjligheten att utbyta PDF-dokument direkt mellan domstolarnas verksamhetsstöd Vera och Åklagarmyndighetens, Ekobrottsmyndighetens samt Skatteverkets verksamhetsstöd driftsattes möjligheten till e-skick även för Högsta domstolen med Skatteverkets verksamhetsstöd. Under året har möjligheten till e-skick successivt utvidgats så att alla allmänna domstolar har fått möjlighet att e-skicka handlingar direkt mellan domstolarnas verksamhetsstöd och Rättsmedicinalverkets samt Kriminalvårdens verksamhetsstöd. Detta – liksom de nämnda utbytena ovan med Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket – är en del av myndigheternas åtagande inom rättsväsendets informationsförsörjning (RIF), etapp 2.

I februari redovisade Domstolsverket tillsammans med övriga RIF-myndigheter hittills uppnådd effekt av utbytena inom RIF. Redovisningen visade på betydligt fler utbyten än året innan och därmed väsentligt ökad nytta. I samband med det redovisade Domstolsverket också regeringsuppdragen Digitalt bemötande av brottsutsatta samt Förstudie Digital bevisning. Dessa regeringsuppdrag utfördes tillsammans med flera andra myndigheter inom RIF-samarbetet. Tillsammans med övriga RIF-myndigheter redovisade Domstolsverket i oktober också en gemensam plan för planerade åtgärder inom ramen för det fortsatta RIF-samarbetet under 2020.

Utvecklingsarbete har under året också pågått för att även utanför RIF-samarbetet kunna återanvända funktionaliteten för e-skick för förvaltningsdomstolarna, t.ex. genom ett gemensamt projekt med Migrationsverket inom asylområdet. Funktionen för e-skick skapar möjligheter för ytterligare nyttor hos förvaltningsdomstolarna eftersom den medger en möjlighet att ta emot beslutsmyndigheternas akt jämte överklagandet, vilket innebär ett viktigt steg i förvaltningsdomstolarnas digitaliseringsarbete.

Möjligheterna till digitala leveranssätt direkt från Vera, som driftsattes brett under 2018, har i många fall medfört snabbare kommunikering och expediering för domstolarna. Uppföljning visade att domstolarna under 2019 i ökad omfattning använde sig av denna funktionalitet och att andelen skick i mål- och ärendehantering som sker digitalt ökade. Detta innebär en ökad nyttohemtagning som digitaliseringen har skapat förutsättningar för.

Som ett led i arbetet för en ökad digitalisering av målhanteringen på mark- och miljödomstolarna tog Domstolsverket tillsammans med länsstyrelserna och mark- och miljödomstolarna under 2019 fram en gemensam rutin för det digitala inflödet från länsstyrelserna. Mark- och miljödomstolarna och Mark- och miljööverdomstolen fick även en särskild lagringsyta för att digitalt kunna hantera länsstyrelsens akter i överklagade mål.

E-tjänsterna för elektronisk delgivningsbekräftelse och gemensam ansökan om skilsmässa, som beskrivs nedan, utgör också delar av ett ökat digitalt inflöde.

Den avgörande nyttan av digitaliseringen inträder dock inte förrän verksamheten är frigjord från pappershanteringen. Det förutsätter flera grundegenskaper som alla behöver finnas för att nyttan ska uppstå, t.ex. etablering av digitala originaldomar.

Inom DBM-projektet pågick under året arbete med sikte på utveckling av digitala originaldomar. Projektet innebär utveckling av ett nytt verksamhetsstöd, vid sidan av Vera, för delar av brottmålshanteringen och går ut på att förbättra hanteringen av avgöranden i brottmål. Det är en nödvändig förutsättning för en integrerad informationshantering mellan instanserna och i förhållande till externa intressenter. Projektet är en del av Domstolsverkets åtagande i RIF-arbetet och utgår från den informationshantering som är överenskommen med övriga RIF-myndigheter. Inriktningen är att tillsammans med övriga RIF-myndigheter leverera enligt det regeringsuppdrag som RIF etapp 2 utgör. Det interna projektarbetet sker på ett sådant sätt att det ska möjliggöra återanvändning, påbyggnad och utbyggnad över tid för att kunna åstadkomma flera nyttor för andra domstolsslag och andra intressenter - både internt och externt.

E-arkiv

Under våren 2019 avslutades e-arkivprojektet efter att ett e-arkiv hade upphandlats och pilottestats. Utvecklingen av sökfunktionalitet i e-arkivet och av funktionalitet för att överföra information från det befintliga verksamhetsstödet Vera till e-arkivet fortsatte därefter under året med inriktning mot att de första domstolarna ska anslutas till e-arkivet våren 2020.

För att skapa ytterligare förutsättningar för ett digitalt bevarande behöver ett antal ytterligare åtgärder genomföras framöver i syfte att höja kvaliteten på den information som hanteras i Vera eller på andra ytor. Detta för att möjliggöra en överföring till ett e-arkiv och ett digitalt bevarande med de krav som då ställs för att kunna vårda och återsöka de digitala handlingarna.

Hittills gällande gallringsbestämmelser inom mål- och ärendehantering har inte varit anpassade till ett digitalt arbetssätt. Domstolsverket gjorde under våren 2019 en framställan om nya gallringsföreskrifter till Riksarkivet som under hösten beslutade om nya föreskrifter i enlighet med förslaget. De nya föreskrifterna träder i kraft den 1 januari 2020 och skapar förutsättningar för teknisk utveckling och fortsatt digitalisering.

Integritetsskydd

Den ökade digitaliseringen inom Sveriges Domstolar och i förhållande till omvärlden ställer både krav på hanteringen av den information som omfattas och på integritetsskyddande åtgärder. Både utvecklingsarbetet och utformningen av resultatet av detta måste leva upp till författningskrav och krav enligt andra styrande dokument.

Under 2019 fortsatte arbetet med att anpassa verksamheten till EU:s dataskyddsreform. Det övergripande målet med arbetet har varit att åstadkomma ett gott integritetsskydd för enskilda och en effektiv informationshantering för domstolarna. Dataskyddsarbetet vid Domstolsverket bedrivs systematiskt och är en integrerad del i all verksamhet. Ett internt dataskydds nätverk skapades under året för att bidra till detta arbete. Flera utbildningsinsatser genomfördes, bl.a. skapades en e-utbildning om dataskydd riktad till alla medarbetare.

En sammanlänkad rättskedja ger möjligheter men ställer också krav på integritetsskyddande åtgärder. För att möjliggöra för Skatteverket att leva upp till bestämmelser i fråga om gallring och sökbegränsningar enligt sin registerförfattning driftsatte Domstolsverket under våren funktionalitet för att återrapportera brottsmisstankar till Skatteverket. Under året infördes också utökad loggning i Vera. En verksamhetsanalys för att möjliggöra ytterligare behörighetsbegränsning i Vera genomfördes, vilket är en angelägen förutsättning för att domstolarna ska kunna nyttja digitaliseringens möjligheter.

UTVECKLING AV E-TJÄNSTER

Arbetet med att ta fram e-tjänster syftar ytterst till att bidra till att Sveriges Domstolar blir mer tillgängliga för medborgarna och att kommunikationen med medborgarna blir enkel och servicen hög. Ett annat syfte är att skapa förutsättningar för att påbörja ett arbete med att utveckla ett sammanhållet gränssnitt gentemot medborgarna i form av e-tjänster via den nya externwebben. En ytterligare utgångspunkt för arbetet med de första e-tjänsterna

var att dessa skulle vara läroskapande vid framtagande av kommande e-tjänster och gå att bygga vidare på.

Med detta som utgångspunkt utvecklade och driftsatte Domstolsverket under året tre e-tjänster:

E-tjänst för gemensam ansökan om äktenskapsskillnad

Syftet med e-tjänsten är dels att två personer som gemensamt vill ansöka om skilsmässa på ett enkelt sätt ska kunna göra det elektroniskt, dels att domstolen sammanhållet och digitalt ska få all nödvändig och relevant information för handläggningen av målet liksom betalning av ansökningsavgiften. E-tjänsten är avsedd att vara ett enklare och smidigare alternativ till att ge in en undertecknad skriftlig ansökan, kompletterad av personbevis, på papper till domstolen.

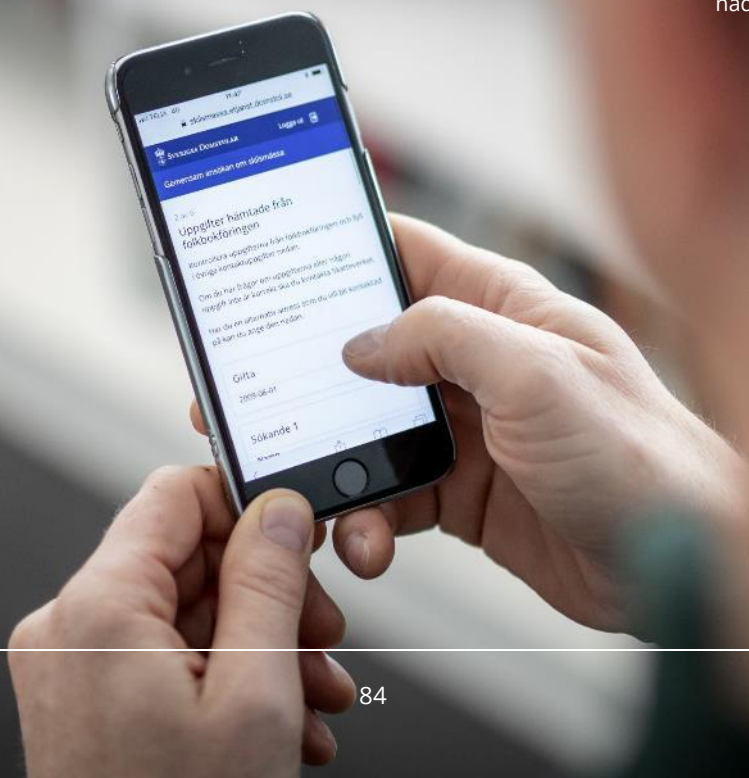
E-tjänsten är tillgänglig från externwebben. Efter e-legitimering hämtar sökandena nödvändiga uppgifter från folkbokföringen via Skatteverket, betalar ansökningsavgiften och signerar ansökan. Efter pilotdrift vid ett par tingsrätter driftsattes tjänsten brett för samtliga tingsrätter under hösten 2019.

E-tjänst för elektronisk delgivningsbekräftelse

E-tjänsten är en digital tjänst som ger möjlighet att bekräfta en delgivning på ett snabbt, effektivt och rättssäkert sätt. Tjänsten tillgängliggörs via en länk i delgivningsförsändelser skickade med e-post direkt från Vera. Via länken i delgivningskvittot slussas mottagaren vidare och får möjlighet att legitimera sig mot tjänsten med hjälp av e-legitimation och därefter bekräfta mottagandet. Tjänsten driftsattes brett för samtliga domstolar under våren 2019.

Inom Sveriges Domstolar pågår arbetet med att ta fram e-tjänster. Ett exempel är "Gemensam ansökan om äktenskapsskillnad". Tjänsten är ett led i att öka tillgängligheten för medborgarna.

Foto: Per Carlsson

E-tjänst för att beställa domar och beslut

Syftet med e-tjänsten är att underlätta för allmänheten att beställa domar och beslut. Domstolen levererar den begärda handlingen via e-post. E-tjänsten lanserades för pilotdrift på sex domstolar i slutet av året. E-tjänsten nås via externwebben.

Arbetet med utveckling av e-tjänster har fortsatt

Under året påbörjades också verksamhetsanalyser avseende ytterligare utveckling eller vidareutveckling av e-tjänster. Dessa tar t.ex. sikte på en möjlighet att via en e-tjänst kunna söka på organisations-, person- och samordningsnummer och få träff på förekomst i verksamhetsstödet Vera, etablering av elektroniska kostnadsräkningar samt möjligheter att ansöka om stämning digitalt. Den sista nämnda e-tjänsten förutsätter att nuvarande krav på egenhändig underskrift teknikneutraliseras.

FÖRBÄTTRAD HANTERING AV ÅTERKRAV I BROTTMÅL

Återkrav i brottmålsdomar hanteras av Rättshjälpsmyndigheten (RM) i ett systemstöd som heter BMK. Under 2018 driftsattes en första version som innebar att RM började registrera krav i BMK istället för i systemstödet Råven. Under 2019 vidareutvecklades systemstödet så att den del av domen som innehåller uppgifter om återkravet automatiskt expedieras från Vera till BMK. Tingsrätterna behöver därför inte längre manuellt expediera till RM om domen vunnit laga kraft. I de fall där domen har blivit överklagad krävs fortsatt en manuell expediering. För RM har arbetet effektiviserats genom att de slipper den manuella registreringen samt hanteringen som en inkommen handling från domstolen innebär. Utvecklingsinsatsen har även lett till en kvalitetssäkring av att alla beslutade, ej överklagade återkrav i tingsrätt också verkställs.

TEKNIK I RÄTTSSAL

En tillförlitlig och väl fungerande teknik är i dag en viktig del i den dömande verksamheten. En strukturomvandling pågår när det gäller de tekniska delarna för bild- och ljudhantering. Den analoga tekniken ersätts successivt med modern digital teknik, vilket ger bättre ljud- och bildkvalitet samt nya modernare bildformat. Bildmaterial som visas vid förhandlingar utgörs i ökande grad av digitalt material, vilket ställer krav på att tekniken kan återge materialet på ett korrekt sätt. Utbyte och uppgradering av tekniken i förhandlingssalarna är nödvändig för att svara upp mot dessa behov, krav och förväntningar.

Den snabba utvecklingen av nya produkter gör att livslängden på teknik och tillgången till reservdelar är förhållandevis kort. Under 2019 skedde uppgraderingar av tekniken fortlöpande i ett stort antal domstolar. Införandet och uppgraderingarna resulterade i förbättrad bildkvalitet, enhetligare tekniska lösningar och ett enklare handhavande.

Efterfrågan på fler videokonferensutrustningar är fortsatt stor. Domstolsverket installerade och utökade tillgången på videokonferenssystem under året, vilket underlättade planeringen av förhandlingar för många av dom-

stolarna. I dagsläget finns drygt 1 000 videokonferensanläggningar i förhandlingssalar, samtalsrum och mötesrum inom Sveriges Domstolar. Utbyggnaden planeras fortgå parallellt med uppgraderingen av tekniken i rättssalarna.

Digital infrastruktur

En förutsättning för digitaliseringen inom Sveriges Domstolar är utvecklandet av en hållbar och säker infrastruktur.

NY UTVECKLINGSPLATTFORM

Den allt högre förändringstakten i omvärlden i kombination med ökade verksamhetsbehov i digitaliseringen av Sveriges Domstolar ställer höga krav på en snabb utvecklingstakt. En ny plattform för utveckling har därför tagits fram för att skapa förutsättningar för kommande satsningar inom digitalisering. Den nya plattformen har under 2019 använts bl.a. i pågående arbete med digitaliserad brottmålshantering, e-arkivet och e-tjänster.

Den nya utvecklingsplattformen bygger vidare på arbetet med modularisering av verksamhetssystemet Vera som genomfördes för några år sedan, men tar stora steg vidare i nyutveckling där även användarupplevelsen blir mer modern. Med nya standardiserade tekniker och komponenter fås med en relativt liten arbetsinsats stöd för att använda lösningarna på olika typer av enheter – exempelvis dator, surfplatta eller mobiltelefon – och stöd för tillgänglighetsanpassning i de nya system som nu utvecklas. Med ny modern teknik kan verksamhetsnytta levereras snabbare och användare kan känna igen sig då tekniken påminner om hur den fungerar hos andra organisationer. Utmaningen är den nya teknikens korta livslängd. Det är därför viktigt att ha stabila nyckelkomponenter och en väl genomarbetad IT-arkitektur som lever upp till krav på snabbhet, stabilitet och säkerhet.

E-LEGITIMERING OCH E-UNDERSKRIFT

En viktig del i den digitala infrastrukturen är att skapa komponenter för digital legitimering och underskrift. E-legitimering används exempelvis då användaren ska logga in i en elektronisk tjänst. E-legitimering infördes under 2019 till e-tjänsten elektronisk delgivningsbekräftelse. Valfrihetssystemet som Myndigheten för digital förvaltning erbjuder, ger enkel och kostnadseffektiv tillgång till ett flertal anslutna leverantörer på marknaden som exempelvis BankID.

E-underskrift används exempelvis när en användare vill signera och skicka in en handling till en domstol. Detta upphandlades av extern leverantör och infördes i e-tjänsten för gemensam ansökan om äktenskapsskillnad. Den utveckling som genomförts under 2019 är en plattform för framtida e-tjänster.

SÄKERT OCH EFFEKTIVT ELEKTRONISKT INFORMATIONsutBYTE

Domstolsverket slutförde under året tillsammans med sex andra myndigheter regeringsuppdraget Säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte. Regeringsuppdraget gavs 2018 och innebär att tillsammans analysera

och lämna förslag som syftar till att skapa ökad säkerhet och effektivitet i samband med elektroniska informationsutbyten inom och med den offentliga sektorn, bl.a. genom en ökad standardisering. Uppdraget slutredovisades i augusti 2019 och det lämnades förslag på ett antal åtgärder, bl.a. behov av tydliga styrformer och utveckling av ett antal byggblock. Med byggblock avses i detta hänseende en grundläggande infrastrukturkomponent som kan användas i mer komplexa digitala tjänster inom den offentliga förvaltningen. Ett byggblock kan bestå av tekniska förmågor, men även standardiserade modeller och mönster som ska kunna användas vid olika typer av informationsutbyten.

I december 2019 beslutade regeringen, utifrån slutrapportens förslag, om ett nationellt uppdrag för att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. Myndigheten för digital förvaltning, DIGG, kommer att samordna uppdraget, där Domstolsverket tillsammans med Bolagsverket, eHälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Riksarkivet och Skatteverket ingår. Syftet med detta nya uppdrag är att skapa ett säkrare och mer effektivt informationsutbyte genom etablering av en varaktig och säker struktur för förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte. Slutrapportering av regeringsuppdraget ska ske den 31 januari 2021.

Under 2019 fortsatte Domstolsverket även att delta i referensgrupper för projektet Säker digital kommunikation (SDK) som genomförs i samverkan med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), regioner, kommuner och ett antal statliga myndigheter. Detta projekt har som syfte att förbättra, för enkla och öka säkerheten i hanteringen av känslig information i offentlig sektor genom att verifiera, utveckla och införa SDK-konceptet. Under 2019 genomförde projektet gemensamma tekniska piloter med flera aktörer för att se att konceptet fungerar hos olika organisationer med olika lokala förutsättningar. Arbetet kommer att fortsätta med bl.a. fler piloter.

ARBETET INOM ESAM

eSam är ett medlemsdrivet program för samverkan mellan 23 myndigheter och SKR. Medlemmarna vill ta tillvara digitaliseringens möjligheter för att underlätta för privatpersoner och företag, och för att använda gemensamma resurser på ett effektivt sätt. Domstolsverket är medlem i eSam sedan 1 januari 2018 och deltagandet har skapat en bra plattform för att dela erfarenheter samt att tillsammans med andra myndigheter möjliggöra ännu bättre, effektivare och mer nyttskapande lösningar för såväl myndighetens interna arbete som Sveriges Domstolars intressenter. Domstolsverket deltar idag i eSams styrgrupp, samordningsgrupp samt referensgrupperna för juridik, säkerhet och arkitektur.

Under året etablerades ett bredare kontaktnät med andra myndigheter med möjligheter att ta del av andras samt dela egna erfarenheter av genomförda, pågående och planerade initiativ. Särskilt de vägledningar som eSam tagit fram har varit till stor nytta för arbetet med digitaliseringen. Inom ramen för eSam har Domstolsverket också arbetat aktivt i framtagandet av Ramverket för digital samverkan som syftar till att skapa bättre förutsättningar för att dela information samt bygga tjänster som kan utnyttjas av

flera. Ramverket ligger till underlag för Domstolsverkets policy för verksamhets- och IT-infrastruktur.

Digital kommunikation

Sveriges Domstolar har som övergripande målsättning att använda digitala kanaler och digital närvaro för att öka kunskapen om, förståelsen för och tillgängligheten till Sveriges Domstolar. Utifrån den målbilden genomfördes en rad insatser inom kommunikationsområdet under 2019.

Under året lanserades Sveriges Domstolars nya externa webbplats. Domstolsverket arbetade, tillsammans med domstolarna, fram ett serviceinriktat och tillgänglighetsanpassat innehåll som framför allt stöttar parter och vittnen. Förutom detta gemensamma innehåll finns också närmare 100 webbplatser med praktisk lokal information för de olika domstolarna, nämnderna och myndigheterna inom Sveriges Domstolar.

Närvaron i sociala och andra digitala kanaler stärktes under året. Det arbetsgivarprofilerande arbetet, främst med fokus på att ha ett relevant och engagerande innehåll på LinkedIn, intensifierades och utvecklades. Som ett resultat av detta ökade antalet följare från 4 700 till 8 700 på ett år.

En digital kampanj genomfördes på Facebook inför nämndemanna valet, med en bra dialog med, och många kommentarer från, följarna i flödet.

Den visuella identiteten utvecklades och anpassades för att stödja organisationens digitala kommunikation och utvecklingen av ett digitalt mediebibliotek för hela Sveriges Domstolar fortsatte.

Under 2019 producerade Helsingborgs tingsrätt tillsammans med Domstolsverket ytterligare sex avsnitt av Domstolspodden. De sammanlagt 20 avsnitten har sedan starten i juni 2017 haft totalt cirka 124 000 nedladdningar.

Digital administration

En ökad digitalisering av administrativa processer är en viktig förutsättning för att säkerställa att verksamheten inom Sveriges Domstolar kan bedrivas effektivt och med hög kvalitet. Digitaliseringen möjliggör nya och förändrade arbetssätt som i sin tur skapar nya behov, förväntningar och krav, hos såväl medarbetare som allmänhet.

NYTT HR- OCH LÖNESYSTEM

Under året genomfördes första fasen av projektet Nytt HR- och lönesystem för Sveriges Domstolar med syfte att upphandla ett nytt systemstöd för HR- och löneadministrativa processer. Arbetet skedde i samverkan med domstolar och med utgångspunkt i medarbetares och chefers behov av systemstöd i dessa processer. Målbilden är enhetliga processer och gemensamma arbetssätt som är digitaliserade och automatiserade i ökad omfattning och möjliggör att HR- och löneadministrativa tjänster kan utföras med rätt kvalitet på ett tids- och kostnadseffektivt sätt för Sveriges Domstolar. Medarbetare och chefer ska uppleva ett ökat digitalt stöd som bidrar till effektivitet och attraktivitet. Under 2020 kommer införandeprojektet pågå med planerad driftsättning under fjärde kvartalet.

Domstolsverket beslutade under året att det personalplaneringsverktyg som upphandlades 2018, i syfte att effektivisera personalplanering och resursstyrning på domstolarna, inte ska implementeras inom Sveriges Domstolar. Verktöget var inte tillräckligt användarvänligt och bedömdes inte heller ge den effekt som förväntades. Funktioner för personalplanering finns i det nya HR- och lönesystemet och möjlighet finns att i en senare fas av projektet implementera dessa.

NOTARIEREGISTER

Under 2019 blev det tydligt att nuvarande IT-stöd för hantering av notarie-rekryteringen inte klarade av dagens krav gällande driftsäkerhet eller funktionalitet. Att utveckla nuvarande notarieregister bedömdes inte möjligt då det byggde på en ålderdomlig IT-plattform. Under året påbörjades ett arbete med målet att utveckla ett nytt notarieregister. Det beräknas vara klart till införandet av en ny anställningsprocess för notaries, som föreslagits träda i kraft vid årsskiftet 2020/2021.

NYTT ANALYSVERKTYG

Under 2019 påbörjade Sveriges Domstolar användningen av ett nytt analysverktyg. Vid lansering innehöll verktyget uppgifter om målhantering, ekonomi och personal. Det nya verktyget ger möjlighet till en mer visualiserad analys med möjlighet att se mer detaljer. Den ökade detaljnivån medger större möjligheter att följa upp sin verksamhet och att hitta avvikelser, vilket skapar bättre förutsättningar för såväl ledning och styrning som internkontroll. De positiva effekterna av analysverktyget väntas öka i takt med antalet aktiva användare och den informationsmängd som tillgängliggörs.

UTÖKAD ELEKTRONISK BESTÄLLNINGS- OCH FAKTURAHANTERING

Under 2019 trädde en ny lag i kraft om att leverantörer ska skicka elektroniska fakturor till offentliga myndigheter. Lagen gäller för fakturor som rör upphandlingspliktiga varor och tjänster. Det har sedan tidigare pågått ett arbete med att öka andelen elektroniska fakturor, men i och med den nya lagen har detta skett i en ökad takt. I slutet av 2019 var andelen elektroniska fakturor cirka 90 procent. Vinsten med elektroniska fakturor är en effektivare administration och minskade kostnader för fakturahantering. Domstolsverket arbetade även med att öka andelen elektroniska inköp vilket ytterligare leder till en helt elektronisk och digitaliserad inköps- och fakturahantering. Ett arbete påbörjades tillsammans med domstolarna för att effektivisera inköp inom Sveriges Domstolar, i vilket de elektroniska inköpen är en viktig del.

MOBILTELEFONI

Ett inriktningsbeslut togs under våren 2019 om en successiv övergång till mobiltelefoni som enhetlig lösning inom Sveriges Domstolar. Med anledning av detta startades ett projekt, med referensgrupp från domstolarna, för att ta fram en förvaltningsmodell för mobiltelefoni. Modellen ska inkludera en rekommendation för när ett införande kan påbörjas och när övergången kan vara genomförd. Ett beslutsunderlag om vilka kostnader och nyttor ett

införande innebär ska också lämnas av projektgruppen innan slutlig ställning kan tas till införandet.

Syftet med projektet är en enhetlig och säker förvaltning för hur mobiltelefonin ska hanteras samt att det finns en tydlighet i ansvar för respektive sakområde där mobiltelefonifrågan hanteras. I förlängningen ska mobiltelefonin vara en del i att Sveriges Domstolar är en modern arbetsgivare med flexibla arbetsplatser och arbetssätt som stöds av digitala lösningar. En av de viktigare frågorna kopplade till projektet är hanteringen av informationssäkerhet och det beslutades under projektets gång att ett system för styrning och kontroll ska införas för alla mobiltelefoner.

Projektet ska vara klart i februari 2020.

Förtroende och bemötande

Under 2019 fortsatte det ständiga och systematiska förbättringsarbetet inom bemötande och domskrivning på de enskilda domstolarna. All utveckling av kvalitet och effektivitet i verksamheten är en del i byggandet av långsiktigt förtroende. När omvärlden förändras allt snabbare är det särskilt viktigt att inte se förtroendearbete som något begränsat till de tre områdena bemötande, domskrivning och massmedierelationer som Förtroendetredningen för drygt tio år sedan ringade in som särskilt viktiga. Förtroende hänger i grund och botten ihop med hur väl behov, krav och förväntningar möts och dessa förändras ständigt. Exempelvis förväntar sig externa intressenter numera i allt högre grad att kunna interagera med Sveriges Domstolar genom enkla och tillgängliga digitala gränssnitt och tjänster och sociala mediers betydelse har ökat kraftigt i förhållande till mer traditionella massmedier.

Domstolsverket stöttade domstolarna på olika sätt under 2019. Utbildning i hur domstolarna kan fortsätta bedriva ett långsiktigt och systematiskt arbete med bemötande- och domskrivningsfrågor hölls vid två tillfällen under året. Utbildningen innehöll även verktyg för jämställdhetsintegrering. Ett nytt metodstöd för att kunna genomföra lokala kvantitativa mätningar digitalt av parter och vittnens upplevelse av domstolsprocessen togs också fram tillsammans med en referensgrupp från domstolarna. En pilotdrift med sex domstolar testade under hösten testat metoden, som också kommer att utvärderas. Utvärderingen planeras vara klar under första kvartalet 2020. Frågor om bemötande tas också upp i olika sammanhang inom ett stort antal andra utbildningar för olika personalgrupper. Frågorna integreras ofta i undervisningen inom olika ämnesområden, t. ex. inom migrationsrätt och straffrätt.

Dåvarande chefsrådman, Per Lennerbrant, håller presskonferens i samband med det internationellt uppmärksammade målet där en känd amerikansk artist var tilltalad.

Foto: Anders Wiklund/TT

Sveriges Domstolar har en gemensam mediestrategi, som utgör grunden för domstolarnas kommunikation med media. Målet med aktiv och planerad mediekommunikation är att öka allmänhetens kunskap om och stärka förtroendet för Sveriges Domstolar. Domstolsverket ansvarar för att domstolarna har tillgång till stöd, rådgivning och utbildning i frågor som rör kommunikationen med media. Under året publicerades fler pressmeddelanden än föregående år. Majoriteten av domstolarnas pressmeddelanden rörde uppmärksammade mål.

Vittnesstödsverksamhet

Domstolsverket fortsatte under året stötta domstolarna med att förbättra och utveckla hanteringen av och informationen till vittnesstödsverksamheten om kommande och inställda förhandlingar. Domstolsverket, Brottsofferjouren och Brottsoffermyndigheter utformade i samarbete enkätfrågor till vittnesstödjarna för att samla in underlag kring vilka uppgifter de behöver för att kunna planera och utföra sitt arbete på domstolen. Underlaget ska utgöra grund för att utreda en eventuell utvecklingsinsats.

Domstolsverket fortsatte under året också införandet av klarspråkade kommunikationsmallar och informationsblad i syfte att få en enhetlighet i och modernisering av Sveriges Domstolars kommunikation i mål- och ärendehantering. Målsägande och vittnen kan därmed få viktig juridisk information i mer lättläst, tillgänglig och målgruppsanpassad utformning. Den nya externwebben på domstol.se bidrar också till en mer tillgänglig och anpassad information till vittnen och målsägande.

Långsiktigt nämndemannauppdrag 2016–2019

Domstolsverket har ett uppdrag från regeringen att under åren 2016–2019 arbeta med kontinuerliga kommunikationsinsatser i syfte att få till stånd en bredare rekrytering så att personer som står utanför partipolitiken ges möjlighet att bli nämndemän. Dessutom ska insatserna leda till en förnygring av nämndemannakåren. I arbetet låg också att skapa intresse för uppdraget som nämndeman inför val 2019. Kunskapen om uppdraget som nämndeman behöver öka för att minska risken att valda nämndemän slutar sina uppdrag i förtid. Domstolsverket fortsatte kommunikationen med de nominerande och väljande organen via det digitala nyhetsbrevet Inför Nämndemannavalet 2019 som påbörjades under 2018. Kommunikationen syftar till att förbereda för nämndemannavalet samt berätta om vad uppdraget som nämndeman innebär och om verksamheten inom Sveriges Domstolar.

Under våren 2019 genomförde Domstolsverket en digital kampanj till allmänheten för att väcka intresse för uppdraget som nämndeman och få intresserade personer att kontakta nominerande organ. Under året påbörjades också utvärdering av kommunikationsinsatserna vilket ska ligga till grund för den rapport som ska lämnas till regeringen våren 2020.

UTBILDNINGSMATERIAL FÖR NÄMNDEMÄN

Domstolsverket har också haft i uppdrag från regeringen att ta fram material till obligatorisk introduktions- och repetitionsutbildning för nämndemän. Syftet med uppdraget var att höja kompetensen för nämndemän i uppdraget som lekmannadomare. Utbildningsmaterialet ska särskilt uppmärksammas frågor om offentlighet och sekretess, jäv samt ett etiskt hållbart förhållningssätt inom ramen för uppdraget som nämndemän. Det ska också tydligt framgå att nämndemannauppdraget inte är ett politiskt uppdrag.

Inför mandatperioden 2016 - 2019 tog Domstolsverket fram material för introduktionsutbildning, inklusive en e-utbildning, som stöd för domstolarna. Regeringsuppdraget redovisades i februari 2016, varvid Domstolsverket angav att särskilt utbildningsmaterial för den obligatoriska repetitionsutbildningen kommer att tas fram vid en senare tidpunkt. Under 2019 uppdaterades och kompletterades materialet och e-utbildningen för introduktionsutbildning. Dessutom tog Domstolsverket fram ett särskilt utbildningsmaterial och en ny e-utbildning för repetitionsutbildning av de nämndemän som väljs om till kommande mandatperiod.

Under året påbörjades också ett arbete för att undersöka i vilken omfattning domstolarna använder utbildningsmaterialet och hur nämndemännen upplever den utbildning de erbjuds.

Jämställdhetsintegrering

REGERINGSUPPDRAG:

Domstolsverket ska redovisa:

- resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.

Jämställdhetsarbetet samordnas och bedrivs på respektive myndighet inom Sveriges Domstolar. Domstolsverket genomförde ett antal workshops för att sprida pilotdomstolarnas erfarenheter. Workshops med kunskapshöjande syfte genomfördes även inom den egna myndigheten där avdelningsspecifika handlingsplaner påbörjades för att ta arbetet vidare. Domstolsverket deltog även i nätverk och informationsutbyte med andra myndigheter inom rättskedjan.

Domstolsverket genomförde en enkätundersökning som gick ut till domstolarna för att kartlägga tidigare och planerat arbetet inom jämställdhetsintegrering. 65 av 72 myndigheter inom Sveriges Domstolar besvarade enkäten. 80 procent genomförde aktiviteter inom jämställdhet under året. Domstolarna fokuserade främst på föreläsningar, seminarier och diskussioner om jämställdhet, könsnormer, genus och bemötande för att öka medvetandegraden. Jämställdhetsperspektivet integrerades i den ordinarie verksamheten genom att domstolar skapade bemötande- och kvalitetsgrupper och utvecklade introduktionen för nya medarbetare. Hälften av domstolarna planerar fortsatt arbete med jämställdhet där aktiviteterna främst planeras inom området internt och externt bemötande. Ett antal domstolar anställde en jämställdhetsstrateg under en begränsad tid som stöd i arbetet.

I projektet Jämställd kommunikation togs en checklista fram utifrån nulägesanalysen som genomfördes 2018. Checklistan är ett verktyg för att säkra ett jämställt och inkluderande perspektiv i organisationens interna och externa kommunikation. Fortsatt arbete med att implementera och sprida kunskap om inkluderande kommunikation och checklistan pågår.

Under 2019 fortsatte förbättringsarbetet inom bemötande och domskrivning på domstolarna. All utveckling av kvalitet och effektivitet i verksamheten är en del i byggandet av långsiktigt förtroende. Utbildning i hur domstolarna kan fortsätta bedriva ett långsiktigt och systematiskt arbete med bemötande- och domskrivningsfrågor hölls vid två tillfällen. Utbildningen kompletterades under 2019 med ett verktyg för jämställdhetsintegrering. Ett nytt metodstöd för mätningar av parter och vittnens upplevelse av domstolsprocessen togs fram. I december 2019 hölls ett erfarenhetsutbyte inom Sveriges domstolar på temat jämställdhetsintegrering.

Jämställdhetsintegrering syftar till att allmänheten ska få ta del av en jämställd verksamhet vid domstolarna. Det ska leda till ett ökat förtroende för domstolarna. Direkta effekter kan vara svåra att se, men förväntas på längre sikt. På kortare sikt kan Sveriges Domstolar åstadkomma en ökad medvetenhet hos medarbetare, ett upplevt och faktiskt jämställt bemötande och trygga lokaler för kvinnor och män. Detta bidrar också till att vara en attraktiv arbetsgivare. För att en jämställdhetsintegrering ska uppnås behövs ett fortsatt kontinuerligt arbete.

Lokalförsörjning

Lokalerna inom Sveriges Domstolar genomgår stora förändringar med omstrukturering, koncentration och alltmer skärpta krav på yteffektivisering. Det är en stor utmaning att upprätthålla en hög nivå på lokalförsörjningen med alltmer stigande hyreskostnader, komplexa säkerhetskrav, demografiska förändringar samt omvärldsfaktorer som påverkar utformningen av domstolslokalerna. Det övergripande målet är att tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler för Sveriges Domstolar.

För att uppnå yteffektivisering utformas domstolslokalerna vid nybyggnation och vid mer omfattande om- och tillbyggnation med en blandning av egna kontorsrum och öppna flexibla ytor. Det möjliggör även en större flexibilitet vid t.ex. framtida omorganisationer. Ytor för arkiv, bibliotek, förvaring och arbetsplatser har minskats i samband med att lokalerna förbereds för ett digitalt arbetssätt. Lunch- och pausutrymmen utformas för att kunna nyttjas för andra aktiviteter som t.ex. stormöten. Samlokalisering mellan domstolar ger samordningsvinster där flera lokalfunktioner kan samnyttjas. Under året lades stor vikt vid planerings- och projekteringsarbeten för att

Vid Helsingborgs tingsrätt genomfördes en större om- och tillbyggnad under året.
Foto: David Lundin

på bästa sätt implementera yteffektiviseringar, samlokalisering och samnyttjande i pågående lokalprojekt.

Domstolsverket har målmedvetet arbetat med att öka kraven på energiprestanda i de lokaler som förhyrs. Genom att minska förbrukningen med drygt 20 procent från ca 180 kWh/kvm till ca 140 kWh/kvm är den sammanlagda kostnadsbesparingen under en tioårsperiod ca 50 mnkr.

Eftersatt underhåll, krav på tillgänglighet och god arbetsmiljö samt säkerhetsfrågor är faktorer som föranleder lokalförändringar. Hög måltillströmning samt införande och uppdatering av säkerhets- och teknikinstallationer bidrar till ett utvidgat behov av ny-, om- och tillbyggnader.

Ett stort antal lokalprojekt med om-, till- och nybyggnationer pågår och kommer att fortgå under de kommande åren. Under 2019 bedrev Domstolsverket ett drygt 60-tal lokalprojekt på ett 40-tal domstolar fördelade över hela landet. En större om- och tillbyggnad av Helsingborgs tingsrätt avslutades under året. Även domstolarna i Uppsala och Umeå har genomgått omfattande ombyggnationer.

Året präglades till stor del av en rad större och mindre projekt avseende underhållsarbete på domstolarna rörande säkerhet, tillgänglighet och ytskiktsförbättringar. Underhållsbehovet är fortsatt stort, vilket medför att ett kontinuerligt arbete kommer att fortgå under ett antal år framöver.

Införandet av fasta säkerhetskontroller på flera domstolar har bidragit till säkrare domstolslokaler och arbetet fortgår med att förse ytterligare ett antal domstolar med säkra entréer. För att möta ett ökat behov av säkerhetshöjande åtgärder utrustades flera domstolar med salar med förhöjd säkerhet, där ett säkerhetsglas skiljer åhörare från övriga deltagare i förhandlingssalen.

Förankring kring lokalprojekt sker kontinuerligt med andra rättstvårdande myndigheter samt med organisationer för försvarare, nämndemän, tolkar och brottsofferstödjare. Under det gångna året lades stor vikt vid att tillgodose allmänhetens och externa nyttjares behov när de vistas i domstolslokalerna.

Säkerhet

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska redovisa:

- åtgärder som vidtagits för att förbättra ordningen i domstol och öka skyddet och säkerheten för de anställda i domstolen, för parter och andra som deltar i en rättegång samt för övriga personer som besöker domstolarna.

Domstolsverkets säkerhetsarbete omfattar person-, egendoms- och informationssäkerhet. När det gäller informationssäkerhet har Domstolsverket föreskriftsrätt, i övriga säkerhetsfrågor en mer rådgivande roll.

Under 2019 ökade antalet domstolar som genomför fast säkerhetskontroll, det vill säga daglig säkerhetskontroll som omfattat alla besökare till domstolen. I slutet av året var det 37 domstolar som omfattades av sådan

kontroll. I denna siffra ingår även de domstolar som är samlokaliserade med den domstol som fattat beslut om fast säkerhetskontroll. Erfarenheter visar att domstolar som, i samråd med Polisen, fattat beslut om fast säkerhetskontroll fortsatt bedömer att det behovet finns vid de omprövningar av beslutet som görs enligt lag. Domstolsverket bedömer det som sannolikt att antalet fasta säkerhetskontroller kommer att utökas till att omfatta fler domstolar. Detta kopplat till den samhällsutveckling som sker samt med hänsyn taget till Polisens kartläggning avseende särskilt utsatta områden, utsatta områden och riskområden.

Av de 37 domstolar som genomförde fast säkerhetskontroll var det 18 domstolar som även använde röntgenutrustning i säkerhetskontrollen. Motsvarande siffror för 2018 var 25 respektive 12 domstolar. Röntgen kan vara ett komplement till den fasta säkerhetskontrollen och har tilldelats de domstolar som anmält behov, lokalmässiga förutsättningar samt en organisation som kan hantera en säkerhetskontroll med metalldetektorbåge och röntgenutrustning. Domstolsverket bedömer att antalet domstolar med röntgen fortsatt kommer att öka och med detta följer också krav på särskild röntgenoperatörsutbildning för ordningsvakter med återkommande kompetensprov.

Utöver de domstolar som genomförde fast säkerhetskontroll har 32 domstolar genomfört säkerhetskontroll under en begränsad period. Dessa säkerhetskontroller var kopplade till särskilda mål där en högre säkerhetsnivå krävdes och varierade i tidsomfång. Totalt genomförde dessa 32 domstolar säkerhetskontroll 482 dagar under 2019.

Säkerhetskontrollerna, som till största delen genomförs med egna anställda ordningsvakter, är resurskrävande. Med egna ordningsvakter kan dessa även arbeta med andra arbetsuppgifter vid tidpunkter då in- och utpassering sker i begränsad omfattning.

Vid årets slut fanns det 227 medarbetare med ordningsvaktsförordnande inom Sveriges Domstolar, 51 kvinnor och 176 män. Det är en ökning med tre medarbetare sedan samma tid föregående år.

Domstolsverket arbetade i stor omfattning med information och utbildning i säkerhetsfrågor och genomförde särskilda utbildningsinsatser för anställda med ordningsvaktsförordnande samt för växeltelefonister. Under året genomfördes Säkerhetskonferens 2019 vid vilken 55 domstolar var representerade.

Domstolsverket fortsatte under 2019 den tidigare ambitionsökningen att genomföra krisövningar för domstolar och bedrev ett aktivt arbete med att erbjuda dessa övningar till domstolar som ännu ej genomfört krisövningar. Under året genomfördes krisövning för ledningsgruppen på 13 domstolar samt 35 krisövningar för den dömande verksamheten fördelat på 11 domstolar. Syftet med övningarna är att testa och säkerställa att domstolarna har beredskap för att hantera allvarliga incidenter och olika typer av kriser.

Domstolsverket kunde under året erbjuda en helt ny utbildning i bemötande och säkerhet för medarbetare inom administration. Denna utbildning genomfördes vid 7 domstolar fördelat på 27 utbildningstillfällen.

Under 2019 mottog Domstolsverket 775 incidentrapporter jämfört med 2018 då antalet var 696. Rapporterna innehöll allt från mindre ordningsstörningar och stölder till allvarliga incidenter. Statistiken visar att antalet beslag överlämnat till polis ökat vilket är en naturlig följd av att fler fasta säkerhetskontroller införts. Domstolarna rapporterade även 24 trakasserier, 114 hot samt 2 fall av våld. För att motverka och hantera otillåten påverkan främst i form av trakasserier, hot och våld riktat mot medarbetare inom Sveriges Domstolar, ingår från och med 2017 följande delar i arbetsmiljöutbildning för chefer: att kunna registrera en arbetsskadeanmälan samt att veta hur man hanterar tillbud, hot och våld. Under året deltog 21 chefer i sådan utbildning.

För att möjliggöra tillfälle för dialog kring säkerhetsfrågor genomförde Domstolsverket domstolsbesök samt säkerhetssamtal med nytillträdna domstolschefer.

Domstolsverket försåg ett antal tjänsteresenärer med landinformation och genomförde hemkomstsamtal med utsända vilka har återvänt hem till Sverige efter avslutat utlandsuppdrag. Domstolsverkets checklista med säkerhetsråd vid tjänsteresor uppdaterades.

Information är en av de viktigaste tillgångarna för Sveriges Domstolars verksamhet. En effektiv och säker hantering av verksamhetens information är en grundläggande förutsättning för ett fungerande rättsväsende och säkerställer i en förlängning allmänhetens förtroende³. Sveriges Domstolar arbetar därför systematiskt med informationssäkerhet utifrån ett lednings- och helhetsperspektiv. Fokus för arbetet som bedrivits från Domstolsverket har varit på insatser som ökar medvetenheten och som stödjer digitaliseringen utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv. Under 2019 sågs vissa delar av regelverket på området över. En ny informationssäkerhetspolicy för Sveriges Domstolar arbetades fram och fastställdes i april 2019. En översyn av underliggande styrande dokument genomfördes också.

Under året genomfördes ett flertal informationsklassningar där verksamhetens informationsflöden i olika processer värderats och analyserats ur ett riskperspektiv. Informationssäkerhetsperspektivet lyfts även i projekt och utvecklingsinsatser som Domstolsverket, genom sitt uppdrag, bedriver för domstolarnas räkning. En effekt av detta är en ökad medvetenhet och en bättre informationshantering. Även mer riktade informationsinsatser genomfördes för Sveriges Domstolar i form av utbildningar, föreläsningar och seminarier.

Olika uppföljningar genomfördes löpande under året. Resultatet av dessa bidrar till ständiga förbättringar genom det systematiska informationssäkerhetsarbetet.

³ Utdrag ur Informationssäkerhetspolicy för Sveriges Domstolar.

Övriga utvecklingsinsatser

Försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål

Regeringen beslutade i oktober 2017 att ge myndigheterna i rättskedjan i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål. Försöksverksamheten syftar till att förkorta tiden för lagföring av vissa brott. Inom försöksverksamheten används delgivningsformen tillgänglighetsdelgivning.

Försöksverksamheten pågår sedan januari 2018 och innefattade under 2019 Attunda tingsrätt, Norrtälje tingsrätt och Solna tingsrätt. Utöver tingsrätterna deltar även Domstolsverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet i försöksverksamheten. Polismyndigheten leder det myndighetsgemensamma arbetet.

Från januari 2020 förlängs försöksverksamheten och byggs ut till att även innefatta Gotlands tingsrätt, Nacka tingsrätt, Stockholms tingsrätt, Södertälje tingsrätt och Södertörns tingsrätt. Försöksverksamheten ska pågå till och med december 2022. Domstolsverket har även i uppdrag från regeringen att tillsammans med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Kriminalvården planera för ytterligare geografisk utbyggnad av försöksverksamheten till en eller flera andra polisregioner eller delar av polisregioner. Denna utbyggnad ska kunna börja senast i januari 2021.

Brottsförebyggande rådet, som ansvarar för uppföljning av försöksverksamheten, presenterade i april 2019 en delredovisning av sitt uppdrag. Slutredovisning ska ske senast den 1 april 2020.

Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål har fått effekter på omloppstiderna i försöksdomstolarna, se avsnittet Tingsrätterna.

Helg- och kvällsberedskap

Landets tingsrätter är indelade i olika beredskapsområden med ansvar för att under helgerna hantera sådana framställningar från Åklagarmyndigheten som inte kan vänta till nästkommande vardag, exempelvis frågor om häktning samt förordnande av offentlig försvarare eller målsägandebiträde. I dag tar alla tingsrätter under ordinarie arbetstid emot framställningar från Åklagarmyndigheten i verksamhetsstödet Vera, via kanalen för rättsväsendets informationsförsörjning (den s.k. RIF-kanalen). Ett fåtal domstolar arbetar på detta sätt även under helgen.

Domstolsverket har genom projektet Effektiv och enhetlig helgberedskap gjort en översyn av nuvarande beredskapsorganisation. Projektet avslutades under första halvåret 2018. Domstolsverket beslutade att fullfölja projektets förslag om ökad digital tillgänglighet under helgberedskapen. Detta innebär att alla tingsrätter i beredskap ska använda RIF-kanalen under helgberedskapen och att Åklagarmyndigheten ska lämna in framställningar via e-skick inom alla beredskapsområden.

Under hösten 2018 förbereddes ett särskilt införandeprojekt med uppdrag att tillsammans med domstolarna och i samverkan med Åklagarmyndigheten utarbeta rutiner och stöd till de domstolar som inte redan arbetar i Vera under helgen. Under 2019 beslutade Domstolsverket att genomföra en utvecklingsinsats med målet att samtliga tingsrätter under helgberedskap ska kunna ta emot och läsa framställningar från Åklagarmyndigheten i Vera. Projektet Digitalisering av tingsrätternas helgberedskap tillsattes för att realisera utvecklingsinsatsen. Effektmålet med projektets arbete är att tingsrätternas helgberedskap i hela landet ska bygga på en effektiv, enhetlig och rättssäker informationshantering. Digitaliserad helgberedskap planeras att införas i januari 2020.

Med nuvarande ordning är tingsrätterna tillgängliga för att fatta beslut om offentlig försvarare under kontorstid på vardagar och under viss beredskapstid på helgerna. Utanför dessa tider finns det ingen möjlighet för en misstänkt att få en offentlig försvarare förordnad. Regeringen beslutade i mars 2019 att ge Domstolsverket i uppdrag att lämna förslag på en ordning för utvidgad beredskap vid tingsrätterna för brådskande beslut om förordnande av offentliga försvarare. Bakgrunden till uppdraget var ett EU-direktiv, det så kallade rättshjälpsdirektivet, vars syfte är att stärka rätten till försvarare i praktiken. Regeringen har bedömt att det är nödvändigt med en ordning där offentliga försvarare kan förordnas under kvällar och nätter för att syftet med EU:s rättshjälpsdirektiv fullt ut ska uppfyllas.

Under arbetet med uppdraget vidtog Domstolsverket flera olika åtgärder för att inhämta synpunkter från domstolar, Åklagarmyndigheten, Sveriges advokatsamfund och arbetstagarorganisationer. Domstolsverket redovisade uppdraget till regeringen i maj 2019 och lämnade förslag på en utvidgad beredskap.

Regeringskansliet skickade i juni 2019 ut promemorian En utvidgad beredskap för brådskande beslut om förordnande av offentlig försvarare (Ju2019/01691/DOM) på remiss.

I november 2019 beslutade regeringen om förordning om ändring i förordningen (1988:31) om tingsrätternas beredskap för prövning av häktningsfrågor m.m. (SFS 2019:673). Förordningsändringarna innebär att det fr.o.m. den 1 april 2020 ska finnas beredskap hos tingsrätterna för att pröva frågor om offentlig försvarare för misstänkta som är gripna eller anhållna där det finns ett särskilt brådskande behov av försvarare, under andra tider än ordinarie öppettider och helgberedskap. Domstolsverket fick rätt att meddela föreskrifter om beredskapen fr.o.m. den 10 december 2019.

För att särskilja denna nya sorts beredskap från helgberedskapen, har Domstolsverket valt att kalla den för kvällsberedskap. Arbetet med att införa kvällsberedskapen hanteras inom projektet för Digitalisering av tingsrätternas helgberedskap. Projektet bytte i samband med detta namn till Digitalisering av helgberedskap och införande av kvällsberedskap.

Tolkfrågor

AVSLUTADE ARBETEN RÖRANDE TOLKFRÅGOR

Under 2016 och 2017 bedrev Domstolsverket i samarbete med ett flertal domstolar ett projekt i syfte att stödja en effektivare användning av tolkar i domstol. Arbetet genomfördes inom ramen för ett regeringsuppdrag och redovisades i Sveriges Domstolars årsredovisning för 2017. Under arbetet med regeringsuppdraget identifierades några områden att arbeta vidare med. Ett sådant område gällde processen från beställning av tolktjänster till utbetalning av ersättning. Ett annat område rörde samordningen av tolkfrågor i domstol. Domstolsverket inledde under 2018 utvecklingsinsatser inom dessa båda områden och de beskrevs närmare i årsredovisningen för 2018.

Domstolsverkets utvecklingsinsats innebärande att se över tolkanvändningsprocessen i domstol har haft till syfte att skapa en enhetlig, effektiv och rättssäker tolkanvändning. Uppdraget bedrevs i nära samarbete med domstolar och omfattade bl.a. analys och förbättringsförslag i tolkhanteringen, såsom beställning, beslut och utbetalning av ersättning. Uppdraget slutredovisades den 30 april 2019 i rapporten Förbättring av tolkanvändningsprocessen.

Målet med arbetet rörande samordningen av tolkfrågor i domstol har varit att detta ska bidra till optimerad kvalitet och effektivitet i tolkhanteringen, enhetlig hantering av tolktjänster samt ökad koordinering av de samlade tolkresurserna. I februari 2019 anordnade Domstolsverket ett erfarenhetsutbyte (ERFA) om hur tolkfrågor kan samordnas och vidareutvecklas vid domstolarna. Slutsatserna från erfarenhetsutbytet sammanställdes i ett stödmaterial till domstolarna, Samordning av tolkfrågor – En promemoria med erfarenheter från domstolar som har samordnat hanteringen av tolkfrågor. Promemorians syfte är att underlätta för domstolarna i arbetet med att samordna hanteringen av tolkfrågor vid en domstol.

FORTSATT UTBYGGNAD AV TEKNIK FÖR SIMULTANTOLKNING PÅ DISTANS

Inom ramen för regeringsuppdraget utvecklade Domstolsverket tillsammans med domstolarna en teknisk lösning för simultantolkning med stöd av videokonferensteknik. Installation av den nya tekniken i landets förhandlingssalar fortsatte under 2019. För närvarande har 27 domstolar tillgång till denna tekniska lösning. Fortsatt installation sker främst i samband med uppgradering av tekniken i domstolar där ny- eller ombyggnad sker. Tekniken planeras finnas i samtliga domstolar vid utgången av 2022.

BÄTTRE SAMORDNING AV TOLKFRÅGOR PÅ DOMSTOLSVERKET

Ansvar för tolkfrågor är spritt på olika avdelningar och enheter inom Domstolsverket. I syfte att strukturera upp och effektivisera arbetet med tolkfrågor tillsattes under 2019 en samordningsgrupp som ansvarar för bl.a. samordning av utvecklingsinsatser inom tolkanvändningsområdet, informationsspridning och förvaltning av riktlinjer samt informationsmaterial. Genom regelbundna avstämningsmöten med organisationen Rättstolkarna ser Domstolsverket därutöver till att verkets arbete med tolkfrågor även sker i en nära dialog med berörda intresseorganisationer.

Samlad statistik för miljötillståndsprövning

Under 2017 och 2018 bedrev Domstolsverket ett uppdrag för att redovisa hur Sveriges Domstolar kan bidra till en sammanhållen statistikredovisning avseende miljötillståndsprövningen. Arbetet bedrevs inom ramen för ett regeringsuppdrag som i sin tur baserades på ett tidigare regeringsuppdrag till Naturvårdsverket att ta fram en modell för att årligen redovisa denna statistik. Regeringen gav i december 2018 Domstolsverket i uppdrag att i samverkan med Naturvårdsverket och länsstyrelserna genomföra de system- och verksamhetsanpassningar som föreslagits i uppdragsrapporten. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen i mars 2021.

Syftet med uppdraget är att uttag av en samlad statistik avseende prövning av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet samt tillståndspliktig vattenverksamhet ska vara möjlig att genomföra så att handläggningstiden av miljötillståndsprövningen och vilka faktorer som påverkat prövningstiden kan följas över tid.

Under 2019 gjordes förberedelser för att under 2020 kunna bidra med uppgifter till en samlad statistik för miljötillståndsprövningen, som i början av 2021 lämnas till Naturvårdsverket. Det innebär att Domstolsverket har genomfört de systemförändringar i verksamhetsstöden Vera och SIV som regeringen gett Domstolsverket i uppdrag att genomföra samt har infört verksamhetsanpassning på mark- och miljödomstolarna och Mark- och miljööverdomstolen för att bidra med uppgifter till den samlade statistiken.

Utveckling av prognos, uppföljning och kontroll av utgifter för rättsliga biträden

Under 2018 avrapporterade Domstolsverket ett regeringsuppdrag (dnr 1432–2018) där vidtagna utvecklingsåtgärder rörande prognoser, uppföljning och kontroll av rättsliga biträden redovisades. Av rapporten framgick även framtida tänkbara utvecklingsområden. Det arbete som utförts under 2019 redovisas nedan.

Det analysverktyg som anskaffades under 2018 vidareutvecklades under året så att det numera är möjligt att analysera vissa data från målhanteringsystemet tillsammans med data om utbetalningar. För ca 90 procent av anslagets utgifter är det möjligt att koppla en utgift till ett specifikt mål och därigenom kunna analysera utbetalningar utifrån målets egenskaper. Analysverktyget gör det också enklare att hitta och analysera de enskilda mål som får störst påverkan på anslaget.

Metoderna för trendframskrivningarna förfinades genom att prognoserna byggs upp av fler parametrar än tidigare. Domstolsverket har i nuläget fokuserat på att säkerställa kvaliteten.

I samband med prognoser har också en bedömning av aktuell efterfrågan för offentliga biträden inom migrationsområdet gjorts. Hittills har denna bedömning inte föranlett någon förändring av prognoserna. Det finns flera beslutade och genomförda reformer som påverkar att kostnaderna ökar.

För att förbättra analyserna och prognoserna ytterligare krävs mer och tätare information från de rättsliga biträdena. Genom ett standardiserat och digitalt sätt att redovisa sina yrkanden förbättras också möjligheterna

till kvalitet, uppföljning och kontroll. En e-tjänst för rättsliga biträden skulle kunna bidra till att åtminstone vissa delar uppnås. För att uppnå det önskvärda målet med mer information om nedlagd tid även i pågående ärenden är det inte tillräckligt med att digitalt lämna in yrkandet. Det skulle också kräva att samtliga rättsliga biträden redovisar sin tid digitalt i strukturerad form.

Domstolsverket fick genom ett erfarenhetsutbyte med Migrationsverket mer kunskap om deras e-tjänst där offentliga biträden kan ge in sina yrkanden. Det kunde konstaterats att det finns en del utmaningar och hinder i både programspråk och i den tekniska miljön som försvårar att återanvända Migrationsverkets utvecklingsarbete. Till detta kommer att Migrationsverket är en myndighet till skillnad från Sveriges Domstolars 82 självständiga myndigheter. Det är ändå önskvärt att Domstolsverket kan dra nytta av Migrationsverkets erfarenheter. På så sätt kan utvecklingskostnaderna förhoppningsvis begränsas och det blir troligtvis också enhetligare för de rättsliga biträdena.

En översiktlig verksamhetsanalys om elektroniska kostnadsräkningar inom Sveriges Domstolar togs fram under året. En slutsats var att det är lämpligt att påbörja utvecklingsarbetet inom ett mindre och avgränsat område, exempelvis ett elektroniskt stöd för att ge in yrkande om ersättning för nedsatta rådgivningsavgifter. Dessa ges in av rättshjälpsbiträden till Rättshjälpsmyndigheten som därefter fattar beslut och betalar ut ersättningen. Fördelen med att börja med dessa är att det är enbart ett sorts rättsligt biträde och en myndighet som berörs. Under förutsättning att det inte finns några rättsliga hinder borde utvecklingsinsatsen därefter kunna skalas upp och utgöra grund för fortsatt utveckling till övriga rättsliga biträden. Arbetet med utvecklingsinsatsen är prioriterat och det behöver säkerställas att det finns resurser att påbörja arbetet. Det är dock angeläget att en rättslig utredning genomförs som klarlägger förutsättningarna om och hur de olika rättsliga biträdenas lämnade uppgifter får lagras och med vilken åtkomst för de olika enskilda myndigheterna inom Sveriges Domstolar.

Kompetensförsörjning

REDOVISNING ENLIGT FÅB 3 KAP 3 §:

- Redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Med kompetensförsörjning menas att Sveriges Domstolar ska kunna attrahera och rekrytera rätt kompetens för att nå verksamhetens mål. Det innebär också att medarbetare ges möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll och att de känner engagemang och bidrar till verksamheten. En annan del av kompetensförsörjningen är att växla kompetens hos medarbetare vars arbetsuppgifter kommer att förändras eller på sikt upphöra.

Sveriges Domstolar består av myndigheter med olika storlek, i olika geografiska lägen och med olika utmaningar och förutsättningar. Det innebär att arbetet med att kompetensförsörja verksamheten behöver ske både genom gemensamma insatser och i form av lokala aktiviteter. Några av de områden som var aktuella för insatser under året var arbetsgivarprofilering, rekrytering, medarbetarskap och anställningsvillkor, och som tidigare år var fokus även på att utveckla chefer i arbetsgivarrollen och i deras ledarskap.

Domstolsverket ska bidra till arbetet att säkra kompetensförsörjningen inom Sveriges Domstolar genom att ha effektiva arbetssätt och processer, driva utveckling och ge ett bra stöd till domstolarna. Utifrån detta stöttade Domstolsverket domstolarna i olika delar av kompetensförsörjningsprocessen. En gemensam kompetensförsörjningsstrategi för Sveriges Domstolar påbörjades under 2018. Under 2019 avvaktade Domstolsverket med arbetet och inväntade framtagning av Sveriges Domstolars gemensamma strategiska inriktning. Arbetet med kompetensförsörjningsstrategin kommer att återupptas efter att strategin är beslutad.

Ett aktivt arbete med kompetensförsörjning är en förutsättning för att utveckla, leda och styra Sveriges Domstolar för att nå verksamhetens mål. Sammantaget bedöms att kompetensförsörjningen inom Sveriges Domstolar i huvudsak var tillfredsställande under 2019, men det finns utmaningar framförallt vad gäller att säkerställa den långsiktiga domarförsörjningen. Det ovissa ekonomiska läget innebar en neddragning av antalet notarier under året, vilket kan medföra en risk i detta avseende.

I de följande avsnitten redogörs för åtgärder som har vidtagits under året för att säkerställa kompetensförsörjningen.

Attrahera och rekrytera

Sveriges Domstolars attraktivitet som arbetsgivare beror dels på vilka arbetsuppgifter, karriär- och utvecklingsmöjligheter samt vilka villkor och förmåner som erbjuds men framförallt är den beroende av hur de enskilda

myndigheterna uppfattas som arbetsgivare. Detta kan exempelvis avse vilket ledarskap och medarbetarskap som kännetecknar arbetsplatsen.

Under 2019 fortsatte Domstolsverket att arbeta med att definiera och kommunicera Sveriges Domstolars arbetsgivarerbjudande. Detta gjordes via stöd till enskilda insatser på domstolar såsom t. ex. rekryteringskampanjer samt vid rekryteringsevent. Den externa kommunikationen genomfördes i första hand via sociala medier men också på webbplatsen domstol.se/jobba hos oss.

För att bidra till den framtida kompetensförsörjningen av domare startade Domstolsverket hösten 2018 ett tvåårigt projekt för att se över anställningsförfarandet och tjänstgöringen för notarier. Under slutet av 2019 färdigställdes och remitterades en rapport med en rad förslag på förändringar till ett hundratal remissinstanser. I rapporten lämnades förslag på ändringar av anställningsförfarandet i syfte att åstadkomma bättre underlag för anställningsbesluten och därmed ett bättre urval. Förslagen antas också minska betygshetsen på juristutbildningen och avhjälpa gränsdragningsproblem i dagens meritvärderingssystem. Några andra förslag innebar sammantaget att den genomsnittliga anställningstiden i domstol förlängs. Det bedöms leda till en förbättrad utbildning för notarierna och större verksamhetsnytta för domstolarna, som också får lättare att planera sin verksamhet. Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. Under första halvåret 2020 kommer, med beaktande av remissutfallet, beslut fattas om vilka förändringar som Domstolsverket ska gå vidare med.

Domstolsverket har de senaste åren successivt utökat antalet ordinarie utbildningsplatser för fiskaler med totalt 25 platser, vilket innebär att det år 2020 kommer finnas 243 utbildningsplatser i underrätt. Syftet med utökningen är att på sikt få fler potentiella sökande till domaranställningar. Domstolar med verksamhet inom mark och miljö inledde i samband med detta ett samarbete som innebär att ett antal fiskaler ges möjlighet att under en begränsad tid av sin utbildning genomföra den vid Mark- och miljööverdomstolen. Detta förväntas göra utbildningsplatser inom området mark och miljö mer attraktiva och leda till att fler väljer att fortsätta vara verksamma inom dessa rättsområden också utanför Stockholmsregionen.

Under året skapades den nya anställningsformen adjungerat råd med arbete sex månader i överrätt och sex månader i underrätt. Syftet är att en sammanhållen domarmeritering i både överrätt och underrätt, som kombinerar utbildning med praktiskt arbete, ska förbättra domstolarnas möjligheter att rekrytera lämpliga kandidater med rätt erfarenhet. Anställningsformen kan också bidra till rekryteringen av ordinarie domare över hela landet. Förberedelser för att införa samt skapa förutsättningar för domstolarna att använda denna anställningsform pågick under slutet av året.

Domstolsverket stöttade under 2019 överrätterna ekonomiskt för att anställa externa adjunkter. Det ekonomiska stödet motsvarade ca 20 platser för extern adjunktion. För 2020 kommer motsvarande medel istället att prioriteras till adjungerade råd.

Tillgänglighet och funktionshinderpolitiken

Av förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken framgår att staten ska vara ett föredöme vad gäller att se till att lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Under 2019 fortsatte funktionsnedsättningsperspektivet att vägas in i redan befintliga chefsutbildningar och kurser i bemötande.

Domstolsverket deltog under 2019 i Styrtredningen för funktionshinderpolitiken för att bidra med förslag i framtagandet av ett nytt styr- och uppföljningssystem. Domstolsverket ingår fortsatt i det strategiska GD-rådet vars uppgift är att bidra till att arbetet för ett systematiskt och effektivt genomförande av funktionshinderpolitiken kan fortgå under den tid som styr- och uppföljningssystemet bereds. Domstolsverket representerades i tjänstemannanätverket för att på en mer verksamhetsnära nivå vara ingången i respektive myndighet som deltar i rådet, hantera frågor som uppkommit i rådet samt för erfarenhetsutbyte kopplat till levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

Utveckla och behålla

Utvecklingen av arbetsgivarvarumärket pågick under hela året. Parallellt med det arbetet var det stort fokus på arbetet med medarbetarskap, chefs- och ledarskap samt andra faktorer som bidrar till att Sveriges Domstolar utvecklas till en attraktiv arbetsgivare. Detta skedde genom gemensamma utbildningsinsatser på Domstolsverket men även genom andra aktiviteter i domstolarna.

Medelantalet anställda 2019 (mätdatum 30 april och 31 oktober) var 7 340, vilket var en minskning med 89 personer sedan 2018, se bilaga 4. Störst minskning var det på tingsrätterna, 46 personer, och på förvaltningsrätterna, 29 personer. Den troliga orsaken till detta var domstolarnas ekonomiska läge under 2019. Utöver minskningen av antalet anställda valde domstolarna i viss mån också att anställa icke ordinarie domare som ersättare för de ordinarie domare som slutat. Även detta kan ha berott på en försiktighet i återbesättningar till följd av begränsningar i ekonomin.

Tabell 52 Andel anställda samt chefer fördelat på kön

	2017	2018	2019
Andel anställda kvinnor	71 %	71 %	71 %
Andel anställda män	29 %	29 %	29 %
Andel kvinnliga chefer	60 %	63 %	66 %
Andel manliga chefer	40 %	37 %	34 %
Andel kvinnliga myndighetschefer	42 %	44 %	47 %
Andel manliga myndighetschefer	58 %	56 %	53 %

I tabellen ovan redovisas andelen män och kvinnor av det totala antalet anställda, samt andelen kvinnor respektive män på chefsnivå. Andelen anställda kvinnor var 71 procent och män 29 procent.

Antalet chefer var 496, vilket i genomsnitt ger en chef per 14 anställda. Ledningsspannet minskade därmed med en person per chef sedan 2018. En viktig faktor för att kunna behålla och utveckla medarbetare är att ha ett rimligt antal medarbetare per chef, detta för att kunna ha ett bra och utvecklande ledarskap och medarbetarskap. Ledarskapet och medarbetarskapet är viktiga faktorer för att vara en attraktiv arbetsgivare. Det framgår i externa undersökningar som årligen genomförs av privata aktörer. Sveriges Domstolar fortsätter därför att prioritera arbetet med att utveckla ledarskap och medarbetarskap.

Av cheferna var andelen kvinnor 66 procent, vilket var en ökning med 3 procentenheter sedan 2018. Av cheferna var 73 myndighetschefer. Andelen kvinnliga myndighetschefer var 47 procent, vilket var en ökning mot 2018 då motsvarande siffra var 44 procent.

Andelen kvinnor med anställning som ordinarie domare fortsatte att öka. Även bland notarierna var det en fortsatt högre andel kvinnor men där minskade skillnaden jämfört med 2018. Fiskaler hade en fortsatt högre andel kvinnor och där ökade skillnaden jämfört med 2018. Orsaken till detta kan vara att fler kvinnor läser juristprogrammet.

I de anställningsärenden som behandlades i Domarnämnden under 2019 och som avsåg chefsanställningar i Sveriges Domstolar utnämndes 28 personer, varav 17 kvinnor och 11 män. Det var en minskning sedan 2018 då 32 personer med chefsanställningar utnämndes. Regeringen har följt Domarnämndens förslag i samtliga ärenden om befordrade anställningar.

Tabell 53 Andel anställda med utländsk bakgrund

	2017	2018	2019
Andel kvinnor	12 %	13 %	13 %
Andel män	8 %	8 %	9 %
Sveriges Domstolar totalt	11 %	12 %	12 %

I tabellen ovan redovisas andelen anställda som var utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar enligt Statistiska centralbyråns register över totalbefolkningen (RTB). Andelen anställda med utländsk bakgrund inom Sveriges Domstolar var oförändrad sedan 2018. Av de anställda var tolv procent utrikes födda eller hade två föräldrar som var utrikes födda. Andelen män med utländsk bakgrund ökade något jämfört med 2018.

Tabell 54 Personalomsättning

	2017	2018	2019
Ordinarie domare	5,2 %	5,6 %	6,0 %
- kvinnor	5,2 %	4,3 %	4,8 %
- män	5,2 %	7,1 %	7,5 %
Icke ordinarie domare	7,7 %	7,5 %	8,4 %
- kvinnor	6,6 %	6,9 %	6,8 %
- män	9,5 %	8,8 %	12,3 %
Föredr/beredning	18,9 %	17,8 %	14,3 %
- kvinnor	19,4 %	17,3 %	13,2 %
- män	16,4 %	19,5 %	19,0 %
Domstolshandläggare	12,4 %	10,2 %	11,0 %
- kvinnor	9,1 %	9,6 %	10,8 %
- män	14,6 %	16,7 %	13,7 %
Administration	10,8 %	11,5 %	10,2 %
- kvinnor	11,8 %	12,3 %	10,5 %
- män	9,0 %	10,5 %	9,7 %
Totalt	10,7 %	10,2 %	9,9 %
- kvinnor	11,4 %	10,1 %	9,6 %
- män	8,9 %	10,5 %	10,7 %

Extern personalomsättning – tillsvidareanställda som lämnat Sveriges Domstolar

Den totala personalomsättningen inom Sveriges Domstolar var 9,9 procent under 2019. Det innebär en minskning i förhållande till 2018 då personalomsättningen var 10,2 procent.

Personalomsättningen kan bedömas som normal i förhållande till omvärlden i stort, då en generell ökning i samhället kan ses. Den högsta omsättningen stod fortfarande föredragande och beredningsjurister för 2019, trots att personalomsättningen minskade.

Minskningen av personalomsättningen är positiv då en ökad sådan innebär stora kostnader för rekrytering och introduktion samt ett ökat behov av kompetensutveckling. Det kan också innebära effektivitetsförluster. Detta sammantaget gör att det är av stor vikt för Sveriges Domstolar att inte ha en alltför hög personalomsättning och att kunna behålla personalen.

Arbetsmiljö

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska redovisa:

- uppgift om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret (enligt FÅB 7 kap 3 §).
- uppgift ska också lämnas om den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer, sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.

Varje myndighet inom Sveriges Domstolar ansvarar självständigt för sin arbetsmiljö och sitt arbetsmiljöarbete. Domstolsverket stödjer domstolarna i

detta arbete. Stödet består bl.a. av utbildningsinsatser för chefer med arbetsmiljöansvar samt information och verktyg i form av förslag till policy, riktlinjer och mallar för arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbetet. Varje domstol har en HR-kontaktperson på Domstolsverket, vilket innebär att HR-kontaktpersonen får en fördjupad kunskap om domstolens verksamhet och kan därigenom ytterligare höja kvaliteten på stöd och service i arbetsmiljöfrågor och andra HR-relaterade frågor. Under året erbjöds domstolarna stöd och stödmaterial i fördjupning kring arbetsmiljöfrågor och ledarskap anpassat utifrån domstolarnas behov. Det hälsofrämjande arbetet fortsatte under 2019, vilket bidrog till att fler domstolar hade ett fokus på att arbeta proaktivt under året i form av olika hälsofrämjande aktiviteter.

Tabell 55 Nyckeltal sjukfrånvaro

	2017	2018	2019
Totalt sjukfrånvaro*	4,4 %	4,4 %	4,4 %
- kvinnor	5,3 %	5,3 %	5,4 %
- män	2,3 %	2,4 %	2,2 %
Andel långtidssjukfrånvaro**	51,6 %	50,1 %	52,1 %
- kvinnor	53,2 %	52,1 %	54,3 %
- män	42,9 %	39,5 %	39,6 %
Sjukfrånvaro* ≤ 29 år	3,2 %	3,1 %	3,1 %
- kvinnor	3,8 %	3,6 %	3,6 %
- män	1,4 %	1,7 %	1,9 %
Sjukfrånvaro* 30–49 år	4,7 %	4,5 %	4,6 %
- kvinnor	5,6 %	5,5 %	5,5 %
- män	2,5 %	2,3 %	2,1 %
Sjukfrånvaro* ≥ 50 år	4,8 %	5,0 %	4,9 %
- kvinnor	5,9 %	6,1 %	6,0 %
- män	2,5 %	2,8 %	2,5 %

* Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid

** Långtidssjukfrånvaro, 60 kalenderdagar eller mer, i förhållande till total sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom Sveriges Domstolar var oförändrad jämfört med föregående år. Det långsiktiga arbete som domstolarna och Domstolsverket tillsammans bedrivit under några års tid fortsatte under året. Den totala sjukfrånvaron var 4,4 procent av tillgänglig arbetstid. Kvinnorna var frånvarande 5,4 procent av tillgänglig tid, männen 2,2 procent. Det innebär att fördelningen av sjukfrånvaron kvinnor och män emellan förändrades något jämfört med föregående år. I likhet med samhället i stort var det stora skillnader mellan kvinnornas och männens sjukfrånvaro, där männen hade en betydligt lägre sjukfrånvaro.

Av den totala sjukfrånvaron stod den långa frånvaron (över 60 dagar) för 52,1 procent under 2019, vilket var en ökning med 2,0 procentenheter jämfört med föregående år. Sjukfrånvaron i de olika åldersgrupperna var i stort sett oförändrad.

Avveckla och omorientera

Domstolsverket gav under året fortsatt stöd i domstolarnas arbete med avveckling och omorientering bl.a. till följd av verksamheternas förändrade kompetensbehov i och med digitalisering. Det utsatta ekonomiska läget i allmänhet och läget för migrationsdomstolarna i synnerhet präglade i stor utsträckning Domstolsverkets stöd under den senare delen av året t.ex. i form av olika riktade utbildningar. Ett mindre antal anställningar inom främst domstolarnas administration avslutades till följd av arbetsbrist.

Ett nytt tillsvidareavtal för de lokala omställningsmedlen började gälla den 1 januari. I likhet med det tidigare lokala avtalet reserveras hälften av de avsatta medlen till aktiviteter vid enskilda myndigheter inom Sveriges Domstolar. Dessa aktiviteter kan f.n. ske inom områdena digitalisering, medarbetarskap, livs- och pensionsplanering, samt språk. Resterande medel reserveras för individuella insatser inom livs- och karriärplanering, vilket även omfattar tjänstgöring på annan plats, delpension och generationsväxling.

Med stöd av de partsgemensamma medel som avsatts via "Lokalt avtal om lokala omställningsmedel för Sveriges Domstolar" genomfördes flera individuella insatser inom livs- och karriärväxling. Detta ledde till att ett antal medarbetare gick vidare till andra arbetsuppgifter inom eller utanför verksamheten. Under året riktades också särskilda satsningar om erbjudanden gällande delpension till medarbetare vid migrationsdomstolarna. Beviljade delpensioner finansierades till största delen med omställningsmedel.

Det totala antalet pensionsavgångar minskade något under 2019 till 116 st jämfört med 125 under 2018. Antalet pensionsavgångar var i likhet med 2018 störst i gruppen ordinarie domare, 53 st varav 20 kvinnor och 33 män.

Antalet anställda i åldern 60 år eller äldre ökade något under 2019, till 596 medarbetare jämfört med 582 medarbetare år 2018. Av dessa var 387 kvinnor och 209 män. Ordinarie domare utgjorde ca hälften av antalet anställda över 60 år. Se vidare i tabell i bilaga 4.

MIGRATIONSDOMSTOLAR

Det ekonomiska läget för migrationsdomstolarna påverkade anställningen av notarier under 2019. Av tabellen nedan framgår antalet nyanställda notarier vid förvaltningsrätterna under åren 2015–2019.

Tabell 56 Antal nyanställda notarier på förvaltningsrätter

	2015	2016	2017	2018	2019
- kvinnor	112	118	135	116	82
- män	54	55	61	52	36
Antal nyanställda notarier	166	173	196	168	118

Ökningen av antalet anställda notarier 2017 var i allt väsentligt kopplad till anställningar vid migrationsdomstolarna på förvaltningsrätterna. Under 2019 minskade antalet nyanställda notarier på dessa domstolar till följd av de aviserade budgetneddragningarna. Antalet nyanställningar blev till och med färre än 2015, året innan den stora målökningen inleddes

på migrationsdomstolarna trots en målökning av allmänna förvaltningsmål under perioden.

Långsiktigt är risken att minskningen av antalet notarier påverkar såväl den långsiktiga kompetensförsörjningen inom domarbanan som antal avgjorda mål för Sveriges Domstolar negativt. Detta innebär bl.a. att rekryteringsunderlaget för fiskalsutbildningen minskar och kan leda till sämre tillgång till fiskaler och framtida domare. Det ger också en minskad rekryteringsbas för föredragande jurister.

Det blir även ett ineffektivt resursutnyttjande i domstolarna eftersom ordinarie domare inte kan få avlastning med enklare och förberedande arbetsuppgifter eller med att avgöra mål av enklare karaktär. Omloppstiderna för avgjorda mål riskerar därmed att bli längre och målbalanserna att stiga.

Bristen på notarier riskerar att tränga undan utbildningsinslaget i notarieutbildningen när arbetsuppgifterna för notarier hopas på domstolarna, vilket innebär en försämrad notarieutbildning.

En minskning av tillgången på antalet notariemeriterade jurister drabbar inte bara domstolarna utan även andra arbetsgivare inom stat, kommun och övriga samhällssektorer.

Kompetensutveckling

Ett av målen i Domstolsverkets strategiska inriktning för åren 2010–2020 är att Sveriges Domstolar har lätt att rekrytera och behålla kvalificerade medarbetare. Enligt dessa strategier för kompetensutveckling ska satsningarna på området styras av domstolarnas behov och främja de mål som har satts upp för domstolarna. Domstolsverket erbjuder genom sin omfattande utbildningsverksamhet medarbetare inom Sveriges Domstolar mycket goda möjligheter till kompetensutveckling. Utbildningsinsatser sker både i Sverige och utomlands.

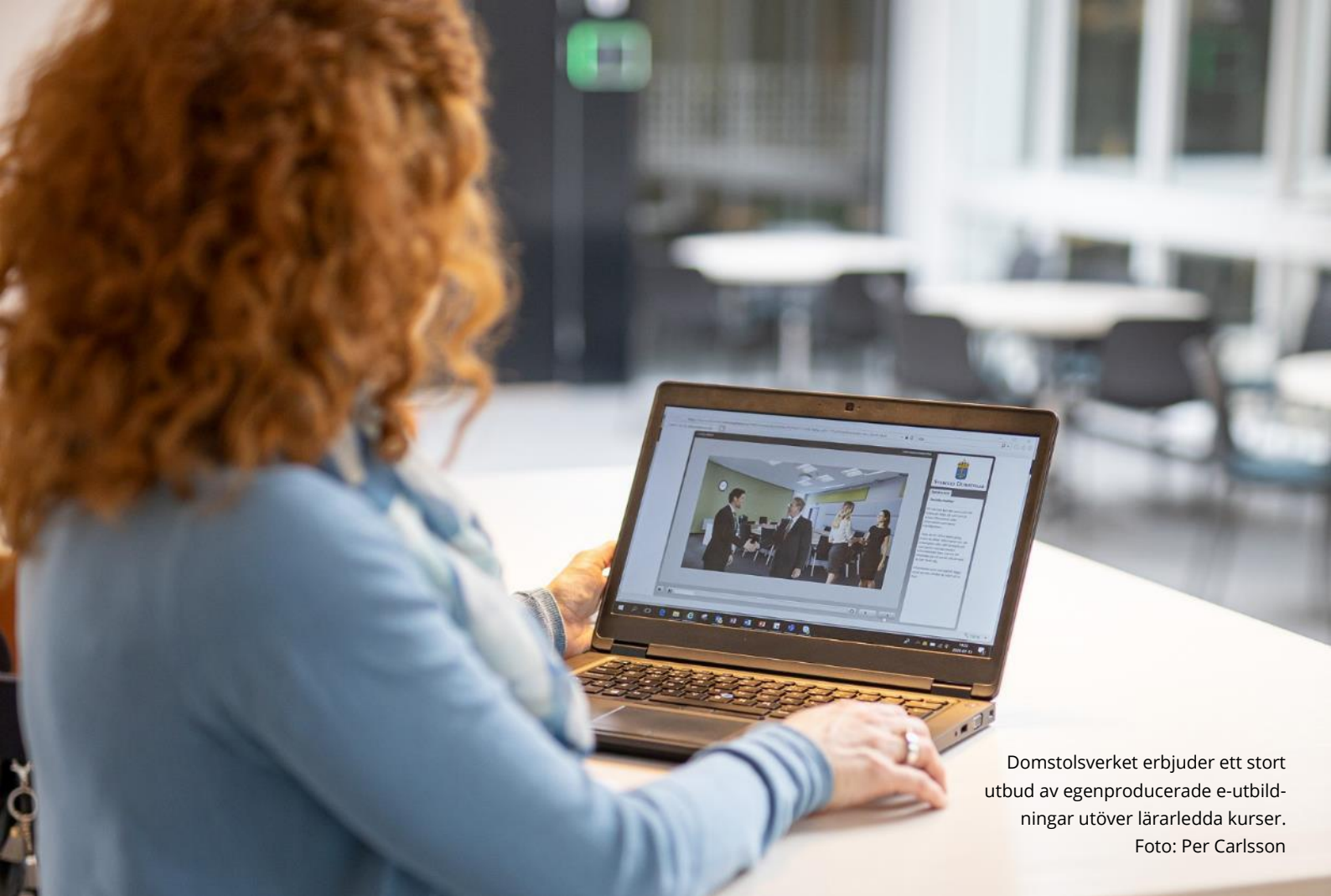
Nedan beskrivs årets verksamhet inom kompetensutvecklingsområdet under fem rubriker.

Allmänt

Under 2019 fortsatte det systematiska arbetet med att följa upp, kvalitets-säkra och utveckla de utbildningar som anordnas. Vidare fortsatte satsningen på e-utbildningar som används både som fristående utbildningar och som förberedande moment för att höja nivån på lärarledd utbildning.

Centralt anordnad juridisk utbildning

Domstolsakademin ansvarar för all juridisk kompetensutveckling för domare och andra domstolsjurister i dömande verksamhet i Sveriges Domstolar. Domstolsakademin rektor beslutar självständigt om utbildningarnas innehåll inom ramen för tilldelad budget. I strategiska frågor samråder rektor med rådet vid Domstolsakademin som består av åtta domstolschefer och tre externa ledamöter som representerar Advokatsamfundet, Åklagarmyndigheten och universiteten.

Domstolsverket erbjuder ett stort utbud av egenproducerade e-utbildningar utöver lärarledda kurser.
Foto: Per Carlsson

Genom det centrala kursutbud som främst riktar sig till ordinarie domare genomförde Domstolsakademin under 2019 totalt cirka 100 lärarledda kurstillfällen inom en rad ämnesområden som domarrollen, familjerätt, förvaltningsprocessrätt, mark- och miljö rätt, migrationsrätt, offentlig upphandling, offentlighet och sekretess, processrätt, skatterätt, socialförsäkringsrätt och straffrätt. Utöver utbudet av lärarledda kurser erbjöds även egenproducerade e-utbildningar.

Delar av utbudet är även öppet för andra domstolsjurister än ordinarie domare som har motsvarande utbildningsbehov och uppfyller gällande förkunskapskrav. Personer med andra utbildningsbehov kan också delta i fiskals- och notarieutbildningarnas kurser.

Fiskalsutbildningen är ett obligatoriskt utbildningspaket som består av tio kurser. Kurserna är framtagna för att möta fiskalers och tf. assessorers utbildningsbehov under olika delar av den fyraåriga domarutbildningen. Domstolsakademin anordnade under 2019 totalt 63 kurstillfällen inom ramen för fiskalsutbildningen.

Notarieutbildningen är ett obligatoriskt utbildningspaket utformat för att möta notariers utbildningsbehov under olika delar av notariatjänstgöringen. Den består av tre kurser för notarier i allmän domstol och fem kurser för notarier i allmän förvaltningsdomstol. Domstolsakademin anordnade under 2019 totalt 95 kurstillfällen för att erbjuda utbildning till alla notarier vid landets domstolar.

Övrig centralt anordnad utbildning

Utöver de juridiska utbildningarna som ges av Domstolsakademin anordnar Domstolsverket utbildningar för all personal rörande bl.a. administration, arkivering, chef- och ledarskap, ekonomisk uppföljning, handledarskap, IT och teknik, media och bemötande, offentlig upphandling, projektledning, säkerhet samt Vera. Utbudet består av lärarledda kurser blandat med egenproducerad e-utbildning och webinarier.

Under året anordnades flera tillfällen av den grundläggande chefsutbildningen som är uppbyggd kring innehållet i Sveriges Domstolars chefs-policy. Fördjupad arbetsmiljöutbildning genomfördes vid två tillfällen och Chefens samtal genomfördes vid två tillfällen. Under året erbjöds även den grundläggande ledarskapsutbildningen samt den nya utbildningen för potentiella chefer.

För att uppnå ett högt säkerhetsmedvetande bland anställda och ge domstolarna förutsättningar att testa sitt systematiska säkerhetsarbete i praktiken fortsatte Domstolsverket satsningen på krisövningar lokalt i domstolar under 2019. Syftet med krisövningar är att testa och säkerhetsställa att domstolarna har beredskap för att hantera allvarliga incidenter och kriser av olika slag. Även Säkerhetskonferensen genomfördes i början av året och en helt ny utbildning i bemötande och säkerhet för medarbetare inom administration.

Genom domstolshandläggartutbildningen erbjuder Domstolsverket utbildning för domstolshandläggare vid samtliga domstolsslag. Utbildningen innehåller kurser på olika teman och syftar särskilt till att ge stöd för en fortsatt utveckling av målkansliarbetet inom ramen för beslutsfattande genom delegation.

Internationell samverkan kring kompetensutveckling

Domstolsakademin representerar Domstolsverket i internationellt samarbete som rör utbildningsfrågor bl.a. inom det nordiska samarbetet SEND, EU-nätverket för domarskolor EJTN (European Judicial Training Network), Europarådets HELP-program (European Programme for Human Rights Education for Legal Professionals) och domstolsnätverket inom EASO (European Asylum Support Office).

Flera svenska domare deltog under 2019 i det utbytesprogram som organiseras av EJTN samt i ett utbytesprogram med de nordiska länderna. Svenska domstolar tog via de två utbytesprogrammen även emot domare från andra länder.

Vidare deltog svenska domare i ett antal seminarier och workshops i andra EU-medlemsstater. Domstolsakademin arrangerade dessutom i samarbete med EJTN ett seminarium om förändringsledning i Stockholm med deltagare från andra medlemsstater.

Övrig kompetensutveckling

Domstolar, grupper av medarbetare eller enskilda medarbetare som har behov av kompetensutveckling som inte tillgodoses genom de utbildningar som erbjuds via Domstolsverket kan ansöka om ekonomiskt stöd för att tillgodose det behovet. Domstolsverket beviljade under 2019 stöd till ett antal olika insatser av denna typ. Vidare bekostades domares deltagande i seminarier arrangerade av Lunds, Göteborgs och Umeå domarakademier.

Nätverk är en särskild form av kompetensutveckling genom erfarenhetsutbyte mellan dem som ingår i nätverket och mellan domstolar. Det finns ett flertal aktiva nätverk inom Sveriges Domstolar och Domstolsverket finansierade under året nätverksträffar inom olika juridiska områden och andra områden, bl.a. chef- och ledarskap samt administrativa nätverk.

"Sveriges Domstolar in i framtiden" löd temat för årets Chefsdagar som samlade myndighetschefer från hela organisationen.
Foto: Tobias Liedholm

Internationell verksamhet

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV:

Domstolsverket ska redovisa:

- omfattningen av och kostnaderna för sitt bidrag till internationell civil krishantering och sammanfatta vilka resultat deltagandet lett till i olika instanser
- åtgärder för att säkerställa att utsänd personal till fredsfrämjande insatser och krishanteringsinsatser har kunskap om agendan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen är anpassad för det specifika uppdraget i enlighet med den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016–2020 (UD2016/07898/KH).

Sveriges Domstolars internationella biståndsfinansierade verksamhet består av utvecklingssamarbete och fredsfrämjande verksamhet som initieras och samordnas av Domstolsverket. Verksamhetens inriktning styrs ytterst av Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik. Inriktningen styrs också av ett av Domstolsverkets generaldirektör beslutat strategidokument som omfattar perioden 2017–2020. För utförande av insatser i den internationella verksamheten finns en expertbas med personal som har kompetens för internationella uppdrag. Till den internationella verksamhet som Domstolsverket bedriver hör också bl.a. samordning av förfrågningar om internationella studiebesök.

Nedan beskrivs den internationella verksamheten under fyra rubriker. Åtterrapporteringskraven besvaras i avsnittet Fredsfrämjande verksamhet.

UTVECKLINGSSAMARBETE

Under året deltog Sveriges Domstolar i två stora utvecklingssamarbetsprojekt. För det första ett flerårigt projekt i Bosnien-Hercegovina som syftar till att effektivisera landets domstolsväsende. Lokal samarbetspartner är i första hand The High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina (HJPC) och finansieringen lämnas av Sida genom den svenska ambassaden i Sarajevo. Projektet är huvudsakligen inriktat på att effektivisera den inre organisationen i domstolarna, bl.a. genom en ökad delegation av arbetsuppgifter från domare till annan domstolspersonal. Det mesta av arbetet under projektets två första år bedrevs genom systerdomstolssamarbeten mellan två pilotdomstolar i Bosnien-Hercegovina och tre svenska domstolar. De arbetsformer som utvecklades under denna tid ledde till förbättringar både i fråga om antalet avgjorda mål, omloppstider och arbetstillfredsställelse hos personalen. De positiva erfarenheterna från de två första åren utgjorde sedan grund för den utvidgning av projektet som under året genomfördes med positivt resultat i ytterligare sex domstolar i Bosnien-Hercegovina. Den externa utvärdering av projektet som under hösten genomfördes på uppdrag av Sida rekommenderar ett fortsatt samarbete

mellan HJPC och Sveriges Domstolar. Med anledning av detta planeras det i nuläget både för en fortsättning under första kvartalet 2020 och för ett nytt omfattande samarbetsprojekt att inledas senare under år 2020.

För det andra fortsatte Sveriges Domstolar, i nära samarbete med Polisen, Åklagarmyndigheten och Kriminalvården, arbetet i det myndighetsgemensamma utvecklingssamarbetet i Albanien. Projektet syftar till att öka kapaciteten hos det albanska rättsväsendet att hantera ärenden med unga lagöverträdare på ett sätt som är förenligt med internationella standarder. Projektet finansieras av Sida genom den svenska ambassaden i Tirana. Under året gjordes en halvtidsöversyn av projektet av externa konsulter. Det konstaterades då att projektet bl.a. har medverkat till ett förbättrat samarbete mellan de albanska rättsvårdande myndigheterna, en utökad kapacitet hos de albanska myndigheterna att tillämpa det nya regelverket med straffvarningar samt förbättrade personutredningar i ungdomsmål. Domstolsverket gjorde under året särskilda insatser för att analysera tillämpningen av den nya ungdomsmålslagstiftningen och tagit fram hjälpmedel för att främja en mer enhetlig och rättssäker tillämpning. Projekttiden löper i nuläget fram till den 30 juni 2020 men en ansökan om förlängning till och med utgången av år 2021 har getts in och behandlas just nu av Sida.

Sveriges Domstolar deltog under året även i flera kortare utvecklingsinsatser, bl.a. inom ramen för EU-kommissionens Technical Assistance and Information Exchange instrument (TAIEX) men även på uppdrag av t.ex. OSSE, Europarådet och ECOWAS - CCJ. Denna slags insatser genomfördes t.ex. i Bosnien-Hercegovina, Georgien, Ukraina och Chile. Uppdragen berörde frågor såsom könsbaserat och sexualiserat våld, tillgång till rättvisa, medling i domstol, optimering av domstolsorganisationen och jämställdhetsintegrering.

FREDSFRÄMJANDE VERKSAMHET

Sveriges Domstolars primära uppdrag på området är att ställa kvalificerad personal till förfogande för främst EU:s fredsfrämjande insatser. Under året var fem medarbetare (två män och tre kvinnor) från Sveriges Domstolar utsända på längre fredsfrämjande uppdrag. Två ordinarie domare och en justitiesekreterare tjänstgjorde under året i EU:s polisinsats för den palestinska myndigheten EUPOL COPPS. Alla tre tjänstgjorde där vid insatsens rättsstatssektion, vars huvuduppgift är att stödja de palestinska myndigheterna inom rättsväsendet. Som biträdande chef för denna sektion hade den kvinnliga domaren goda möjligheter att påverka verksamhetens strategiska inriktning. Hon bidrog även med dokumenterat uppskattade insatser för att förbättra ledningen och styrningen av sektionens arbete. Domstolsverket hade under året även en fiskal sekonderad till Europeiska utrikestjänstens huvudkontor i Bryssel (EEAS). Han tjänstgjorde där vid det strategiska direktoratet på den division som ansvarar för integrering av mänskliga rättigheter i EEAS:s verksamhet, i första hand inom internationell civil krishantering. Vidare kunde Domstolsverket bidra med en kvinnlig ordinarie domare till EU-delegationen i Tirana, Albanien. Hon bidrog där bl.a. som ex-

pert i en arbetsgrupp som tittar på frågor om landrättigheter och i det pågående arbetet med att minska korruptionen inom rättsväsendet, den s.k. vettingprocessen.

Under året togs Domstolsverket upp som medlem i utbildningsnätverket European Security and Defence College (ESDC) som är en integrerad del i EU:s utrikestjänst, EEAS. Verket bidrog även med lärare till en, med tysk polis, samarrangerad kurs för insatspersonal om förebyggande och utredning av könsbaserat och sexualiserat våld i konfliktområden.

I syfte att stödja EU:s civila krishanteringsinsatser och för att öka värdet av personalinsatsen från Domstolsverket bidrog Sveriges Domstolar under året även med experter till kortare modulinsatser. En sådan arrangerades av EUPOL COPPS i Palestina riktad mot domare i landets Högsta domstol på temat förtroendeskapande åtgärder inom domstolsväsendet. En annan arrangerades av samma insats i syfte att bidra med kapacitetsutveckling inom IT-säkerhet för personal vid palestinska justitieministeriets IT-avdelning.

Flera experter deltog under året i kompetensutveckling inför framtida tjänstgöring i internationella krishanteringsinsatser. En ordinarie domare deltog i EU:s högnivåutbildning.

När det gäller uppdraget enligt den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet, arbetade Domstolsverket med detta på flera sätt utifrån åtgärder som tidigare identifierats. Inför utsändandet av all personal inom civil krishantering såg Domstolsverket till att de utsända hade kunskap om Sveriges handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen var anpassad för det specifika uppdraget. Domstolsverket tog under året bl.a. hjälp av civilsamhällets organisationer för att få relevant information om flickors och kvinnors situation i Albanien inför utsändande dit. I rapporteringen från utsända erhöll Domstolsverket rapportering om bl.a. deltagande i aktiviteter för att stärka kvinnliga advokater i Palestina. Domstolsverket uppmuntrade under året särskilt experter från Sveriges Domstolars expertbas att delta i utbildningar på jämställdhetsområdet inom ramen för ESDC:s kursutbud samt att ta del av Sveriges Domstolars e-utbildning om jämställdhetsintegrering.

Den sammanlagda kostnaden för Sveriges Domstolars bidrag till civil krishantering uppgick 2019 till omkring 5,9 mnkr, varav ca 0,9 mnkr avsåg insatsnära verksamhet och ca 0,5 mnkr avsåg förvaltningskostnader. Domstolsverkets finansiella behov för åren 2020 - 2022 kommer sannolikt att ligga kvar i nivå med årets tilldelning.

STUDIEBESÖK

Domstolsverket ansvarar för samordning av förfrågningar om studiebesök som kommer från annat land än land inom EU eller EES. Verket är även behjälpligt om det kommer mer omfattande förfrågningar från EU- och EES-länder. Intresset för att besöka Sveriges Domstolar är stort och antalet förfrågningar har ökat betydligt under senare år.

Under året tog Sveriges Domstolar emot studiebesök från bl.a. Australien, Bulgarien, Chile, Georgien, Indonesien, Japan, Kazakstan, Kina, Kroatien, Thailand, Turkiet, Tyskland och USA. Därtill gästades domstolarna av

en delegation från den västafrikanska samarbetsorganisationen ECOWAS-CCJ. Temana för studiebesöken var skiftande, men återkommande inslag var effektiv målhantering, mark- och miljömål, ärenden om diskriminering och sexuella trakasserier samt sexualiserat och könsbaserat våld. Stort intresse visades också för Domstolsverket som myndighet.

MYNDIGHETSNÄTVERK OCH ANNAN EXTERN SAMVERKAN

Domstolsverket representerar Sveriges Domstolar i en rad nätverk som rör internationell verksamhet. Övergripande frågor diskuteras i Rådet för myndighetssamverkan inom internationell fredsfrämjande verksamhet och mer detaljerade sakfrågor i olika undergrupper till rådet. Domstolsverket deltog även i Myndighetsforum och det informella myndighetsnätverket. Domstolsverket utvärderar löpande samverkan i myndighetsnätverken. Upplevelsen är att samverkan fungerar bra.

Under året ägnades särskild uppmärksamhet åt samarbete rörande intern metodutveckling, främst avseende åtgärder för att utveckla kapaciteten hos mottagarländernas institutioner. Tillsammans med Sida Partnership Forum har Domstolsverket utmanat och utvecklat det egna angreppssättet och den hittills använda förändringsteorin. Erfarenheterna delades sedan med deltagarna i Sveriges Domstolars internationella expertbas och integrerades i den internationella verksamheten.

Finansiella dokument

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Tabell 57 Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram i Riksgälden					
Beviljad låneram	1 300 000	1 190 000	1 100 000	1 100 000	975 000
Utnyttjad låneram	1 179 968	1 093 187	914 565	897 334	856 323
Kontokredit i Riksgälden					
Beviljad kredit på räntekonto	270 000	266 000	266 000	266 000	270 000
Maximalt utnyttjad kredit	57 807	0	0	65 115	0
Räntekonto – intäkter	3	71	0	0	0
Räntekonto – kostnader	573	2 145	2 865	2 486	1 243
Intäkter av avgifter och andra ersättningar som disponeras					
Utfall	20 400	19 228	15 274	15 751	16 795
Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	203 000	195 000	202 000	190 400	189 000
Utfall	165 055	177 517	190 965	192 450	196 693
Anslagskrediter och anslagssparande					
Beviljad anslagskredit	581 242	467 856	503 565	477 677	429 753
Utnyttjad anslagskredit	294 768	231 299	0	307 044	230 049
Summa anslagssparande	167 197	46 309	330 313	184 681	249 878
Personal					
Antal årsarbetskrafter	6 182	6 293	6 089	5 840	5 808
Medelantalet anställda	7 340	7 429	7 239	6 988	6 883
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 088	1 053	1 023	1 010	986
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	0	0	0	308	0
Balanserad kapitalförändring	0	0	0	-308	0

Resultaträkning

Tabell 58 Resultaträkning (tkr)

		2019	2018
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		6 930 275	6 816 544
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 1	20 400	19 228
Intäkter av bidrag	Not 2	18 734	11 760
Finansiella intäkter	Not 3	2 924	5 117
Summa		6 972 333	6 852 649
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 4	-5 212 735	-5 109 627
Kostnader för lokaler	Not 5	-967 425	-918 745
Övriga driftkostnader	Not 6	-544 268	-597 699
Finansiella kostnader	Not 7	-803	-2 711
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 8	-247 102	-223 868
Summa		-6 972 333	-6 852 649
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras	Not 9	165 055	177 517
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-165 055	-177 517
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		3 254 501	3 062 528
Lämnade bidrag	Not 10	-3 254 501	-3 062 528
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

Tabell 59 Balansräkning (tkr)

Tillgångar		2019-12-31	2018-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not 11		
Balanserade utgifter för utveckling		31 335	13 973
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		18 839	9 864
Summa		50 174	23 838
Materiella anläggningstillgångar	Not 12		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		360 081	299 459
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		568 536	483 877
Pågående nyanläggningar		286 319	322 444
Summa		1 214 936	1 105 780
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		3 531	1 478
Fordringar hos andra myndigheter	Not 13	172 640	165 756
Övriga kortfristiga fordringar	Not 14	2 165	4 051
Summa		178 335	171 285
Periodavgränsningsposter	Not 15		
Förutbetalda kostnader		285 896	277 586
Upplupna bidragsintäkter		1 218	330
Övriga upplupna intäkter		970	551
Summa		288 083	278 468
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 16	-100 099	-55 850
Summa		-100 099	-55 850
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	Not 17	311 334	470 003
Kassa och bank		209	294
Summa		311 543	470 297
SUMMA TILLGÅNGAR		1 942 972	1 993 816
Kapital och skulder		2019-12-31	2018-12-31
Myndighetskapital	Not 18		
Statskapital		5 599	5 679
Summa		5 599	5 679
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 19	6 755	1 985
Övriga avsättningar	Not 20	8 345	13 558
Summa		15 100	15 543
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 21	1 179 968	1 093 187
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	Not 22	140 382	178 544
Leverantörsskulder	Not 23	213 799	316 900
Övriga kortfristiga skulder	Not 24	83 619	87 417
Förskott från uppdragsgivare och kunder		0	32
Summa		1 617 767	1 676 080
Periodavgränsningsposter	Not 25		
Upplupna kostnader		300 400	294 561
Oförbrukade bidrag		1 322	1 952
Övriga förutbetalda intäkter		2 784	0
Summa		304 506	296 513
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		1 942 972	1 993 816
Ansvarsförbindelser		2019-12-31	2018-12-31
Övriga ansvarsförbindelser	Not 26	88 715	72 915

Finansieringsanalys

Tabell 60 Finansieringsanalys (tkr)

		2019	2018
DRIFT			
Kostnader	Not 27	-6 724 237	-6 632 491
Finansiering av drift:			
Intäkter av anslag		6 930 275	6 816 544
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 28	19 344	18 396
Intäkter av bidrag		18 734	11 760
Övriga intäkter		2 924	5 117
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		6 971 277	6 851 817
Ökning (-) av kortfristiga fordringar	Not 29	-18 369	-40 687
Minskning (-) av kortfristiga skulder	Not 30	-196 765	166 171
Kassaflöde från drift		31 906	344 811
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar		-357 565	-331 203
Investeringar i immateriella tillgångar		-29 488	-19 422
Summa investeringsutgifter		-387 053	-350 625
Finansiering av investeringar:			
Lån från Riksgäldskontoret	Not 21	86 781	178 622
Försäljning av anläggningstillgångar		3 998	4 498
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		90 779	183 119
Ökning (+) av kortfristiga skulder	Not 30	59 476	-11 100
Kassaflöde till investeringar		-236 799	-178 605
UPPBÖRDSVERKSAMHET			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras av myndigheten		165 055	177 517
Minskning (+) av kortfristiga fordringar	Not 29	1 702	5 784
Ökning (+) av kortfristiga skulder	Not 30	187	-4
Inbetalningar i uppbördsverksamhet		166 944	183 297
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-165 055	-177 517
Kassaflöde till uppbördsverksamhet		1 889	5 780
TRANSFERERINGSVERKSAMHET			
Lämnade bidrag		-3 254 501	-3 062 528
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-3 254 501	-3 062 528
Finansiering av transfereringsverksamhet:			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		3 254 501	3 062 528
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		3 254 501	3 062 528
Kassaflöde till transfereringsverksamhet		0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		-203 003	171 986
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL			
Likvida medel vid årets början		414 447	242 460
Minskning (-) av kassa och bank		-85	-27
Minskning (-) av tillgodohavande hos Riksgälden		-158 669	-45 216
Minskning (-) avräkning med statsverket		-44 249	217 229
Summa förändring av likvida medel		-203 003	171 986
Likvida medel vid årets slut		211 444	414 447

Anslagsredovisning

Tabell 61 Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag/anslagspost	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
		Not 31	Not 32	Not 33		Not 34	
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet							
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	12 972	5 988 514			6 001 486	-5 886 829	114 657
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	-222 962	3 021 357			2 798 395	-3 063 396	-265 001
Utgiftsområde 7 Internationellt Bistånd							
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	466	6 500		-238	6 728	-5 899	829
Utgiftsområde 8 Migration							
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	32 555	890 291		-3 712	919 134	-948 901	-29 767
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	-8 337	337 649			329 312	-277 935	51 377
Utgiftsområde 22 Kommunikationer							
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	208	1 000	-208		1 000	-834	166
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	108	980	62		1 150	-982	168
Summa totalt	-184 990	10 246 291	-146	-3 950	10 057 205	-10 184 776	-127 571

Tabell 62 Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel		Beräknat belopp 2019 enligt regleringsbrev	Inkomster 2019	Inkomster 2018
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter				
Ansökningsavgifter (2511 002)	Not 9	110 000	123 537	114 142
Kungörandeavgifter (2511 002)	Not 9	9 000	6 753	6 991
Summa inkomsttitel 2511		119 000	130 290	121 133
2537 Miljöskyddsavgifter				
Domstolarna m.m. (2537 101)	Not 9	14 000	13 441	12 287
Summa inkomsttitel 2537		14 000	13 441	12 287
2561 Efterbevaknings- och tillsynsavgifter				
Domstolarna m.m. (2561 001)	Not 9	23 000	16 907	21 147
Summa inkomsttitel 2561		23 000	16 907	21 147
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet				
Återbetalning i brottmål m.m. (2811 021)	Not 9, 35	47 000	4 378	22 941
Domstolarna m.m. (2811 121)	Not 9	0	39	9
Summa inkomsttitel 2811		47 000	4 417	22 950
Summa inkomstitlar		203 000	165 055	177 517

Andra finansiella villkor

Tabell 63 Redovisning av anslagskredit (tkr)

Anslagskredit enligt regleringsbrev	Beviljad kredit	Utnyttjad kredit
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet		
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	179 655	0
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	302 135	265 001
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd		
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	195	0
Utgiftsområde 8 Migration		
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	89 029	29 767
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	10 129	0
Utgiftsområde 22 Kommunikationer		
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	50	0
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	49	0

Tabell 64 Redovisning av övriga finansiella villkor (tkr)

Övriga finansiella villkor	
Räntekonto	
Kredit på räntekonto enligt regleringsbrev	270 000
Lägsta saldo på räntekonto under året	-57 807
Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ap. 43 – Internationell civil krishantering	
Av medlen fördelas högst 1 000 tkr till annan insatsnära verksamhet. Sveriges Domstolars användning av medel till annan insatsnära verksamhet under 2019	900
Av medlen fördelas högst 6 000 tkr till personalbidrag. Sveriges Domstolars användning av medel till personalbidrag under 2019	4 712
Av medlen får högst 750 tkr användas till förvaltningskostnader Sveriges Domstolars användning av medel till förvaltningskostnader under 2019	500
Finansiering av anläggningstillgångar	
Låneram för anläggningstillgångar enligt regleringsbrev 2019	1 300 000
Utnyttjad låneram, upptagna lån per balansdagen	1 179 968
Summa anläggningstillgångar per balansdagen, vilka kommer finansieras med lån	1 259 510

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Redovisningen följer god redovisningssed enligt ESV:s allmänna råd till 2 kap. 5 § FÅB respektive allmänna råd till 6 § i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Avrundningsdifferenser kan förekomma eftersom beloppen huvudsakligen redovisas i tusental kronor.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar och skulder har tagits upp till de belopp som de efter prövning beräknas bli betalt respektive betalas.

Periodavgränsningsposter

För periodiseringar tillämpas en beloppsgräns på 50 tkr.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd överstigande 3 år och med ett anskaffningsvärde på minst 30 tkr redovisas som anläggningstillgång.

Egen ny- och vidareutveckling av IT-system aktiveras om kostnaden överstiger 5 000 tkr, under förutsättning att villkoren enligt 5 kap. 2 § FÅB är uppfyllda. Licensavgift och motsvarande för anskaffande av IT-system aktiveras om kostnaden överstiger 100 tkr per licens. När det gäller aktivering av reparations- och underhållskostnader är gränsen 100 tkr. Kulturtillgångar, såsom invärderad konst från Statens Konstråd, bedöms ha en obegränsad ekonomisk livslängd och skrivs därför inte av.

Avskrivningsprinciper och avskrivningstider för anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar skrivs av proportionellt över bedömd nyttjandeperiod.

Avskrivningstider	
IT-utrustning samt multifunktionsskrivare	4 år
Egen ny- och vidareutveckling av IT-system	5 år
Licensavgift och motsvarande för anskaffning av IT-system	5 år
Förmånsbilar	5 år
Maskiner, videokonferensutrustningar, övriga kontorsmaskiner och övrig teknisk utrustning	5 år
Telefonväxlar, larm och påropsanläggningar	5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5 år
Inredningsinventarier	10 år

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar (tkr)

	År 2019	År 2018
Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen (1992:1):		
Uthyrning av lokaler	10 034	10 144
Uthyrning av personal m.m.	935	892
Försäljning av publikationer m.m.	275	537
Intäkter enligt 15 § Avgiftsförordningen (1992:1):		
Avgifter för kopior m.m.	4 491	3 746
Reavinster vid försäljning av anläggningstillgångar	1 056	832
Övriga intäkter	3 609	3 077
Summa	20 400	19 228

Not 2 Intäkter av bidrag (tkr)

	År 2019	År 2018
Lönerelaterade bidrag från Arbetsförmedlingen	9 695	8 614
Bidrag för internationella utvecklingsprojekt från SIDA och Polisen	5 153	2 305
Övriga bidrag	3 886	841
Summa	18 734	11 760

Sveriges Domstolar erhåller bidrag från SIDA och Polisen för internationella utvecklingsprojekt som bedrivs i Bosnien/Hercegovina och i Albanien. SIDA finansierar dessa bidrag men för vissa är Polisen samordnande myndighet och rekviseringen av medel sker från Polisen.

Övriga bidrag har ökat med 3 mnkr. Ökningen avser i huvudsak bidrag som rekviserats från Migrationsverket (1,7 mnkr) avseende ett projekt om e-skick med Migrationsverket som EU genom AMIF-fonden (Asyl, migrations- och integrationsfonden) medfinansierat samt bidrag från Kammarkollegiet (1,3 mnkr) avseende projektet säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte.

Not 3 Finansiella intäkter (tkr)

	År 2019	År 2018
Finansiella intäkter från Riksgälden	2 871	5 042
Finansiella intäkter från övriga	53	75
Summa	2 924	5 117

De finansiella intäkterna från Riksgälden avser ränta som under året varit negativ på rörliga lån. I enlighet med vad ESV rekommenderar redovisas den negativa räntan på lån som en finansiell intäkt.

Not 4 Kostnader för personal (tkr)

	År 2019	År 2018
Löner till anställd personal	-3 165 582	-3 148 470
Arvoden till nämndemän m fl	-135 113	-134 163
Andra ersättningar och naturaförmåner	-27 792	-29 999
Arbetsgivaravgifter och andra avgifter enligt lag och avtal	-1 062 708	-1 054 023
Pensionskostnader, premier avtalsförsäkringar och partsorgan m m	-766 870	-679 314
Sjuk- och hälsovård	-8 757	-10 101
Utbildning och kursavgifter	-6 026	-11 221
Övriga personalkostnader	-39 887	-42 335
Summa	-5 212 735	-5 109 627

Kostnaderna för personal har ökat med 2 procent. Årets lönerrevision gav ett utfall på 2,0 procent samtidigt har antalet årsarbetskrafter minskat med 111 (-1,8 %) från 6 293 till 6 182.

Löner till anställd personal var under 2019 8 320 tkr (6 608 tkr 2018) högre än vad som visas ovan, vilket beror på att detta belopp förts över till egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar.

Ökningen av kostnaderna beror i huvudsak på kraftigt höjda premier för pensioner. Samtidigt har vissa mer påverkbara kostnader såsom traktement för resor och kurser gått ned vilket förklaras av ett ansträngt ekonomiskt läge där besparingar gjorts under året.

Lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal uppgår till 3 318 mnkr (fg år 3 299 mnkr) varav arvoden till styrelse och ej anställd personal uppgår till 135 mnkr (fg år 134 mnkr).

Not 5 Kostnader för lokaler (tkr)

	År 2019	År 2018
Lokalhyror	-878 949	-839 392
El, värme, reparation och underhåll av lokaler	-89 176	- 80 053
Årets förändring avsättningar för lokalkostnader (se även not 20)	700	700
Summa	-967 425	-918 745

Kostnad för lokalhyror har ökat med 5 procent. Ökningen förklaras främst av årliga hyresökningar, höjda hyreskostnader som följd av nya och ombyggda lokaler samt ökade priser på el och fjärrvärme.

Not 6 Övriga driftkostnader (tkr)

	År 2019	År 2018
Övriga driftkostnader i administrativ verksamhet		
Reparation, service och underhåll	-25 185	-24 147
Resor och logi	-45 214	-55 594
Kungörelser och annonsering	-21 793	-20 503
Korttidsinvesteringar	-33 298	-41 686
Trycksaker, publikationer och pappersvaror	-27 955	-30 399
IT-tjänster	-155 743	-162 316
Post- och teletjänster inklusive datakommunikation	-41 692	-40 487
Bevakning	-24 760	-26 200
Stämningsmannadelgivning	-25 231	-24 059
Interna kurser och verksamhetsplanering	-32 637	-45 446
Reaförlust anläggningstillgångar	-1 437	-335
Övriga	-45 260	-63 942
Summa	-480 205	-535 114
Övriga driftkostnader i mål/ärenden		
Sakkunnig	-27 197	-25 573
Vittne	-12 331	-12 490
Målsägande	-7 930	-8 316
Garantiersättning till offentlig försvarare	-3 501	-3 497
Övriga	-13 104	-12 709
Summa	-64 063	-62 585
Summa övriga driftkostnader	-544 268	-597 699

Övriga driftkostnader i administrativ verksamhet har generellt minskat vilket i huvudsak förklaras av det ekonomiska läget och besparingar som genomförts under året.

Not 7 Finansiella kostnader (tkr)

	År 2019	År 2018
Räntekostnader	-737	-2 646
Övriga finansiella kostnader	-66	-65
Summa	-803	-2 711

Räntekostnaderna avser i huvudsak ränta på räntekontot som följd av negativ ränta.

Not 8 Avskrivningar och nedskrivningar (tkr)

	År 2019	År 2018
Avskrivningar	-246 681	-223 137
Utrangeringar och nedskrivningar	-421	-731
Summa	-247 102	-223 868

Not 9 Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras (tkr)

	År 2019	År 2018
Ansökningsavgifter, inkomsttitel 2511 002	123 537	114 142
Kungörandeavgifter, inkomsttitel 2511 002	6 753	6 991
Miljöavgifter, inkomsttitel 2537 101	13 441	12 287
Efterbevaknings- och tillsynsavgifter, inkomsttitel 2561 001	16 907	21 147
Återbetalning i brottmål m.m., inkomsttitel 2811 021	4 378	22 941
Avgifter, domstolarna m.m., inkomsttitel 2811 121	39	9
Summa	165 055	177 517

De minskade intäkterna rörande återbetalning i brottmål, inkomsttitel 2811 021, 19 mnkr, är en följd av att Kammarkollegiet sedan förra året driver in och redovisar dessa fordringar. Se även not 35.

Not 10 Lämnade bidrag (tkr)

	År 2019	År 2018
Lämnade bidrag till företag avseende		
Konkursförvaltare och likvidator	-142 083	-169 243
Summa	-142 083	-169 243
Lämnade bidrag till enskilda personer avseende		
Offentlig försvarare	-1 619 687	-1 477 535
Offentligt biträde	-522 631	-515 390
Målsägandebiträde	-413 042	-368 092
Rättshjälpsbiträde	-272 196	-248 322
Särskild företrädare för barn	-56 044	-50 890
Tolk och översättare	-164 782	-168 647
God man	-28 837	-32 340
Medlare	-12 585	-12 701
Rättegångsbiträde enligt föräldrabalken	-20 931	-18 030
Övriga	-933	- 629
Summa	-3 111 668	-2 892 576
Övriga lämnade bidrag		
Nämndemännens riksförbund m fl	-750	-710
Summa	-750	-710
Summa lämnade bidrag	-3 254 501	-3 062 528

Kostnader för offentlig försvarare och målsägandebiträde har ökat med 142 mnkr respektive 45 mnkr vilket förklaras av att debiterade timmar per förordnande har ökat samt att antalet förordnanden ökat. Timkostnadsnormen har samtidigt ökat med 1,55 procent.

Kostnaden för konkursförvaltare har minskat. En förklaring till detta är att det under året har återbetalats förvaltararvode på 16 mnkr i ett konkursärende.

Se även i avsnittet Ekonomisk översikt under rubriken transfereringar i resultatredovisningen.

Not 11 Immateriella anläggningstillgångar (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		
IB anskaffningsvärde	279 894	279 894
Årets anskaffning	3 364	0
Aktivering tidigare år	3 237	0
UB anskaffningsvärde	286 495	279 894
IB ackumulerade avskrivningar	-278 713	-276 665
Årets avskrivningar	-1 167	-2 048
UB ackumulerade avskrivningar	-279 880	-278 713
Summa bokfört värde	6 615	1 181
Balanserade utgifter för utveckling under uppförande		
IB anskaffningsvärde	12 792	0
Årets anskaffning	15 164	12 792
Aktivering tidigare år	-3 237	0
UB anskaffningsvärde	24 719	12 792
Summa bokfört värde balanserade utgifter för utveckling	31 334	12 792
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
IB anskaffningsvärde	117 622	116 983
Årets anskaffning, köpta rättigheter	10 959	639
Aktivering tidigare år	5 990	0
UB anskaffningsvärde	134 571	117 622
IB ackumulerade avskrivningar	-113 748	-109 359
Årets avskrivningar	-1 984	-4 389
UB ackumulerade avskrivningar	-115 732	-113 748
Summa bokfört värde	18 839	3 874
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar under uppförande		
IB anskaffningsvärde	5 990	0
Årets anskaffning, köpta rättigheter	0	5 990
Aktivering tidigare år	-5 990	0
UB anskaffningsvärde	0	5 990
Summa bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	50 173	23 837

Det bokförda värdet avseende immateriella anläggningstillgångar har ökat med 26 mnkr. Sveriges Domstolar påbörjade 2018 tre immateriella projekt. Dessa avsåg digitaliserad brottmålshantering, e-arkiv och ny extern webbplats. Projekten E-arkiv och ny extern webbplats har slutförts under året och tillgångarna har aktiverats (13 respektive 7 mnkr).

Projektet digitaliserad brottmålshantering pågår och uppgår hitintills till 25 mnkr. Se vidare under avsnittet Utvecklingsinsatser under rubriken Digitalisering i resultatredovisningen.

Not 12 Materiella anläggningstillgångar (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	255 859	259 706
Årets anskaffning	52 200	490
Aktivering tidigare år	123 663	35 938
Utrangering	-22 883	-40 275
UB anskaffningsvärde	408 839	255 859
IB ackumulerade avskrivningar	-129 914	-119 128
Årets avskrivning	-69 342	-51 062
Avskrivning utrangering	22 883	40 275
UB ackumulerade avskrivningar	-176 373	-129 914
Summa bokfört värde	232 466	125 944
Förbättringsutgifter på annans fastighet under uppförande		
IB anskaffningsvärde	173 515	154 703
Årets anskaffning	77 763	54 750
Aktivering tidigare år	-123 663	-35 938
UB anskaffningsvärde / Summa bokfört värde förbättringsutgifter	127 615	173 515
Summa bokfört värde förbättringsutgifter på annans fastighet	360 081	299 459
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	2 565 800	2 446 182
Årets anskaffning	47 346	64 310
Aktivering tidigare år	216 380	83 551
Försäljning	-47 001	-9 985
Utrangering	-22 924	-18 258
UB anskaffningsvärde	2 759 601	2 565 800
IB ackumulerade avskrivningar	-2 081 923	-1 939 797
Årets avskrivning	-174 187	-165 637
Avskrivning försäljning	42 623	5 985
Avskrivning utrangering	22 423	17 526
UB ackumulerade avskrivningar	-2 191 064	-2 081 923
Summa bokfört värde maskiner, inventarier, installationer m.m.	568 537	483 877
Pågående nyanläggningar		
IB anskaffningsvärde	322 444	194 102
Årets anskaffning	180 255	211 893
Aktivering tidigare år	-216 380	-83 551
UB anskaffningsvärde / Summa bokfört värde pågående	286 319	322 444
Summa bokfört värde materiella anläggningstillgångar	1 214 937	1 105 780

Not 13 Fordringar hos andra myndigheter (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Fordran Skatteverket – ingående moms m.m.	172 134	164 893
Kundfordringar på statliga myndigheter	506	548
Övriga fordringar på statliga myndigheter	0	315
Summa	172 640	165 756

Not 14 Övriga kortfristiga fordringar (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Övriga kortfristiga fordringar	2 165	4 051

Övriga kortfristiga fordringar avser i huvudsak fordringar på konkursförvaltare samt återkrav i brottmål. Förändringen beror på minskade fordringar avseende återkrav i brottmål med anledning av förändrad kravhantering under föregående år (se även not 9 och 35).

Not 15 Periodavgränsningsposter, fordringar (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror för lokaler	220 799	215 274
Övriga förutbetalda kostnader	65 097	62 312
Summa	285 896	277 586
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter	1 217	330
Summa	1 217	330
Övriga upplupna intäkter		
Avser ej fakturerade återkrav i brottmål m m	970	551
Summa	970	551
Summa periodavgränsningsposter, fordringar	288 083	278 468

Not 16 Avräkning med statsverket (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	- 4 288	-10 226
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-165 055	-177 517
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	166 540	183 455
Skulder avseende uppbörd	-2 803	-4 288
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	58 227	48 265
Redovisat mot anslag (+)	3 347 230	3 155 266
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-3 350 976	-3 145 304
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	54 481	58 227
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-45 844	-249 077
Redovisat mot anslag (+)	6 837 546	6 723 806
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-6 880 955	-6 575 329
Återbetalning av anslagsmedel (+)	4 028	54 756
Skuld avseende anslag i räntebärande flöde	-85 224	-45 844
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	-63 945	- 62 041
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	974 286	914 659
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-4 161 329	-3 878 412
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+)	3 184 436	2 961 849
Saldo	-66 553	-63 945
Avräkning med statsverket	-100 099	-55 850

Avräkning med statsverket har förändrats från -56 mnkr till -100 mnkr. Förändringen avser i huvudsak anslag i räntebärande flöde och beror på ett ökat anslagssparande.

Not 17 Behållning räntekonto i Riksgälden (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Behållning räntekonto i Riksgälden	311 334	470 003

Not 18 Förändring av myndighetskapitalet (tkr)

	Statskapital
Utgående balans 2018-12-31	5 679
Ingående balans 2019-01-01	5 679
Under året invärderad konst från Statens konstråd	0
Under året återlämnad konst till Statens konstråd	-80
Summa årets förändring	-80
Utgående balans 2019-12-31	5 599

Statskapital består av konst som erhållits av Statens Konstråd.

Not 19 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående avsättning	1 985	2 725
Årets pensionskostnad	5 719	371
Årets pensionsutbetalningar	-949	-1 111
Utgående avsättning	6 755	1 985

Pensionsavsättningarna avser beviljade delpensioner. Ökningen av den utgående avsättningen är en följd av avtal som slutits som en följd av omstruktureringen vid migrationsdomstolarna där avsatta medel enligt omställningsavtalet nyttjats (se även not 20).

Not 20 Övriga avsättningar (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Avsättning avseende lokalkostnader	1 400	2 100
Avsättning avseende omställningsavtal	6 945	11 458
Utgående avsättning	8 345	13 558

Bokförda avsättningar avseende lokalkostnader har minskat med 700 tkr under året. De avsättningar som kvarstår avser lokaler i Gävle och omfattar framtida utgifter för ingångna hyresavtal, som är en följd av omstruktureringen av förvaltningsrättsorganisationen. Av dessa avsättningar förväntas 700 tkr regleras under nästa räkenskapsår.

Under året har 9 556 tkr, 0,3 procent av utbetalda löner, avsatts i enlighet med omställningsavtalet. Användningen av avsatta medel har i år varit 14 069 tkr. Avsättningarna avseende omställningsavtalet har därmed minskat med 4 513 tkr.

Not 21 Lån i Riksgälden (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Ingående skuld	1 093 187	914 565
Lån upptagna under året	86 781	178 622
Utgående balans	1 179 968	1 093 187

Beviljad låneram för år 2019 uppgår till 1 300 000 tkr. Värdet av samtliga anläggningstillgångar på balansdagen som kommer finansieras av lån uppgår till 1 259 510 tkr. Skillnaden mot upptagna lån avser anläggningstillgångarnas förändring under december månad.

Not 22 Kortfristiga skulder till andra myndigheter (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	140 382	178 544

Skulderna avser i huvudsak leverantörsskulder till andra myndigheter och skuld avseende arbetsgivaravgifter. Dessa är lägre i år vilket i huvudsak förklaras av att en faktura om 41 mnkr till Statens tjänstepensionsverk föregående år med förfallodatum 2018-12-28 blev betald 2019-01-03.

Not 23 Leverantörsskulder (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Leverantörsskulder	213 799	316 900

Leverantörsskulderna är 103 mnkr lägre i år. Merparten av denna minskning beror på att ett antal hyresfakturor vid förra årsskiftet blev betalda först 2019-01-02.

Not 24 Övriga kortfristiga skulder (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Övriga kortfristiga skulder	83 619	87 417

Övriga kortfristiga skulder avser i huvudsak preliminärskatt.

Not 25 Periodavgränsningsposter, skulder (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	297 240	291 706
Övriga upplupna kostnader	3 160	2 855
Summa	300 400	294 561
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag avseende internationellt utvecklingsarbete	1 322	1 952
Summa	1 322	1 952
Övriga förutbetalda intäkter		
Övriga förutbetalda hyresintäkter	2 784	0
Summa	2 784	0
Summa periodavgränsningsposter, skulder	304 506	296 513

Semesterlöneskulden i år liksom tidigare år beräknas utifrån den semesterlista som lönesystemet skapar i samband med decembers lönekörning. Denna lista visar utfallet på semesterskulden per sista november.

Övriga förutbetalda intäkter avser uthyrning av lokaler.

Not 26 Ansvarsförbindelser (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Hyresavtal, Hovrätten över Skåne och Blekinge	29 847	29 847
Hyresavtal, Attunda tingsrätt	17 756	17 756
Hyresavtal, Södertörns tingsrätt	25 312	25 312
Projekteringsgaranti, ny domstolsbyggnad Göta Hovrätt och	14 000	0
Projekteringsgaranti, ny domstolsbyggnad Södertälje tingsrätt	1 800	0
Summa	88 715	72 915

Ansvarsförbindelserna avser dels hyresavtal där avflyttningshyra ska erläggas, med ett belopp som motsvarar den sammanlagda kapitalhyran för de sista fyra kvartalen av den avtalade hyrestiden, om avtalet sägs upp vid den första 20-åriga hyrestidens utgång, dels projekteringsgarantier vid nybyggnation av domstolsbyggnader.

Not 27 Drift; kostnader (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Kostnader enligt resultaträkningen	-6 972 333	-6 852 649
Avskrivningar och nedskrivningar	247 102	223 868
Realisationsförlust	1 437	335
Avsättningar	-443	-4 045
Kostnader enligt finansieringsanalysen	-6 724 237	-6 632 491

Not 28 Drift; intäkter av avgifter och andra ersättningar (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	20 400	19 228
Realisationsvinst	-1 056	-832
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalysen	19 344	18 396

Not 29 Förändring av kortfristiga fordringar (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Ökning (-) fordringar hos andra myndigheter	-6 883	-7 684
Ökning (-) kundfordringar	-2 053	-724
Minskning (+) övriga fordringar (exkl. uppbörd)	183	225
Ökning (-) periodavgränsningsposter	-9 616	-32 504
Delsumma drift	-18 369	-40 687
Minskning (+) kortfristiga fordringar (uppbörd)	1 702	5 784
Summa	-16 667	-34 903

Not 30 Förändring av kortfristiga skulder (tkr)

	2019-12-31	2018-12-31
Minskning (-) skuld till andra myndigheter	-38 163	49 359
Minskning (-) leverantörsskulder avseende drift	-162 577	99 776
Minskning (-) övriga kortfristiga skulder	-3 986	3 179
Minskning (-) förskott från kunder	-32	32
Ökning (+) periodavgränsningsposter	7 993	13 825
Delsumma drift	-196 765	166 171
Ökning (+) leverantörsskulder avseende investeringar	59 476	-11 100
Ökning (+) av kortfristiga skulder (uppbörd)	187	-4
Summa	-137 102	155 067

Not 31 Årets tilldelning enligt regleringsbrev (tkr)

Regleringsbrev	2018-12	2019-06-27	2019-12-19	Tilldelning
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet				
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	5 814 514		5 988 514	5 988 514
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	2 356 657	3 021 357		3 021 357
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd				
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering	6 500			6 500
Utgiftsområde 8 Migration				
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	691 291	890 291		890 291
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	337 649			337 649
Utgiftsområde 22 Kommunikationer				
1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm	1 000			1 000
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg	980			980

I ändring av regleringsbrev avseende Sveriges Domstolar, 2019-06-27, tilldelades ytterligare 664 700 tkr på anslaget 1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m. utifrån prognoser på kostnadsutvecklingen.

I ändring av regleringsbrev, 2019-06-27, tilldelades ytterligare 199 000 tkr på anslaget 1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål utifrån prognoser på kostnadsutvecklingen.

I ändring av regleringsbrev, 2019-12-19, tilldelades ytterligare 174 000 tkr på anslaget 1:5 ap.1 Sveriges Domstolar utifrån prognoser på kostnadsutvecklingen.

Not 32 Omdisponerade anslagsbelopp (tkr)

Enligt regleringsbrev 2018-12-21 har 208 tkr avseende 1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm omdisponerats till andra anslagsposter. Enligt regleringsbrev 2019-12-05 har 62 tkr omdisponerats från andra anslagsposter till anslaget 1.14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg.

Not 33 Indragning (tkr)

Enligt regleringsbrev 2018-12-18 har 238 tkr, avseende anslag 1:1 ap.43 Internationell civil krishantering, dragits in. Enligt regleringsbrev 2018-12-20 har 3 712 tkr, avseende anslag 1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål, dragits in.

Not 34 Utgifter enligt anslagsredovisningen (tkr)

För anslagen 1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål och 1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm avviker årets utgifter gentemot de tilldelade medlen med mer än 10 procent.

Vad gäller anslaget 1: 1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål beror avvikelsen på att tilldelningen varit högre än prognostiserade utgifter och att debiterad tid/mål gått ner.

För anslaget 1:11 ap.1 Trängselskatt i Stockholm är avvikelsen beloppsmässigt mycket liten.

Not 35 Återbetalning i brottmål m.m. (tkr)

Medel som flyter in på grund av ålagd återbetalningsskyldighet redovisas på inkomstittel 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet. Återbetalningar har gjorts till Rättshjälpsmyndigheten med 4,4 mnkr (22,3 mnkr, 2018) samt till Kammarkollegiet med 48,1 mnkr (18,4 mnkr, 2018). Återbetalningar har dessutom skett på restförda fordringar till Kronofogden med 17,3 mnkr (16,2 mnkr, 2018). De sammanlagda återbetalningarna vid både Rättshjälpsmyndigheten, Kammarkollegiet och Kronofogden uppgår till 69,8 mnkr (57,5 mnkr, 2018).

Ersättningar enl. 7 kap 2 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Tabell 65 Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret 2019 samt styrelse/rådsuppdrag m.m. för generaldirektören och ledamöter i DV:s insynsråd

Namn	Befattning/uppdrag	Belopp (kr)	Styrelse-/rådsuppdrag
Martin Holmgren	Generaldirektör och ordförande i DV:s insynsråd	1 531 386	Arbetsgivarverkets styrelse KÅPAN Pensioners styrelse
Jan R Andersson	Rådsledamot	4 500	ISP:s exportkontrollråd Insynsrådet för Polisregion Syd
Fredrik Beijer	Rådsledamot	4 500	
Maria Billing	Rådsledamot	4 500	Domarnämnden
Susanne Eberstein	Rådsledamot	4 850	Riksbanken Domarnämnden Säpos insynsråd Riksåklagarens insynsråd Patientskadenämnden Förvaltningsstiftelsen för SVT, SR och UR Polisens personalansvars- nämnd
Gunilla Hedwall	Rådsledamot	4 500	Skyddsdelegationen Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden
Katarina Johansson Welin	Rådsledamot fr.o.m. 2019-10-01	0	
Kerstin Skarp	Rådsledamot t.o.m. 2019-05-01	3 000	Domarnämnden
Mikael Westberg	Rådsledamot	4 500	Kungafonden Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Intern styrning och kontroll

Generaldirektören ansvarar för att det finns en process för intern styrning och kontroll inom Sveriges Domstolar som fungerar på ett betryggande sätt. Myndighetscheferna vid myndigheterna inom Sveriges Domstolar är skyldiga att genomföra den interna styrning och kontroll som Domstolsverket ansvarar för.

Utveckling och förbättringar

Utvecklingen av ledningsprocessen inom Domstolsverket fortsatte 2019 men fokus under året handlade mer om att tillämpa den på ett bra sätt genom att förbättra analyserna och agera på resultatet.

En övergripande strategi för ledningskommunikation beslutades i början på året av generaldirektören. Den årliga internkommunikationsmätningen visade på en fortsatt uppåtgående trend för flera viktiga områden som bidrar till styrning och ledning.

Riktlinjer för hantering av misstankar om oegentligheter inom Domstolsverket beslutades. I riktlinjerna klargörs bl.a. utgångspunkter för medarbetares agerande och hur oegentligheter kan förebyggas i verksamheten. Stöd-materialet om hur bisysslor ska bedömas inom Sveriges Domstolar och vem som i varje enskilt fall har att besluta om en bisysslas tillåtlighet uppdaterades också.

Ett nytt verktyg för ekonomisk analys som ger möjlighet till en visualiserad analys och mer detaljer implementerades. Den ökade detaljnivån ger bättre förutsättningar för att följa upp verksamheten och hitta avvikelser, vilket förbättrar den interna styrningen och kontrollen.

Domstolsverkets föreskrifter om intern styrning och kontroll uppdaterades för att bättre återspegla förordningen. Myndighetsledningens ansvar för att det finns en god intern miljö är förtydligat tillsammans med kravet på att förebygga oegentligheter.

Rutinen för hur Domstolsverkets avdelningar ska bedöma och intyga hur den interna styrningen och kontrollen varit sågs över. Förutom själva intygandet ska nu även bedömningsunderlaget redovisas. Syftet är att ge generaldirektören ett mera komplett underlag inför uttalandet om intern styrning och kontroll i årsredovisningen och att bättre fånga upp eventuella förbättringsområden där stödet kan behöva utvecklas.

Processen

En central del i arbetet med intern styrning och kontroll är en fungerande riskhantering. Myndigheterna inom Sveriges Domstolar gör egna riskanalyser. Risker som man behöver hjälp med att hantera rapporteras till Domstolsverket som upprättar en övergripande riskanalys utifrån domstolarnas allvarligaste risker och målen i Domstolsverkets strategiska inriktning.

Risikanalyser

Domstolsverkets övergripande riskanalys 2019 inkl. beslutade riskåtgärder fastställdes av generaldirektören i januari och riskanalysen innehöll tolv risker.

Det var en handfull risker som alla bedömdes lika allvarliga och en av dem var risken för förändringar i måltillströmningen, framför allt gällande migrationsdomstolarna. Försämrade ekonomiska förutsättningar var en annan allvarlig risk tillsammans med rekryteringsproblematiken och risken för hög personalomsättning. Att inte hinna med chefsrollen, risken för trakasserier, hot och våld samt att digitaliseringsarbetet går för långsamt fanns också med bland de risker som hade högst riskvärdering.

Risikanalyser genomfördes också på olika nivåer i verksamheten för att säkerställa att enskilda processer är effektiva och ändamålsenliga.

Åtgärder

Samtliga risker i Domstolsverkets övergripande riskanalys hade beslutade åtgärder och nedan återfinns några exempel för de allvarligaste riskerna.

Måltillströmningsrisken hanteras sedan några år tillbaka i ett projekt där Domstolsverket samordnar och ger stöd till domstolarna i de insatser som domstolarna själva löpande vidtar. Förslag på kostnadsreducerande åtgärder och en dialog med departementet om anslaget för Sveriges Domstolar var två åtgärder kopplade till risken för sämre ekonomiska förutsättningar.

Rekryteringsproblematiken och personalomsättningsrisken har koppling till risken att inte hinna med som chef och många av åtgärderna såsom arbetet med att framstå som en attraktiv arbetsgivare, notarieprojektet och en utbildning för potentiella chefer bidrog till att hantera flera av riskerna.

Åtgärder för att ta hand om risken för trakasserier, hot och våld var, förutom en aktiv kontakt med domstolarna, att erbjuda krisövningar, genomföra säkerhetskonferens och skapa utbildning om bemötande och säkerhet.

Att tydliggöra hur arbetet går med att realisera de olika målbilderna för digitaliseringen var en viktig åtgärd för att hantera risken för att digitaliseringsarbetet går för långsamt och inte möter domstolarnas behov.

Uppföljning

Av den övergripande riskanalysens beslutade åtgärder genomfördes 80 procent som planerat under året. Genomförda åtgärder bidrog till att två av riskerna fick sänkta riskvärden. Det gällde risken för hög personalomsättning och risken för trakasserier, hot och våld. För båda dessa risker gjordes bedömningen att nya specifika riskåtgärder inte krävs.

Resultatdialoger genomfördes med samtliga domstolar vid tre tillfällen under året. Uppföljning och analys av domstolarnas verksamhet och ekonomi gjordes inför resultatdialogerna. Även vissa delar inom intern styrning och kontroll följdes upp. För de av regeringen uppsatta verksamhetsmålen uppnåddes lika många mål 2019 som året innan, dvs 6 av 13.

Sveriges Domstolars samtliga myndigheter ska årligen bedöma och till Domstolsverket intyga om den interna styrningen och kontroll varit betryggande. Alla myndigheter utom en intygade att så varit fallet.

Även Domstolsverkets avdelningar ska lämna intyg om den interna styrningen och kontrollen för sina olika sakområden. Samtliga avdelningar intygade att det varit en betryggande intern styrning och kontroll.

Beslutade åtgärdsplaner avseende internrevisionens rapporterade skrivelser följdes upp och flera av skrivelserna kunde avslutas.

Bedömning

För bedömning av intern styrning och kontroll används strukturen från ramverket (COSO) som legat till grund för förordningen om intern styrning och kontroll. Självutvärderingsunderlagen indikerade inte på några allvarliga brister i den interna miljön. Det finns en fungerande riskhantering i organisationen där åtgärder beslutas för risker som behöver hanteras. Uppföljning av riskåtgärder och verksamheten har skett löpande men särskilt efter varje tertial då ledningsgruppen tagit del av utfallet och hanterat eventuella avvikelser. Självutvärderingsunderlagen indikerade inte heller på några allvarliga brister inom information och kommunikation. Årets internkommunikationsmätning visade på påtagliga förbättringar.

Alla domstolar utom en intygade att den interna styrningen och kontrollen har genomförts på ett betryggande sätt. De brister som en domstol redovisade är inte av den karaktären att de påverkar bedömningen för Sveriges Domstolar som helhet. Det har under året inte heller framkommit att det förekommit oegentligheter eller andra brister i en omfattning som påverkar bedömningen av den interna styrningen och kontrollen.

Årsredovisningens undertecknande

"Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten⁴ har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser".

"Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning".

Jönköping den 20 februari 2020

Martin Holmgren

⁴ Med myndigheten avses myndigheterna inom Sveriges Domstolar.

Bilagor till resultatredovisningen

Bilaga 1 Verksamhetsmål

Tabell 66 Tingsrätter – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad 75:e percentilen Regeringens mål 7 månader		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Domstol						
Alingsås	5,8	5,1	3,9	7,0	6,0	6,3
Attunda	5,0	5,2	4,1	6,8	6,1	7,4
Blekinge	2,9	2,8	3,3	5,3	4,5	6,7
Borås	4,9	5,1	4,2	7,0	6,2	6,2
Eksjö	3,0	2,7	3,0	2,7	3,0	2,9
Eskilstuna	2,6	3,0	2,8	5,6	6,9	5,6
Falun	5,1	5,5	5,6	7,4	7,6	7,3
Gotland	3,7	3,8	3,8	8,2	6,4	6,1
Gällivare	4,1	3,8	3,5	7,2	7,2	6,5
Gävle	4,5	4,4	4,2	6,5	7,7	7,3
Göteborg	4,1	4,5	5,1	6,1	6,5	7,1
Halmstad	3,6	3,5	4,1	6,3	4,8	6,8
Haparanda	4,5	5,1	4,0	6,8	7,3	5,9
Helsingborg	4,0	4,3	3,6	6,0	5,9	6,0
Hudiksvall	4,1	4,4	4,0	5,3	6,9	7,1
Hässleholm	3,2	4,3	2,9	5,9	7,0	4,5
Jönköping	4,3	4,5	4,0	6,6	7,1	6,9
Kalmar	4,2	4,5	4,8	7,0	7,6	7,4
Kristianstad	3,9	4,3	3,2	6,3	5,5	5,7
Linköping	3,1	3,3	3,9	5,6	5,8	5,4
Luleå	4,8	5,8	5,5	6,4	6,5	7,1
Lund	4,1	3,3	2,9	6,6	5,6	6,7
Lycksele	1,5	2,0	2,1	1,8	2,2	3,1
Malmö	3,5	4,0	4,0	6,4	7,0	7,5
Mora	2,6	3,5	3,1	5,5	6,6	6,1
Nacka	3,8	4,4	6,5	6,5	6,4	7,5
Norrköping	3,9	3,4	3,7	5,4	4,7	5,6
Norrtälje	2,6	3,1	2,3	7,0	5,5	6,7
Nyköping	2,8	3,0	3,0	3,7	4,0	6,0
Skaraborgs	4,2	3,8	3,8	5,4	6,3	6,8
Skellefteå	4,2	4,0	3,1	5,8	6,6	7,0
Solna	4,2	3,7	3,1	6,3	6,7	6,7
Stockholm	5,3	5,2	4,4	8,9	6,6	6,5
Sundsvall	4,7	5,0	5,3	6,3	6,3	6,4
Södertälje	2,8	3,0	3,4	4,9	4,8	4,9
Södertörn	3,7	3,5	2,9	5,6	5,1	4,6
Uddevalla	4,5	4,6	4,7	6,6	7,6	6,5
Umeå	2,8	2,5	2,3	5,3	4,4	4,2
Uppsala	4,4	3,9	4,5	6,0	5,8	6,7
Varberg	4,4	4,3	4,4	6,3	7,1	7,1
Vänersborg	5,2	5,6	4,5	5,9	7,7	7,0
Värmland	5,5	5,3	4,5	7,2	7,4	6,8
Västmanland	4,2	3,6	3,6	6,9	5,4	5,8

BILAGOR TILL RESULTATREDOVISNINGEN

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad 75:e percentilen Regeringens mål 7 månader		
Växjö	3,0	2,7	2,8	7,0	6,8	6,6
Ystad	4,5	4,2	4,0	6,1	5,9	6,0
Ängermanland	3,7	3,9	4,3	5,6	7,1	6,3
Örebro	4,4	4,2	3,8	5,5	6,7	6,9
Östersund	5,7	4,5	3,8	5,1	4,6	6,1
Totalt	4,2	4,1	3,9	6,4	6,2	6,5

Beräkningen av omloppstiden för brottmål har ändrats 2019. Numera används datum för elektronisk stämning som startdatum, tidigare hämtades startdatumet med viss manuell hantering. Detta har inneburit en marginell skillnad för resultatet. Beräkningen för 2017 och 2018 har inte ändrats.

Tabell 67 Hovrätter – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Brottmål exkl. förtursmål 75:e percentilen Regeringens mål 5 månader			Tvistemål fram till PT beslut 75:e percentilen Regeringens mål 2 månader			Tvistemål där PT beviljats 75:e percentilen Regeringens mål 10 månader		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Domstol									
Göta hovrätt	6,1	6,0	6,9	1,9	2,0	1,9	10,1	10,7	9,9
Hovrätten för Nedre Norrland	6,1	7,2	7,9	2,9	3,0	2,3	10,6	13,7	12,7
Hovrätten för Västra Sverige	5,2	4,8	5,9	2,1	1,9	1,9	10,0	9,2	10,7
Hovrätten för Övre Norrland	6,0	6,1	5,1	1,3	1,4	1,2	9,8	13,7	12,4
Hovrätten över Skåne och Blekinge	5,3	5,3	5,4	1,9	2,2	1,7	10,3	8,4	8,5
Svea hovrätt	7,5	8,6	8,8	1,3	1,4	1,6	11,3	12,7	12,6
Totalt	6,1	6,3	6,7	1,6	1,8	1,7	10,7	11,7	11,5

Tabell 68 Högsta domstolen – målluppfyllelse av domstolens egna satta mål

	Median				90:e percentilen			
	Mål	2017	2018	2019	Mål	2017	2018	2019
Dispensmål exkl. förtursmål	1,0	1,1	0,9	1,0	3,0	2,8	2,5	2,6
Dispenserade mål exkl. förtursmål	12,0	11,8	9,3	8,2	18,0	19,2	13,7	14,7
Extraordinära mål exkl. förtursmål	6,0	2,0	2,3	1,4	12,0	10,9	9,6	8,0

Tabell 69 Förvaltningsrätter – målluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Totalt exkl. förtursmål och migrationsmål 75:e percentilen Regeringens mål 6 månader		
	2017	2018	2019
Domstol			
Falun	9,0	8,1	8,4
Göteborg	5,8	6,6	7,8
Härnösand	8,7	13,3	13,3
Jönköping	8,2	8,2	8,3
Karlstad	6,2	6,4	7,1
Linköping	5,4	5,9	6,3
Luleå	4,4	5,6	7,3
Malmö	5,8	6,5	7,2
Stockholm	6,3	5,5	5,8
Umeå	5,4	6,6	9,1
Uppsala	11,9	8,7	9,2
Växjö	5,8	8,4	10,8
Totalt	6,5	6,8	7,7

Tabell 70 Migrationsdomstolarna – målluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Avlägsnandemål, ensamkommande barn 90 percentilen Regeringens mål 2 mån			Övriga avlägsnandemål 90 percentilen Regeringens mål 4 mån			Verkställighetsmål 90 percentilen Regeringens mål 1 mån			Övriga migrationsmål 90 percentilen Regeringens mål 5 mån		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Domstol												
Göteborg	5,5	6,3	5,0	11,9	17,2	23,8	1,8	1,5	1,8	6,8	8,9	10,2
Luleå	3,1	3,7	7,6	7,2	8,4	12,7	0,6	0,7	1,0	4,8	6,5	7,5
Malmö	4,8	5,6	12,7	9,2	12,6	18,1	0,6	0,7	0,7	7,1	9,1	5,8
Stockholm	3,3	4,3	2,9	5,3	9,6	10,9	0,8	0,9	0,8	3,9	4,6	4,0
Totalt	4,0	5,2	5,0	9,5	13,1	20,8	0,9	1,0	1,0	6,3	8,2	6,7

Tabell 71 Kammarrätter – målluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Totalt exkl. förtursmål och migrationsmål 75:e percentilen Regeringens mål 6 månader		
	2017	2018	2019
Domstol			
Kammarrätten i Göteborg	5,9	5,2	5,4
Kammarrätten i Jönköping	10,6	6,8	5,6
Kammarrätten i Stockholm	24,3	5,5	5,8
Kammarrätten i Sundsvall	5,2	3,9	4,9
Totalt	11,3	5,3	5,4

Tabell 72 Migrationsöverdomstolen – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

90:e percentilen	Mål	2017	2018	2019
Totalt migrationsmål	2,0	1,5	1,4	1,6

Tabell 73 Högsta förvaltningsdomstolen – måluppfyllelse av domstolens egna satta mål

90:e percentilen	Mål	2017	2018	2019
PT beslut	6,0	7,0	7,4	6,2

Tabell 74 Hyres- och arrendenämnderna – måluppfyllelse av regeringens verksamhetsmål

	Hyres- och arrendenämndsärenden exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden 75:e percentilen Regeringens mål 4 månader		
Hyres- och arrendenämnd	2017	2018	2019
Göteborg	11,3	5,7	4,6
Jönköping	9,1	5,3	4,9
Linköping	4,4	3,8	3,1
Malmö	2,8	3,3	3,8
Stockholm	9,3	12,6	13,2
Sundsvall	4,0	8,5	3,3
Umeå	9,1	2,8	4,8
Västerås	4,3	3,7	4,7
Totalt	11,2	6,9	5,1

Bilaga 2 Styckkostnader⁵

Tabell 75 Styckkostnader per domstolsslag

	2017	2018	2019
Tingsrätter			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål och ärende (kr), fasta priser	15 698	13 954	13 034
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål och ärende (kr), löpande priser	15 128	13 709	13 034
Styckkostnad tvistemål exkl. gemensam ansökan (kr), fasta priser	18 884	17 785	16 617
Styckkostnad tvistemål exkl. gemensam ansökan (kr), löpande priser	18 198	17 473	16 617
Styckkostnad brottmål (kr), fasta priser	17 780	16 302	15 257
Styckkostnad brottmål (kr), löpande priser	17 134	16 016	15 257
Styckkostnad miljömål (kr), fasta priser	64 238	64 061	46 448
Styckkostnad miljömål (kr), löpande priser	61 903	62 938	46 448
Styckkostnad fastighetsmål (kr), fasta priser	48 438	31 262	25 680
Styckkostnad fastighetsmål (kr), löpande priser	46 677	30 714	25 680
Styckkostnad PBL-mål (kr), fasta priser	32 594	31 576	30 146
Styckkostnad PBL-mål (kr), löpande priser	31 409	31 022	30 146
Styckkostnad konkurs och företagsrekonstruktion (kr), fasta priser	34 373	17 613	15 179
Styckkostnad konkurs och företagsrekonstruktion (kr), löpande priser	33 124	17 304	15 179
Styckkostnad utsökningsärenden (kr), fasta priser	5 598	5 354	4 788
Styckkostnad utsökningsärenden (kr), löpande priser	5 394	5 260	4 788
Styckkostnad övriga domstolsärenden (kr), fasta priser	6 831	5 386	4 858
Styckkostnad övriga domstolsärenden (kr), löpande priser	6 583	5 292	4 858
Hovrätter			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), fasta priser	34 963	34 000	32 810
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), löpande priser	33 692	33 404	32 810
Styckkostnad brottmål (kr), fasta priser	59 129	54 763	54 454
Styckkostnad brottmål (kr), löpande priser	56 979	53 803	54 454
Styckkostnad tvistemål (kr), fasta priser	49 155	53 819	50 304
Styckkostnad tvistemål (kr), löpande priser	47 369	52 875	50 304
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr) fasta priser	12 787	12 760	12 320
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr) löpande priser	12 322	12 536	12 320
Styckkostnad miljömål (kr), fasta priser	59 289	56 234	58 298
Styckkostnad miljömål (kr), löpande priser	57 134	55 248	58 298
Styckkostnad fastighetsmål och PBL-mål (kr), fasta priser	38 289	53 693	41 816
Styckkostnad fastighetsmål och PBL-mål (kr), löpande priser	36 897	52 752	41 816

⁵ Med styckkostnader avses verksamhetens kostnader fördelat på avgjorda mål och ärenden. Kostnader fördelas även till Rättshjälpsmyndigheten, Lagrådet och för internationell civil krishantering men dessa redovisas inte i styckkostnadsberäkningarna då det inte finns mål eller ärenden kopplade till dessa kostnader. I verksamhetens kostnader ingår bl.a. domstolarnas löne- och förvaltningskostnader, övergripande administration samt utvecklings- och kvalitetsarbete. För mer detaljer kring verksamhetens kostnader, se noter till resultaträkningen.

Definitionen av verksamhetens kostnader ändrades 2018. Styckkostnader för 2017 räknades inte om vilket innebär att jämförbarheten med detta år är begränsad. För ytterligare information om ändrade redovisningsprinciper se avsnittet för tilläggsupplysningar och noter bland de finansiella dokumenten (sid 118) i Sveriges Domstolars årsredovisning för 2018.

Kostnaderna har fördelats med hjälp av domstolarnas tidredovisning. Under 2019 redovisade migrationsdomstolarna tid dagligen under hela året. Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen har inte redovisat någon tid. Övriga domstolsslag har redovisat tid under minst två månader. För de domstolsslag där ingen tidredovisning har skett antas samtliga styckkostnaderna ha förändrats i linje med den genomsnittliga styckkostnaden för domstolsslaget. Årsmedelvärdet för Statistiska centralbyråns konsumentprisindex har använts vid samtliga fastprisberäkningar.

	2017	2018	2019
Högsta domstolen			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), fasta priser	22 467	19 299	18 357
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), löpande priser	21 651	18 961	18 357
Styckkostnad brottmål (kr), fasta priser	22 654	19 459	18 509
Styckkostnad brottmål (kr), löpande priser	21 830	19 118	18 509
Styckkostnad tvistemål (kr), fasta priser	22 454	19 288	18 346
Styckkostnad tvistemål (kr), löpande priser	21 638	18 950	18 346
Styckkostnad övriga mål (kr), fasta priser	22 389	19 232	18 292
Styckkostnad övriga mål (kr), löpande priser	21 575	18 894	18 292
Förvaltningsrätter			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), fasta priser	8 871	8 464	8 185
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), löpande priser	8 548	8 316	8 185
Styckkostnad skattemål (kr), fasta priser	10 651	12 484	12 609
Styckkostnad skattemål (kr), löpande priser	10 264	12 265	12 609
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr), fasta priser	9 400	7 654	9 295
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr), löpande priser	9 058	7 520	9 295
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr), fasta priser	5 275	5 342	4 345
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr), löpande priser	5 083	5 249	4 345
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr), fasta priser	8 046	7 975	7 633
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr), löpande priser	7 753	7 835	7 633
Migrationsdomstolar			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), fasta priser	17 655	16 511	13 698
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), löpande priser	17 013	16 222	13 698
Styckkostnad avlägsnandemål (kr), fasta priser	26 581	25 323	27 017
Styckkostnad avlägsnandemål (kr), löpande priser	25 615	24 879	27 017
Styckkostnad verkställighetsmål (kr), fasta priser	19 639	11 548	13 532
Styckkostnad verkställighetsmål (kr), löpande priser	18 925	11 345	13 532
Styckkostnad övriga målkategorier exkl. avlägsnandemål och verkställighetsmål (kr), fasta priser	12 801	11 861	8 264
Styckkostnad övriga målkategorier exkl. avlägsnandemål och verkställighetsmål (kr), löpande priser	12 336	11 653	8 264
Kammarrätter			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), fasta priser	13 778	20 637	18 670
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), löpande priser	13 277	20 275	18 670
Styckkostnad skattemål (kr), fasta priser	22 641	29 919	27 514
Styckkostnad skattemål (kr), löpande priser	21 818	29 394	27 514
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr), fasta priser	8 150	21 474	19 311
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr), löpande priser	7 853	21 098	19 311
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr), fasta priser	7 297	8 405	8 489
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr), löpande priser	7 032	8 257	8 489
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr), fasta priser	16 705	17 851	13 734
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr), löpande priser	16 097	17 538	13 734

	2017	2018	2019
Migrationsöverdomstolen			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), fasta priser	7 647	5 997	6 421
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), löpande priser	7 369	5 892	6 421
Styckkostnad avlägsnandemål (kr), fasta priser	7 851	4 982	6 113
Styckkostnad avlägsnandemål (kr), löpande priser	7 565	4 894	6 113
Styckkostnad verkställighetsmål (kr), fasta priser	11 179	9 863	6 777
Styckkostnad verkställighetsmål (kr), löpande priser	10 772	9 690	6 777
Styckkostnad övriga målkategorier exkl. avlägsnandemål och verkställighetsmål (kr), fasta priser	7 028	7 167	6 743
Styckkostnad övriga målkategorier exkl. avlägsnandemål och verkställighetsmål (kr), löpande priser	6 773	7 041	6 743
Högsta förvaltningsdomstolen			
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), fasta priser	18 891	15 206	17 199
Genomsnittlig styckkostnad för ett mål (kr), löpande priser	18 204	14 940	17 199
Styckkostnad skattemål (kr), fasta priser	16 542	13 315	14 796
Styckkostnad skattemål (kr), löpande priser	15 940	13 082	14 796
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr), fasta priser	19 132	15 400	17 113
Styckkostnad socialförsäkringsmål (kr), löpande priser	18 436	15 130	17 113
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr), fasta priser	19 611	15 786	17 542
Styckkostnad mål enligt socialtjänstlagen (kr), löpande priser	18 898	15 509	17 542
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr), fasta priser	19 758	15 905	17 673
Styckkostnad målkategorin övriga mål (kr), löpande priser	19 040	15 626	17 673
Hyres- och arrendenämnderna			
Genomsnittlig styckkostnad per ärende (kr), fasta priser	2 289	2 576	2 236
Genomsnittlig styckkostnad per ärende (kr), löpande priser	2 205	2 531	2 236

Bilaga 3 Ekonomisk översikt per domstolsslag

Tabell 76 Verksamhetens övriga intäkter per domstolsslag (tkr)

	2017	2018	2019	Andel	Förändring 2018-2019 tkr	Förändring 2018-2019 %
Högsta domstolen	72	89	18	0 %	-71	-80 %
Hovrätter	1 813	1 789	1 849	4 %	60	3 %
Tingsrätter	8 534	10 042	11 301	27 %	1 259	13 %
Hyresnämnder	249	554	381	1 %	-173	-31 %
Rättshjälpsmyndigheten	0	0	0	0 %	0	0 %
Högsta förvaltnings- domstolen	82	82	73	0 %	-9	-11 %
Kammarrätter	624	1 156	932	2 %	-224	-19 %
varav Migrationsöver- domstolen	175	253	213	1 %	-40	-16 %
Förvaltningsrätter	2 756	2 558	3 874	9 %	1 316	51 %
varav Migrationsdomstolar	550	743	1 450	3 %	707	95 %
Gemensamma intäkter*	15 960	19 834	23 631	56 %	3 797	19 %
Summa	30 088	36 105	42 058	100 %	5 953	16 %

* I gemensamma intäkter ingår uthyrning av lokaler, bidrag från t ex SIDA samt finansiella intäkter

Tabell 77 Verksamhetens kostnader per domstolsslag (tkr)

	2017	2018	2019	Andel	Förändring 2018-2019 tkr	Förändring 2018-2019 %
Högsta domstolen	97 839	102 440	99 984	1 %	-2 456	-2 %
Hovrätter	644 090	677 465	695 209	10 %	17 744	3 %
Tingsrätter	2 327 497	2 428 105	2 472 170	35 %	44 065	2 %
Hyresnämnder	69 596	73 465	71 370	1 %	-2 095	-3 %
Rättshjälpsmyndigheten	3 610	2 829	2 768	0 %	-61	-2 %
Högsta förvaltnings- domstolen	79 386	84 724	89 023	1 %	4 299	5 %
Kammarrätter	387 417	405 830	405 471	6 %	-359	0 %
varav Migrationsöver- domstolen	95 045	97 367	96 404	1 %	-963	-1 %
Förvaltningsrätter	1 189 015	1 308 695	1 326 678	19 %	17 983	1 %
varav Migrationsdomstolar	545 621	635 029	628 547	9 %	-6 482	-1 %
Gemensamma kostnader*	1 667 437	1 769 095	1 809 660	26 %	40 565	2 %
Summa	6 465 888	6 852 649	6 972 333	100 %	119 684	2 %

* I gemensamma kostnader ingår lokalhyror, IT, avskrivningar m.m. samt Domstolsverket

Tabell 78 Transfereringar per domstolsslag (tkr)

	2017	2018	2019	Andel	Förändring 2018-2019 tkr	Förändring 2018-2019 %
Högsta domstolen	9 020	8 639	10 808	0 %	2 169	25 %
Hovrätter	261 458	272 524	252 746	8 %	-19 778	-7 %
Tingsrätter	2 065 757	2 220 947	2 422 391	74 %	201 445	9 %
Hyresnämnder	664	719	751	0 %	33	5 %
Rättshjälpsmyndigheten	21 216	28 042	30 503	1 %	2 461	9 %
Högsta förvaltnings- domstolen	1 667	2 314	2 334	0 %	20	1 %
Kammarrätter	80 695	96 326	97 909	3 %	1 584	2 %
varav Migrationsöver- domstolen	29 789	36 193	32 174	1 %	-4 019	-11 %
Förvaltningsrätter	365 397	426 772	430 256	13 %	3 484	1 %
varav Migrationsdomstolar	195 233	238 034	222 425	7 %	-15 609	-7 %
Gemensamma kostnader*	5 556	6 247	6 802	0 %	555	9 %
Summa	2 811 429	3 062 528	3 254 501	100 %	191 973	6 %

* I gemensamma kostnader ingår lokalhyror, IT, avskrivningar m.m. samt Domstolsverket

Bilaga 4 Personalstatistik

Tabell 79 Medelantalet anställda*

		Ordinarie domare			Icke ordinarie domare			Notarie			Föredragande/beredn			Domstolshandläggare			Administration			Totalt		
		Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total
Högsta domstolen	2017	6	14	20	31	5	35	0	0	0	6	1	7	18	0	18	11	5	16	71	24	95
	2018	7	13	20	27	7	34	0	0	0	7	2	8	18	0	18	12	5	16	69	26	95
	2019	7	13	20	24	8	32	0	0	0	6	1	7	17	0	17	11	4	14	64	25	89
Hovrätterna	2017	135	106	241	342	163	505	0	0	0	27	5	32	141	6	146	84	40	124	729	319	1 048
	2018	139	109	248	348	154	501	0	0	0	31	7	38	145	7	151	81	41	122	742	317	1 060
	2019	132	101	233	374	165	539	0	0	0	27	6	33	142	8	150	83	40	123	758	320	1 077
Tingsrätterna	2017	269	305	574	122	70	192	447	220	667	113	34	147	960	86	1 046	293	210	503	2 204	924	3 128
	2018	278	308	586	128	71	198	458	244	702	99	32	131	982	89	1 071	276	228	504	2 221	971	3 192
	2019	299	294	593	124	67	191	425	243	668	106	28	133	970	90	1 059	269	232	501	2 193	953	3 146
Högsta förvaltningsdomstolen	2017	9	9	17	33	6	39	0	0	0	1	0	1	10	1	11	13	2	15	65	17	82
	2018	11	7	17	30	9	39	0	0	0	2	0	2	10	1	11	10	4	14	62	21	82
	2019	11	7	17	33	8	40	0	0	0	2	0	2	10	1	11	9	5	14	64	20	84
Kammarrätterna	2017	81	52	133	147	60	206	0	0	0	98	30	128	64	3	67	46	21	67	436	165	601
	2018	80	50	131	161	61	221	0	0	0	91	30	121	64	6	70	52	22	73	448	168	616
	2019	83	47	130	158	56	213	0	0	0	91	29	119	66	5	71	52	20	72	448	156	605
Förvaltningsrätterna	2017	133	91	224	92	38	130	218	99	317	500	130	630	302	33	335	91	40	131	1 336	431	1 766
	2018	142	95	236	84	29	113	225	99	324	535	139	673	332	30	362	109	44	153	1 426	434	1 860
	2019	139	93	232	87	32	118	192	85	276	541	135	676	343	32	375	109	48	157	1 411	423	1 834
Domstol totalt	2017	633	576	1 209	766	340	1 106	665	319	984	744	199	943	1 494	128	1 622	538	319	857	4 839	1 880	6 719
	2018	656	582	1 237	777	330	1 106	683	343	1 026	764	209	973	1 550	131	1 681	539	343	882	4 968	1 937	6 904
	2019	671	554	1 225	799	334	1 132	617	327	944	773	197	970	1 546	136	1 682	533	348	881	4 939	1 896	6 835
Domstolsverket**	2017	9	14	24	20	12	32	2	0	2	2	1	2	3	0	3	200	160	359	235	187	422
	2018	10	14	24	21	10	30	1	0	1	3	1	4	3	0	3	205	157	362	242	181	423
	2019	9	11	20	19	7	26	0	0	0	3	0	3	3	0	3	207	155	362	240	173	414
Hyres-och arrendenämnderna	2017	17	11	28	1	2	3	0	0	0	0	0	0	18	0	18	36	7	43	71	20	90
	2018	16	13	30	1	1	2	1	1	2	1	2	3	42	6	48	7	7	14	68	29	97
	2019	15	13	28	1	1	2	1	0	1	1	2	3	40	4	44	6	4	10	64	23	87
Rättshjälpsmyndigheten	2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	5	1	6	5	2	7
	2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	5	4	1	5
	2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	3	1	4	4	1	5
Sveriges Domstolar totalt	2017	659	602	1 260	787	353	1 140	666	319	985	746	200	946	1 515	128	1 643	779	487	1 265	5 151	2 088	7 239
	2018	682	609	1 291	798	340	1 138	686	344	1 029	767	212	979	1 595	137	1 731	755	508	1 263	5 282	2 147	7 429
	2019	695	578	1 273	818	342	1 160	618	328	945	777	199	975	1 589	140	1 729	750	508	1 258	5 246	2 094	7 340

* Antalet anställda är avrundat till heltal vilket kan påverka summeringarna.

** I siffran för Domstolsverket ingår anställda på domstolar som är med i förstärkningsstyrkan, fackliga företrädare, som arbetar delvis åt Domstolsakademin och viss säkerhetspersonal.

Tabell 80 Årsarbetskrafter*

		Ordinarie domare			Icke ordinarie domare			Notarie			Föredragande/beredn			Domstolshandläggare			Administration			Totalt		
		Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total	Kvinna	Man	Total
Högsta domstolen	2017	6	13	19	27	5	31	0	0	0	5	1	6	13	0	13	11	5	16	62	24	86
	2018	6	14	20	25	6	31	0	0	0	5	2	7	14	0	14	11	4	16	62	25	87
	2019	7	13	20	22	7	29	0	0	0	6	1	7	14	0	14	10	4	14	60	24	84
Hovrätterna	2017	125	102	227	123	65	188	0	0	0	21	4	25	125	5	131	74	38	113	469	215	683
	2018	130	105	235	124	63	187	0	0	0	21	7	28	126	6	132	72	39	111	473	220	692
	2019	126	98	224	131	63	194	0	0	0	20	6	26	127	7	134	74	38	112	477	212	689
Tingsrätterna	2017	250	309	560	111	67	179	418	216	634	82	29	111	816	76	892	253	189	442	1 930	887	2 817
	2018	262	307	569	119	67	186	427	232	659	77	27	104	829	81	909	243	211	453	1 957	923	2 880
	2019	282	294	576	116	65	181	404	235	639	80	24	103	812	81	893	237	210	446	1 930	908	2 838
Högsta förvaltningsdomstolen	2017	7	9	16	27	4	31	0	0	0	1	0	1	9	1	10	12	2	15	56	16	72
	2018	10	7	17	27	8	35	0	0	0	1	0	1	8	1	9	10	4	13	56	20	75
	2019	11	6	17	28	7	35	0	0	0	2	0	2	9	1	10	8	5	13	57	19	76
Kammarrätterna	2017	74	50	124	58	33	90	0	0	0	71	26	97	52	3	54	42	21	64	297	133	431
	2018	75	50	125	65	29	94	0	0	0	67	25	92	52	6	58	46	24	70	305	135	440
	2019	76	46	122	64	21	84	0	0	0	65	26	91	52	5	57	49	21	70	305	119	425
varav Migrationsöverdomstolen	2017	20	10	31	14	8	21	0	0	0	24	5	29	13	0	13	9	5	14	80	28	108
	2018	20	10	30	15	4	20	0	0	0	22	6	27	13	1	14	10	7	16	79	28	107
	2019	20	9	29	13	4	17	0	0	0	21	7	28	13	1	14	11	5	16	78	26	104
Förvaltningsrätterna	2017	127	91	218	85	35	119	193	96	289	373	113	486	263	30	293	85	38	123	1 126	403	1 529
	2018	136	94	230	77	28	105	204	94	299	419	125	544	290	29	320	102	45	146	1 228	416	1 643
	2019	135	92	227	80	32	112	176	81	257	432	121	553	287	29	316	98	44	141	1 207	339	1 606
varav migrationsdomstolarna	2017	62	39	101	40	16	56	85	46	131	182	45	227	121	14	134	38	17	55	527	178	704
	2018	68	43	110	38	12	49	96	46	142	219	59	278	143	14	156	50	23	72	612	196	808
	2019	64	41	105	40	13	53	80	37	118	221	58	280	139	13	152	47	21	68	592	183	775
Domstol totalt	2017	590	575	1 165	430	209	638	611	312	923	553	173	726	1 278	115	1 393	478	294	773	3 939	1 678	5 618
	2018	619	576	1 195	436	201	637	632	327	958	591	185	776	1 319	123	1 442	484	326	810	4 080	1 738	5 818
	2019	636	549	1 185	441	194	635	580	316	896	603	177	781	1 301	123	1 424	475	322	797	4 036	1 681	5 718
Domstolsverket*	2017	8	13	21	17	11	27	1	0	1	2	1	2	3	0	3	178	150	328	209	174	383
	2018	8	13	21	17	8	25	1	0	1	2	1	3	3	0	3	186	149	334	217	171	387
	2019	8	11	19	14	7	20	0	0	0	2	0	2	3	0	3	190	147	337	216	165	381
Hyres-och arrendenämnderna	2017	17	11	28	1	1	2	0	0	0	0	0	0	37	3	41	8	2	11	63	19	81
	2018	15	13	28	1	1	2	0	1	1	0	1	1	34	4	39	7	6	12	57	25	82
	2019	14	12	27	1	1	2	1	0	1	1	1	2	35	4	39	5	4	9	57	22	79
Rättshjälpsmyndigheten	2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	6	5	2	6
	2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	5	4	1	5
	2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	4	3	1	4
Sveriges Domstolar totalt	2017	615	599	1 214	447	221	668	612	312	924	554	174	729	1 318	119	1 437	669	448	1 117	4 216	1 873	6 089
	2018	643	602	1 245	454	210	664	632	327	959	593	187	780	1 357	127	1 484	680	481	1 161	4 358	1 935	6 293
	2019	658	572	1 230	455	202	657	581	316	897	607	179	785	1 339	127	1 466	673	474	1 147	4 314	1 869	6 182

* Antalet årsarbetskrafter är avrundat till heltal vilket kan påverka summeringarna.

** I siffran för Domstolsverket ingår anställda på domstolar som är med i förstärkningsstyrkan, fackliga företrädare, som arbetar delvis åt Domstolsakademin och viss säkerhetspersonal.

Tabell 81 Antal anställda per personalkategori 60 år eller äldre

	2017			2018			2019		
	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt
60-64 år									
Ord domare	80	108	188	98	109	201	110	104	214
Icke ord domare	1	3	4	3	2	5	3	2	5
Föredr/beredn	16	13	29	13	7	20	13	6	19
Domstolshandläggare	137	3	140	132	3	135	140	5	145
Administration	90	36	126	76	35	111	86	35	121
Summa	324	163	487	322	156	478	352	152	504
65 år eller äldre									
Ord domare	20	53	73	11	47	58	11	41	52
Icke ord domare	2	10	12	0	8	8	2	7	9
Föredr/beredn	5	1	6	7	2	9	6	2	8
Domstolshandläggare	19	1	20	17	0	17	12	0	12
Administration	6	3	9	8	4	12	4	7	11
Summa	52	68	120	43	61	104	35	57	92
Totalsumma	376	231	607	365	217	582	387	209	596

Bilaga 5 Sidhänvisning till återrapporteringskrav

Förteckning över återrapporteringskrav	Sidhänvisning
Återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet	
Dömande verksamhet	
Domstolsverket ska redovisa:	
• resultatet av regeringens verksamhetsmål för omloppstider i den dömande samt i den beslutande och rättsvårdande verksamheten	Sid 143 ff.
• handläggningstider i mål där personer under 21 år står åtalade.	Sid 17 f.
Internationella uppdrag	
Domstolsverket ska redovisa:	
• omfattningen av och kostnaderna för sitt bidrag till internationell civil krishantering och sammanfatta vilka resultat deltagandet lett till i olika insatser	Sid 114 ff.
• åtgärder för att säkerställa att utsänd personal till fredsfrämjande insatser och krishanteringsinsatser har kunskap om agendan för kvinnor, fred och säkerhet och att utbildningen är anpassad för det specifika uppdraget i enlighet med den nationella handlingsplanen för genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet 2016–2020 (UD2016/07898/KH).	Sid 114 ff.
Jämställdhetsintegrering	
Domstolsverket ska redovisa:	
• resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.	Sid 93 f.
Övriga återrapporteringskrav i regleringsbrevet	
Domstolsverket ska särskilt redovisa:	
• det arbete som bedrivs och de åtgärder som vidtagits för att utveckla och effektivisera verksamheten	Sid 80 ff.
• antalet mål, fördelat per målkategori, som lämnats över till följd av de utökade möjligheterna för migrationsdomstolar att överlämna mål (prop. 2016/17:27)	Sid 51 f.
• åtgärder som vidtagits för att öka allmänhetens förtroende för domstolarna, inkl. åtgärder som vidtagits för att säkerställa att parter, målsägande och vittnen får ett bra bemötande och relevant information	Sid 80 ff.
• åtgärder som vidtagits för att förbättra ordningen i domstol och öka skyddet och säkerheten för de anställda i domstolen, för parter och andra som deltar i en rättegång samt för övriga personer som besöker domstolarna	Sid 95 ff.
Redovisning enligt förordning 2000:605 om årsredovisning och budgetunderlag	
3 kap. 2§	
Om regeringen har beslutat en investeringsbudget eller en avgiftsbudget för verksamheten, ska myndigheten följa upp dessa och kommentera väsentliga avvikelser.	Sid 11
3 kap. 3§	
Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.	Sid 103 ff.
7 kap. 3§	
• Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.	Sid 107 f.
• Uppgift ska också lämnas om den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer, sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.	Sid 107 f.

Producerad av Domstolsverket
Diarienummer 1266-2019

Domstolsverket
Postadress: 551 81 Jönköping
Besöksadress: Kyrkogatan 32
036-15 53 00
domstolsverket@dom.se
www.domstol.se

SVERIGES DOMSTOLAR